

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja • Alueet • 2023:1

Tapahtuma-alan toimialamäärittäminen ja yhteydet kaupunkikehittämiseen

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2023:1

Tapahtuma-alan toimialamäärittely ja yhteydet kaupunkikehittämiseen

Kati Kuusisto, Maria Sahlstedt, Olivia Välimäki, Thomas Westerholm

Työ- ja elinkeinoministeriö Helsinki 2023

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö

This publication is copyrighted. You may download, display and print it for Your own personal use. Commercial use is prohibited.

ISBN pdf: 978-952-327-930-8

ISSN pdf: 1797-3562

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2023

Tapahtuma-alan toimialamääritys ja yhteydet kaupunkikehittämiseen

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2023:1		Teema	Alueet
Julkaisija	Työ- ja elinkeinoministeriö		
Tekijä/t	Kati Kuusisto, Maria Sahlstedt, Olivia Välimäki, Thomas Westerholm		
Yhteisötekijä	Tapahtumateollisuus ry		
Kieli	suomi	Sivumäärä	99

Tiivistelmä

Tapahtuma-alan liikevaihto Suomessa vuonna 2019 oli 2,35 miljardia euroa. Ala työllistää vakituisesti noin 20 000 henkilöä ja tilapäisesti 120 000–175 000.

Tapahtuma-ala on 2000-luvun ajan kasvussa ollut työvoimaintensiivinen ala, joka kärsi vuosina 2020–2022 suuresti koronapandemian vuoksi asetetuista kokoontumisrajoituksista. Pandemia nosti esille kolme alan kehityksen kannalta keskeistä ongelmaa: tapahtuma-alaa ei ole tunnistettu elinkeinona, alaa ei ole kokonaisuutena määritelty ja alan yrityksiä ei tunnisteta tilastoinnissa. Tällöin alan yhteiskunnallista vaikuttavuutta ei myöskään ole voitu systemaattisesti tunnistaa. Tämä selvitys käsittelee näitä teemoja.

Tapahtuma-alan kehitys ammattimaiseksi toimialaksi alkaa 1990-luvulta. Alan toiminta perustuu pienten ja keskisuurten yritysten muodostamaan verkostomaiseen ekosysteemiin. Alan toimintarakenteet, joissa korostuu yksinyrittäjien merkittävä määrä, epätyypilliset työsuhteet ja sesonkiluonteisuus ovat muovautuneet tarpeesta sopeutua muuttuvissa olosuhteissa.

Yhteiskunnan toimijoista kaupungit ovat nopeimmin tunnistaneet tapahtuma-alan merkityksen. Kaupunkien välillä kuitenkin on eroja siinä, miten ne tunnistavat ja mittaavat tapahtumien vaikutuksia talouteen, imagoon ja identiteettiin sekä hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden kokemuksiin. Kaupungit myös hyödyntävät eritasoisesti tapahtumia näiden tavoitteiden saavuttamiseen.

Tulevaisuuden kehityskohteita ovat alan vaikuttavuuden tunnistaminen, kasvun esteiden poistaminen sekä alan tilastoinnin ja tiedonkeruun parantaminen.

Asiasanat tapahtuma-ala, tapahtumateollisuus, luovat toimialat, kaupunkipolitiikka, kaupunkiseudut, luova talous, alueet, aluekehitys, aluepolitiikka

ISBN PDF	978-952-327-930-8	ISSN PDF	1797-3562
Asianumero	-	Hankenumero	VN/13533/2022-TEM

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-930-8>

Branschbestämning av evenemangsbranschen och kopplingar till stadsutvecklingen

Arbets- och näringsministeriets publikationer 2023:1		Tema	Regionerna
Utgivare	Arbets- och näringsministeriet		
Författare	Kati Kuusisto, Maria Sahlstedt, Olivia Välimäki, Thomas Westerholm		
Utarbetad av	Tapahtumateollisuus ry		
Språk	finska	Sidantal	99

Referat

År 2019 uppgick evenemangsbranschens omsättning i Finland till 2,35 miljarder euro. Branschen sysselsätter permanent cirka 20 000 och tillfälligt 120 000–175 000 personer.

Evenemangsbranschen har under 2000-talet varit en arbetskraftsintensiv bransch under tillväxt som led mycket av de begränsningar av sammankomster som uppställdes på grund av coronapandemin åren 2020–2022. Pandemin lyfte fram tre problem som är centrala med tanke på utvecklingen inom branschen: evenemangsbranschen har inte identifierats som näring, branschen har inte definierats som en helhet och branschföretagen identifieras inte i statistiken. Då har man inte heller systematiskt kunnat identifiera branschens samhälleliga genomslag. Denna utredning behandlar dessa teman.

Evenemangsbranschens utveckling till en professionell bransch börjar på 1990-talet. Branschens verksamhet baserar sig på ett nätverksbaserat ekosystem som består av små och medelstora företag. Branschens verksamhetsstrukturer, där det stora antalet ensamföretagare, atypiska anställningsförhållanden och den säsongsbetonade karaktären betonas, har formats av behovet av anpassning under föränderliga förhållanden.

Av samhällets aktörer har städerna snabbast identifierat evenemangsbranschens betydelse. Det finns dock skillnader mellan städerna när det gäller hur de identifierar och mäter evenemangens inverkan på ekonomin, image och identitet samt upplevelser av välfärd och gemenskap. Städerna utnyttjar också evenemang på olika nivåer för att uppnå dessa mål.

Framtidens utvecklingsobjekt är identifiering av branschens genomslag, undanröjande av tillväxthinder samt förbättring av statistikföringen och datainsamlingen inom branschen.

Nyckelord evenemangsbranschen, evenemangsindustrin, kreativa branscher, stadspolitik, stadsregioner, kreativ ekonomi, regionutveckling, regionerna, regional utveckling, regionpolitik

ISBN PDF	978-952-327-930-8	ISSN PDF	1797-3562
Ärendenummer	-	Projektnummer	VN/13533/2022-TEM

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-930-8>

Sectoral Definition of the Event Industry and its Connections to Urban Development

Publications of the Ministry of Economic Affairs and Employment 2023:1	Subject	Regions
Publisher	Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland	
Author(s)	Kati Kuusisto, Maria Sahlstedt, Olivia Välimäki, Thomas Westerholm	
Group author	Tapahtumateollisuus ry	
Language	Pages	99

Abstract

In 2019, the turnover of the Finnish event industry was about EUR 2.35 billion. The sector employs approximately 20,000 people on a permanent basis and 120,000–175,000 on a temporary basis.

The event industry has been a labour-intensive growth sector since the start of the 2000s. It was hit hard by the restrictions imposed due to the coronavirus pandemic in 2020–2022. The pandemic highlighted three key problems for the development of the sector: the event industry has not been identified as a source of livelihood, the sector as a whole has not been defined, and companies in the sector are not recognised in the statistics. As a result, it has been difficult to systematically recognise the social impact of the sector. The report addresses these themes.

The development of the event industry into a professional sector began in the 1990s. Its activities are based on a network-like ecosystem of small and medium-sized companies. The changing operating conditions of the sector have shaped its structures, with a prevalence of sole entrepreneurs, atypical employment relationships and a seasonal nature of the work.

Of all the operators in society, cities have been the quickest to recognise the importance of the event industry. However, there are differences between cities in how they identify and measure the impacts of events on the economy, image, identity and the experiences of wellbeing and sense of community. Cities also make use of events in different ways to achieve these objectives.

Future development areas include identifying the impact of the sector, removing obstacles to growth, and improving the compilation of sectoral statistics and data.

Keywords event sector, event industry, creative industries, urban policy, urban regions, creative economy, regions, regional development, regional policy

ISBN PDF	978-952-327-930-8	ISSN PDF	1797-3562
Reference number	-	Project number	VN/13533/2022-TEM

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-930-8>

Sisältö

Esipuhe	8
1 Tapahtumat elinkeinotoimintana – mikä on tapahtuma-ala?	10
1.1 Tapahtuma-alan määrittely sekä liiketoiminnan ja arvoketjujen kuvaukset	10
1.1.1 Tapahtuman määritelmä	10
1.1.2 Tapahtuma-alan määritelmä	10
1.1.3 Tapahtuma-alan toimijoiden kuvaukset	13
1.1.4 Tapahtuma-alan erilaisten arvoketjujen ja liiketoimintamallien kuvaukset	16
1.1.5 Tapahtuma-alan toimijoiden ja liiketoiminnan tunnistaminen.....	20
1.1.6 Tapahtuma-ala elää volyymista	22
1.2 Tapahtuma-ala lainsäädännössä	23
1.2.1 Tapahtumajärjestäjä vs. ammattimainen tapahtumajärjestäjä.....	24
1.2.2 Yleisötilaisuuksia ja tapahtumia koskeva lainsäädäntö.....	24
1.3 Yhteenveto	26
2 Tapahtuma-alan kehitysaskeleet ja tulevaisuusskenaariot	28
2.1 Kohtaamisen jalostaminen	28
2.2 Mistä tapahtuma-ala on syntynyt?	29
2.2.1 Ammattimaisen tapahtuma-alan ensiaskeleet.....	31
2.2.2 2000-luku: Toimialan palvelujen erikoistuminen	32
2.2.3 2010-luku: toimialan kasvun vuosikymmen.....	33
2.3 Tapahtuma-alan nykytila Suomessa – löydöksiä työpajasta	34
2.3.1 Pandemian ja sodan vaikutukset tapahtuma-alan nykytilaan	34
2.3.2 Tapahtuma-alan ekosysteeminen rakenne	35
2.3.3 Työpajassa esille nousseet nykytilaa keskeisesti määrittävät teemat	37
2.3.4 Alan keskeiset tulevaisuusskenaariot	38
2.4 Yhteenveto	44

3	Tiedonkeruun ja raportoinnin kehittäminen	46
3.1	Toimialaluokitusjärjestelmät	47
3.1.1	Tapahtuma-alan näkyvyys luokittelujärjestelmissä	48
3.1.2	Miten tapahtuma-ala hahmottuu nykyisin käytössä olevan TOL-luokituksen pohjalta	49
3.2	Tiedonkäyttjähaastattelut	56
3.3	Tiedonkäytön haasteet kaupungeissa	57
3.4	Tapahtuma-alasta muualla kerätty tieto	59
3.4.1	Finnish Convention Bureau kongressitilastot	59
3.4.2	Kulttuuripolitiikan tilasto- ja tietoperustan kehittämishanke	59
3.5	Yhteenvedo sekä tiedonkäytön ja raportoinnin kehitysideat	60
4	Tapahtuma-alan merkitys suomalaisten kaupunkien elinvoimalle	62
4.1	Tapahtuma-alan ja tapahtumien vaikuttavuuden tunnistaminen kaupungeissa	62
4.1.1	Kaupungeille tehty haastattelututkimus	62
4.1.2	Kaupunkien tapahtumaorganisaatiot ja niiden sijoittuminen kaupunkiorganisaatiossa	64
4.2	Tapahtumien kasvun ja merkityksen synnyn taustat	66
4.3	Kaupunkien haastattelututkimuksen tulokset	67
4.3.1	Tapahtumien merkitys kaupunkien veto- ja pitovoimalle	67
4.3.2	Tapahtumien talousvaikutukset ja niiden mittaaminen kaupungeissa	68
4.3.3	Tapahtumien laadulliset vaikutukset kaupungeissa ja niiden mittaaminen	72
4.3.4	Tapahtumien vaikutukset kaupungin imagoon ja brändiin	74
4.3.5	Kaupunkien tuki tapahtumille	75
4.3.6	Kaupunkien välinen vertailu	76
4.4	Tapahtumat kaupunkien strategioissa	78
4.5	Kaupunkien kyvykkyydet tapahtumajärjestämiseen	82
4.6	Kansallinen kaupunkipolitiikka ja tapahtumat	84
4.6.1	Tapahtumatoiminnan rooli kansallisessa kaupunkipolitiikassa	84
4.7	Yhteenvedo	88
	Lähteet	92
	Liitteet	95

ESIPUHE

Työ- ja elinkeinoministeriö on tilannut tämän selvityksen Tapahtumateollisuus ry:ltä. Selvityksen tarkoituksena on tuottaa tietoa, jolla tunnistetaan tapahtuma-ala elinkeinona sekä toimijana kaupunkien toimintakentässä. Lisäksi selvityksen tavoitteena on tuottaa tietoa kansallisen kaupunkipolitiikan tueksi sekä luoda pohjaa tapahtuma-alan liiketoiminnan tunnistamiselle, toipumiselle ja kehittymiselle pandemia-ajan jälkeen.

Selvityksen tavoitteena on ollut perehtyä tapahtuma-alaan elinkeinona ja toimialana, alan nykytilaan ja tulevaisuuden kehityskulkuihin, tapahtumaelinkeinon tilastolliseen tunnistamiseen sekä tapahtumien merkitykseen kaupunkien elinvoimalle. Keskeisinä havaintoina selvityksessä nousevat esille tapahtuma-alan toimintaan liittyvä tiedon hajanaisuus ja tilastollinen näkymättömyys, ammattimaisen tapahtumaelinkeinon nopea kasvu ja kehitys 2000-luvulla sekä kaupunkien edelläkävijyys tapahtuma-alan merkitysten ja vaikutusten tunnistajina.

Selvityksen keskeisenä johtopäätöksenä voidaan todeta, että systemaattista tutkimusta ja tiedonkeruuta tapahtuma-alan toiminnasta ja vaikutuksista tullaan tarvitsemaan merkittävästi lisää, jotta tiedolla johtamisen tavoitteita ja strategista otetta tapahtuma-alan kehitykseen saadaan vahvistettua. Selvitys piirtää esiin kuvan alasta, joka tuottaa yhteiskuntaan monia positiivisia vaikutuksia niin talouden, työllisyyden, yhteisöllisyyden kuin kansallisen ja kansainvälisen näkyvyyden mittareilla sekä toimii moottorina myös monien muiden alojen rattaiden käynnissä pitämiseksi.

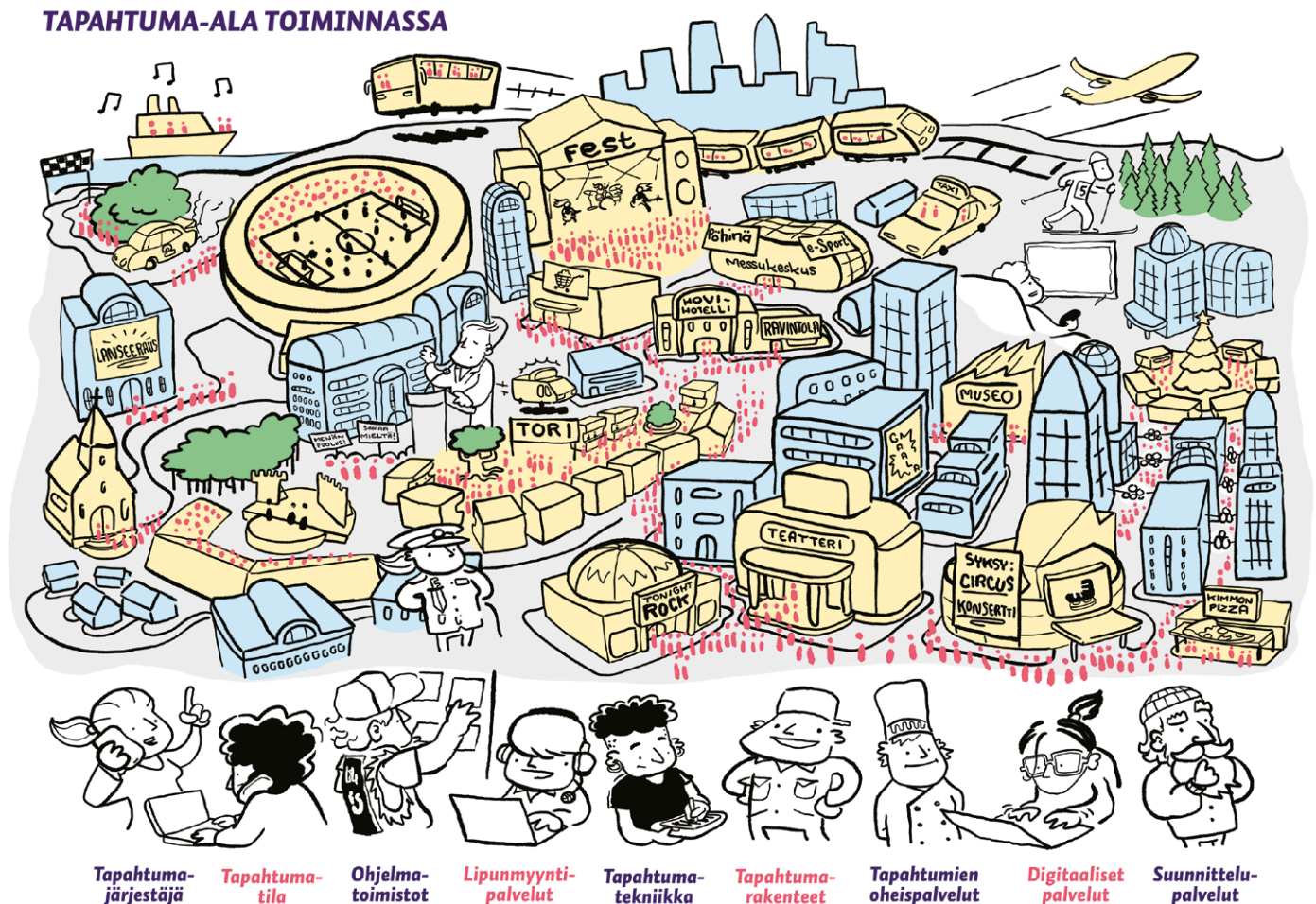
Selvityksen tekijät ovat tehneet pioneerityötä tapahtuma-alan tutkimisen ja selvittämisen parissa jo aiemmin. Tapahtumateollisuus ry:n puolesta tämän selvityksen johtamisesta ja koostamisesta vastanneet Kati Kuusisto ja Maria Sahlstedt ovat molemmat tehneet monipuolisen uran tapahtuma-alan erilaisissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä sekä mm. selvittäneet suomalaisen tapahtumateollisuuden nykytilaa, erityispiirteitä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia Business Finlandin tilaamassa toimialaselvityksessä vuonna 2021. Tutkija Thomas Westerholm on vastannut tapahtuma-alan ensimmäisestä toimialatutkimuksesta vuonna 2020. Tässä selvityksessä hän on keskittynyt tapahtuma-alalle ominaisten liiketoimintamallien ja arvoketjujen sekä kaupunkien tapahtumallisuuteen liittyvien erilaisten kyvykkyyksien kuvaamiseen. Olivia Välimäki on ollut osana työryhmää ja vastannut tilastointiin ja tiedonkeruuseen liittyvän osion koostamisesta.

Selvitystä varten tarvittavaa tietoa on kerätty erilaisin haastattelu- ja kyselytutkimuksin sekä osallistavia työskentelymetodeja käyttäen toimialan yritysten, kaupunkien ja valtionhallinnon edustajilta. Lisäksi selvityksessä on hyödynnetty aiemmissa tutkimuksissa ja selvityksissä koostettua tietoa sekä selvityksen tekijöiden omaa tietopohjaa ja näkemysellisyttä.

Selvityksen tekijät kiittävät työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta tuottaa tietoa muuttuvasta yhteiskunnastamme. Tapahtuma-ala on nuori toimiala, jolla on laajaa potentiaalia suomalaisen yhteiskunnan ja kaupunkien kestäväen hyvinvoinnin ja menestyksen rakentamiseksi.

Kati Kuusisto, Maria Sahlstedt, Olivia Välimäki ja Thomas Westerholm
Joulukuu 2022

Kuva 1 Tapahtuma-ala toiminnassa

1 Tapahtumat elinkeinotoimintana – mikä on tapahtuma-ala?

1.1 Tapahtuma-alan määrittely sekä liiketoiminnan ja arvoketjujen kuvaukset

1.1.1 Tapahtuman määritelmä

Määriteltäessä tapahtuma-ala, on oleellista ensin määrittää mitä tapahtumalla tarkoitetaan elinkeinonaan tapahtumia tuottavan toimialan kontekstissa. Sanana ”tapahtuma” on yleiseltä merkitykseltään laaja ja sitä voidaan käyttää monissa eri yhteyksissä. Puhuttaessa tapahtuma-alasta, tapahtuma tarkoittaa ihmisten välistä kohtaamista, jota tapahtuma-alalla toimivat elinkeinonharjoittajat jalostavat lisäten kohtaamisen arvoa. Tapahtumia voidaan toteuttaa erilaisissa formaateissa ja niiden sisältönä voi olla mitä vain urheilusta viihteeseen, kulttuuriin ja taiteeseen, liiketoimintaan, politiikkaan, koulutukseen ja tieteeseen tai uskontoon ja hengellisyyteen. Tapahtumaa voidaan käsitellä myös mediana samaan tapaan kuin perinteisemmin tunnistettuja medioita kuten TV-, radio- tai printtimediat. Myös tapahtumat ovat vaikuttamisen ja tiedonvälityksen alustoja ja samoja sisältöjä, joita voidaan jaella esimerkiksi television välityksellä, voidaan jaella tapahtumissa.

Turun Yliopiston Kauppakorkeakoulun kesällä 2020 Tapahtumateollisuus ry:lle toteuttamassa tapahtuma-alan toimialaselvityksessä tapahtuma on määritelty seuraavasti:

”Tapahtuma on aikaan ja tilaan sidottu, suunniteltu ja tavoitteellinen tilaisuus, joka on suunnattu joillekuille, joiden arkirutiinien ulkopuolella tapahtuma on. Tapahtuma voi olla kertaluonteinen tai toistuva, ja se voi tapahtua joko fyysisessä tai virtuaalisessa tilassa.”

1.1.2 Tapahtuma-alan määritelmä

Tämän selvityksen yhtenä tavoitteena on laatia tapahtuma-alan eli tapahtumaelinkeinon määrittely. Kokoontumiset ovat yhteiskuntamme perusoikeus, joka kuuluu kaikille. Ammattimaisesti toteutetuista kokoontumisista, siis tapahtumista on kuitenkin rakentunut laaja elinkeino ja toimiala viime vuosikymmenten aikana. Koronapandemia teki tämän toimialan ensimmäistä kertaa kokonaisuudessaan näkyväksi. Tapahtuma-ala ei kuitenkaan ole vielä virallisesti määritelty elinkeinon kontekstissa. Seuraavassa määrittelemme tapahtuma-alan toimialana ensimmäistä kertaa:

Tapahtuma-ala

Tapahtuma-ala on elinkeinotoimintana toteutettavaa tapahtumajärjestämistä ja sitä palvelevaa toimintaa. Tapahtuma-ala toimii yritysten ekosysteemisenä verkostona ja tuottaa lopputuotteenaan tapahtumia.

Tapahtumajärjestäjä

Tapahtuman tuotannon käynnistämisestä ja johtamisesta vastaa aina tapahtumajärjestäjä. Ammattimainen tapahtumajärjestäjä on tapahtumajärjestämistä elinkeinotoimintana toteuttava ja siihen erikoistunut taho. Ammattimainen tapahtumajärjestäjä voi toteuttaa tapahtumia omalla riskillään tai ulkoisen asiakkaan tilaamana. Ammattimainen tapahtumajärjestäjä on kiinteä osa tapahtuma-alan (myös tapahtumateollisuus) toimintaa ja tapahtuma-alan yritysverkostoa.

Tapahtumajärjestäminen ja kokoontumisen vapaus ovat Suomessa perusoikeuksia, joten tapahtumajärjestäjä voi olla myös kuka tahansa muu yhteiskunnan toimija (yritys, yhdistys, kunta tai valtio) tai yksittäinen kansalainen. Tällainen toimija ei ole tapahtuma-alan toimija, vaan tapahtuma-alan palveluita ostava asiakas.

Kuva 2 Tapahtuma syntyy kun valittu sisältö päätetään esittää valitussa tapahtumaformaattissa. Tapahtumajärjestäjä ja muut tarvittavat tapahtumaa palvelevat toimijat toteuttavat tapahtuman. Lopputuotteena valmistuva tapahtuma voidaan edelleen jatkojaella muissa mediakanavissa.

1.1.3 Tapahtuma-alan toimijoiden kuvaukset

Tapahtumien tuottamiselle ominaista on se, että ne ovat harvoin toteutettavissa yhden ainoan tahon toimesta. Useimmiten tapahtumat syntyvät monimutkaisissa alihankintaverkostoissa, joiden muoto vaihtelee sisällöistä ja formaateista riippuen. Tapahtumia järjestetään puhtaasti elinkeinotoimintana (esimerkiksi messut, isot festivaalit, yritystilaisuudet), merkittävänä osana järjestäjän muuta toimintaa (esimerkiksi kulttuuriyhdistysten tuotannot, kirkolliset tapahtumat), tai täysin vapaaehtois pohjalta (esimerkiksi kaupunginosafestivaalit, pienet yhdistystapahtumat). Vaikka tapahtuman järjestäminen ei olisi suoraan järjestäjän pääasiallista liiketoimintaa, on suunnitelmallisten tapahtumien toteuttaminen harvoin mahdollista täysin ilman tapahtumateollisuuden alihankintaverkoston palveluita.

Tyypillisimpiä alihankintaverkoston tarjoamia palveluita ovat tapahtumatilat, tapahtumateknologian ja -rakenteiden palvelut, ohjelmapalvelut ja erilaiset digitaaliset palvelut, kuten ilmoittautumisjärjestelmät. Kun kyseessä on tapahtuma, johon myydään lippuja, hankitaan usein myös ammattimaisia lipunmyynti- ja markkinointipalveluita. Usein tapahtumiin tilataan myös ravintolapalvelua ja turvallisuuspalvelua. Tapahtumiin voidaan hankkia hyvin erikoistuneita palveluita, jolloin tapahtumien alihankintaketjut voivat ulottua myös laajalti edellä esitettyjen esimerkkien ulkopuolelle.

Tapahtuma-alan toimijoille on tyypillistä monien roolien samanaikaisuus. Yritys A voi esimerkiksi toimia samanaikaisesti jonkin tapahtuman pääjärjestäjänä, tarjota alihankintana valosuunnittelua ja valaistusteknologiaa toiseen tapahtumaan, ja vuokrata lavarakenteita yritykseltä B kolmanteen tapahtumaan, jossa toimii lavatuotannon pääalihankkijana. Yksilö N voi vastata yhden tapahtuman ohjelmasuunnittelusta ja markkinoinnista, toimia toisessa tapahtumassa äänisuunnittelijana, ja rekrytoida kolmanteen tapahtumaan tapahtumateknikoita.

Tyypillistä tapahtumien järjestämiselle on myös vapaaehtoistyön ja ammatillisen toiminnan yhdistyminen: esimerkiksi häiden järjestämiseen käytetty aika on morsiamelle ja kaasolle vapaaehtoistyötä, kun taas tilojen vuokraus ja pitopalvelu ovat tapahtuma-alan palveluntarjoajien liiketoimintaa.

Tapahtuma-alaan kuuluu toimijoita, joiden koko liiketoiminta tai valtaosa liiketoiminnasta, liittyy tapahtumiin sekä toimijoita, joille tapahtumat ovat vain osa liiketoiminnan kokonaisuutta. Tapahtumatilojen vuokraus, tapahtumatuottaminen tai tapahtumatekniikan vuokraus ja palvelut ovat esimerkkejä tapahtumateollisuuden aloista, joiden toimijoille tapahtumat ovat useimmiten pääasiallinen elinkeino. Turvallisuus- ja kuljetuspalveluita tai ravintola-alan palveluita taas tarvitaan useilla muillakin toimialoilla, jolloin näitä tarjoavissa yrityksissä tapahtumista muodostuva liiketoiminta on monesti vain osa kokonaisuudesta.

Toimialalle tyypillisiä toimijoita ovat:

Tapahtumajärjestäjät (tapahtumatuottaja)

Tapahtumajärjestämisen alalla toimivat yritykset vastaavat kokonaisten tapahtumien tai niiden yksittäisten osa-alueiden suunnittelusta ja toteuttamisesta. Tapahtumajärjestäjä voi toteuttaa tapahtumia omalla riskillään, jolloin se vastaa itse tapahtuman rahoituksen järjestämisestä (esim. lipunmyynti, kumppanuudet, oheismyynti, avustukset) tai tilauksesta, jolloin tapahtuma tai sen osa-alue toteutetaan jonkin toisen tahon tilauksesta ja maksamana. Tapahtumatoteutuksia ammattimaisilta tapahtumajärjestäjiltä tilaavat yritykset, muut yhteisöt ja yksityishenkilöt.

Suurimmissa tapahtumissa voi työskennellä yhtäaikaaisesti monia eri tapahtumajärjestäjiä, jotka kukin vastaavat oman vastualueensa toteutuksesta ja heidän kaikkien yhteistyötä koordinoi koko tapahtuman toteutuksesta vastaava tapahtuman pääjärjestäjä.

Tapahtumajärjestäjän vastuulla on tapahtumaan liittyvien eri osa-alueiden yhtäaikainen hallinnointi ja näiden organisointi sekä johtaminen yhdeksi kokonaisuudeksi. Tapahtumajärjestäjää voi koskettaa myös erityinen juridinen vastuu liittyen tapahtuman viranomaislupiin, joita voi tulla haettavaksi esim. turvallisuuteen, siisteyteen, liikennejärjestelyihin, anniskeluun ja muihin erityisjärjestelyihin liittyen.

Esiintyjä- ja ohjelmapalvelut

Esiintyjä- ja ohjelmapalveluiden toimittajat tarjoavat tapahtumiin erilaisia ohjelmasisältöjä, artisteja, esiintyjäryhmiä, puhujia ja juontajia. He toimivat tapahtumajärjestäjän ja esiintyjän välissä vastaten esiintyjä- ja ohjelmiasoihin liittyvistä asioista. Myös urheilutapahtumien sisällöntuottajat kuuluvat tähän kategoriaan.

Tapahtumatilojen vuokraus

Tapahtumatilojen vuokrausta harjoittavat toimijat omistavat tai hallinnoivat tapahtumapaikkoja, jotka voivat olla kiinteitä rakennuksia tai ulkoalueita. Tapahtumatilojen vuokraaja vuokraa tapahtumapaikkaa tapahtumajärjestäjän käyttöön erillisellä vuokrasopimuksella. Kaupungeilla ja julkisella sektorilla on Suomessa keskeinen rooli tapahtumapaikkojen ja -tilojen suunnittelussa, rahoituksessa, rakennuttamisessa sekä omistuksessa, käytössä ja ylläpidossa.

Lipunmyyntipalvelut

Lipunmyyntipalvelut mahdollistavat yleisötapahtumien toimivan lipunmyynnin erilaisten myyntikanavien kautta. Lipunmyyntiyhtiöt tarjoavat tapahtumajärjestäjille kattavia digitaalisia ja fyysisiä myyntikanavia. Lisäksi ne tarjoavat myös muita lipunmyyntiin liittyviä oheispalveluita, kuten markkinointikanavia ja -rekistereitä, lipunmyynnin statistiikkaa sekä palveluita ja laitteistoa fyysisen lipunmyynnin ja lippujen tarkastuksen toteuttamiseksi tapahtumissa.

Suunnittelu ja konsultointi

Tapahtuma-alalle erikoistunutta suunnittelua ja konsultointia tarjoavat yritykset voivat toimia esimerkiksi tapahtumakonseptien ja -tuotteistusten, tapahtumaliiketoiminnan johtamisen, organisaatioiden ja prosessien sekä tapahtumien myynnin ja markkinoinnin kehittämisen parissa.

Tapahtumateknologian palvelut

Tapahtumateknologian palvelut toteuttavat tapahtumien kuva-, ääni-, striimaus-, taltiointi- ja erikoistehostetoteutuksia. Tapahtumateknologian toimijat tarjoavat tapahtumiin sekä kalustoa että henkilökuntaa ja näihin liittyviä suunnittelupalveluita ja sisällöntuotantoa. Lisäksi tapahtumateknologian toimittajat voivat tarjota myös laitteiden myynti-, asennus- ja huoltopalveluita.

Tapahtumarakenteet

Tapahtumarakenteiden palvelut toteuttavat tapahtumien kiinteisiin tai väliaikaisiin rakenteisiin ja kalustamiseen liittyviä toteutuksia suunnittelusta rakentamiseen ja kalusteiden myynnistä vuokraukseen. Tapahtumien toteuttaminen vaatii usein tilapäisiä rakenteita, joita ovat esimerkiksi esiintymislavat, teltat, aidat, pöydät, tuolit ja vessat sekä erilaiset messuosasto- ja näyttelyrakenteet ja näiden suunnittelu sekä toteutus.

Tapahtumien oheispalvelut

Tapahtumien oheispalveluita tarjoavat toimijat toteuttavat tapahtumayleisöjen palvelumiseksi tilattavia lisäpalveluita ja näiden suunnittelua. Esimerkkejä näistä palveluista ovat catering-, turvallisuus-, henkilöstö- ja kuljetuspalvelut. Tämän toimialan yrityksille ja muille toimijoille ominaista on, että kyseistä palvelua voidaan toteuttaa muuallakin kuin tapahtumissa, joten tämän toimialan yritykset toimivat usein tapahtumateollisuuden lisäksi myös muilla toimialoilla.

Digitaaliset tapahtumapalvelut

Digitaaliset tapahtumapalvelut ovat erityisesti tapahtumien tarpeisiin suunniteltuja digitaalisia palveluita. Esimerkkejä tällaisista palveluista ovat vaikkapa virtuaaliset tapahtuma-alustat, ilmoittautumisjärjestelmät, verkostoitumisalustat ja maksujärjestelmät.

Muut tapahtuma-alan erityispalvelut

Muut tapahtuma-alan erityispalvelut sisältävät toimijoita, jotka toimittavat erityisesti tapahtumien tarpeisiin kehitettyjä, hyvin erikoistuneita ratkaisuja.

1.1.4 Tapahtuma-alan erilaisten arvoketjujen ja liiketoimintamallien kuvaukset

Arvoketjulla mallinnetaan liiketoiminnan arvomuodostusprosessia, eli sitä millä tavalla ja askeleilla tai vaiheilla hyödyke tai palvelu jalostuu lopputuotteeksi. Jokainen arvoketjun vaihe, yksittäinen prosessi, nostaa tuotteen arvoa. Tapahtuman toteuttaminen vaatii yleensä useita erilaisia ja rinnakkaisia arvoketjuja, jotka koordinoitusti tuottavat lopputuotteen, joka on tapahtuma. Ominaista tapahtuma-alalle on, että suurin osa tuotettavasta arvosta on aineetonta, palvelumuotoista. Kuten muutkin toimialat, myös tapahtuma-ala digitalisoituu kovaa vauhtia, mikä on vaikuttanut ja vaikuttaa arvoketjujen kehitykseen. Esimerkkejä tapahtuma-alan pitkälle digitalisoituneista toiminnoista ovat tapahtumaympäristöjen suunnittelu, osallistujahallinta, lipunmyynti ja markkinointi, virtuaalitapahtumat ja tapahtumien jatkojakelu.

Tapahtuma-alan arvoketjuja kutsutaan tapahtumien järjestämiseksi. Tapahtuman alkamisen ajankohta on sen toimitusajankohta, jolloin kaikkien valmisteluiden, rakenteiden, palveluiden ja ohjelmasisällön on oltava valmiina, toimivana kokonaisuutena. Tapahtuma on ikään kuin logistinen verkosto, jota pystytetään ja puretaan kertaluontoisesti. Isoa tapahtumaa voisi verrata laivan rakentamiseen. Esimerkiksi Turun telakalla rakennettavat risteilijälaivat ovat varsin ainutlaatuisia projekteja. Laivan rakentaminen vaatii satoja toimijoita, koska toimittajaverkosto tuottaa jopa 80% laivan arvosta¹. Telakkayhtiö keskittyy suunnittelu- ja koordinoititehtäviin, laivan rungon rakentamiseen, sekä telakka-alueen palveluiden ja infrastruktuurin ylläpitämiseen. Toimittajaverkosto tuottaa erimuotoisia asiantuntijapalveluita, komponentteja, varusteita ja kalusteita, asennuspalveluita jne. Laivaa toimittava verkosto arvoketjuineen pystytetään ja puretaan kertaluontoisesti.

Tapahtuma-alan arvoketju koostuu tehtävistä, jotka valmistelevat ja tuottavat itse tapahtumaa. Tapahtumaa valmisteleva aika voi olla hyvinkin pitkä – jopa vuosia – tapahtuman luonteesta ja koosta riippuen. Tämä asettaa toimijoille haasteita toimintansa rahoittamiseksi. Sponsoritoiminnalla ja julkisen sektorin tuella ja avustuksella on siten iso merkitys toimialan toimintaedellytyksille.

Tapahtuman jälkeen tapahtumarakenne taas puretaan ja kokemuksia sekä palautteita arvioidaan. Digitalisaation myötä yhteydenpito tapahtumakävijöihin tapahtuman jälkeen onkin yleistynyt. Erilaisten sosiaalisen median kanavien ja muiden digitaalisten foorumien kautta pyritään luomaan yhteisöllistä kommunikointia, jolla rakennetaan silta seuraavaan tapahtumaan.

Kuvassa 3 on esitetty toimialan tyypillisiä arvoketjuja sijoitettuna aikajanelle ennen tapahtumaa – tapahtuman aikana – tapahtuman jälkeen.

¹ Meriteollisuuden tietopaketti 2018 <https://www.fyk.fi/client/ffo/userfiles/meriteollisuustietopaketti-final-2212018.pdf>

Kuva 3 Tässä kuvassa on kuvattu tapahtumaliiketoiminnan yhtäaikaisia toimivia tuotannon arvoketjuja, joiden toiminta käynnistyy kun tapahtumajärjestäjä tekee järjestämiss päätöksen ja tapahtumajärjestäminen alkaa.

Tapahtuma-alan arvoketjuja tarkasteltaessa on huomioitava seuraavia alalle tyypillisiä ominaisuuksia:

Työvoimaintensiivisyys: Tapahtuma-ala on hyvin työvoimaintensiivinen ala, jossa yritysten työvoimakustannukset ovat merkittävä osa kaikista menoista ja immateriaalinen osa arvoketjuista varsin matala.

Tilapäisyys: Tapahtuma on luonteeltaan tilapäinen, usein kertaluontoinen, joten myös arvoketjuja pystytetään tapahtumakohtaisesti. Arvoketjujen on siksi oltava hyvin joustavia ja muunneltavia, sekä muutoksiin sopeutuvia.

Osa-aikaisuus: Alan tilapäisyydestä ja työvoimaintensiivisyydestä johtuen, arvoketjuissa toimii paljon tilapäistä ja osa-aikaista työvoimaa. Keikkamaisuus on alalle ominaista.

Hajanaisuus: Tapahtuman järjestämiseksi tarvitaan useita eri toimijoita ja useita eri osa-alueita. Arvoketjujen koordinointi on siten oleellinen osa toimintaa.

Monipuolisuus: Moni alan toimija tarjoaa useita eri palveluita, sekä tapahtuma-alalle että muille toimialoille. Tyypillinen alan toimija on moniosaaja, jolla on pitkä käytännön kokemus monista eri arvoketjuista.

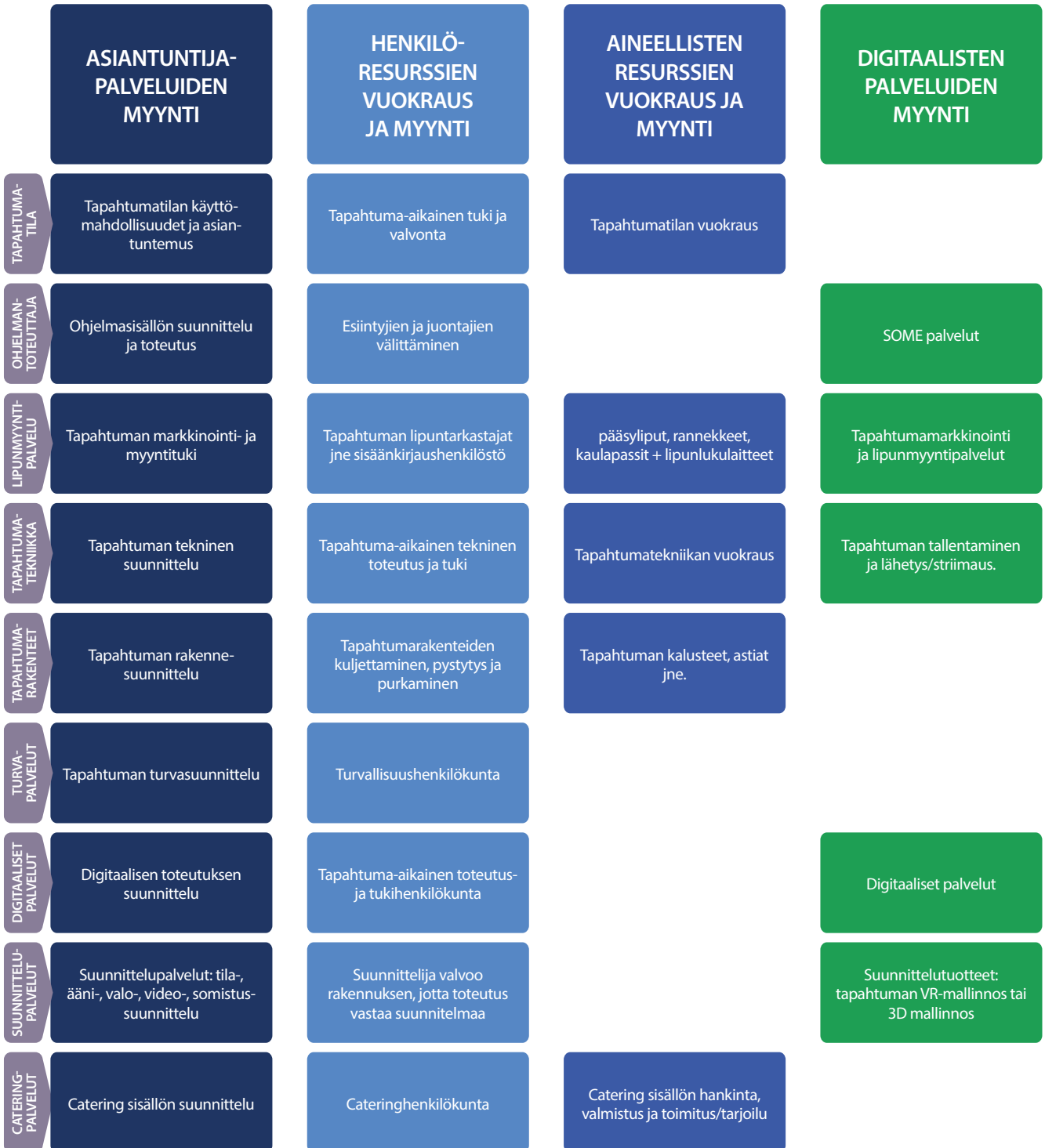
Nämä ominaisuudet asettavat erilaisia vaatimuksia ja haasteita liiketoiminnan sujuvuutta ja pitkäjänteisyyttä ajatellen. Toimialan liiketoimintamalleja tarkasteltaessa esille nousevat nimenomaan joustavuus, muunneltavuus ja sopeutumiskyky keskeisinä toiminta-edellytyksinä. Kuten edellä todetaan, tunnusomaista alalle on monipuolisuus ja -alaisuus. Alan toimijat nojautuvat harvoin vain yhteen toiminta-alueeseen, jolloin myös useita eri liiketoimintamalleja hyödynnetään rinnakkain.

Tapahtuma-alan liiketoimintamallit voidaan jakaa seuraaviin pääryhmiin:

- Asiantuntijapalveluiden myynti
- henkilöresurssien vuokraus ja myynti
- aineellisten resurssien vuokraus ja myynti
- digitaalisten palveluiden myynti

Esimerkkejä tapahtuma-alan tyypillisistä liiketoimintamalleista on esitetty kuvassa 4.

Kuva 4 Kuvassa on esitetty tapahtuma-alan tyypilliset liiketoimintamallit eri tapahtuma-alan sektoreilla.

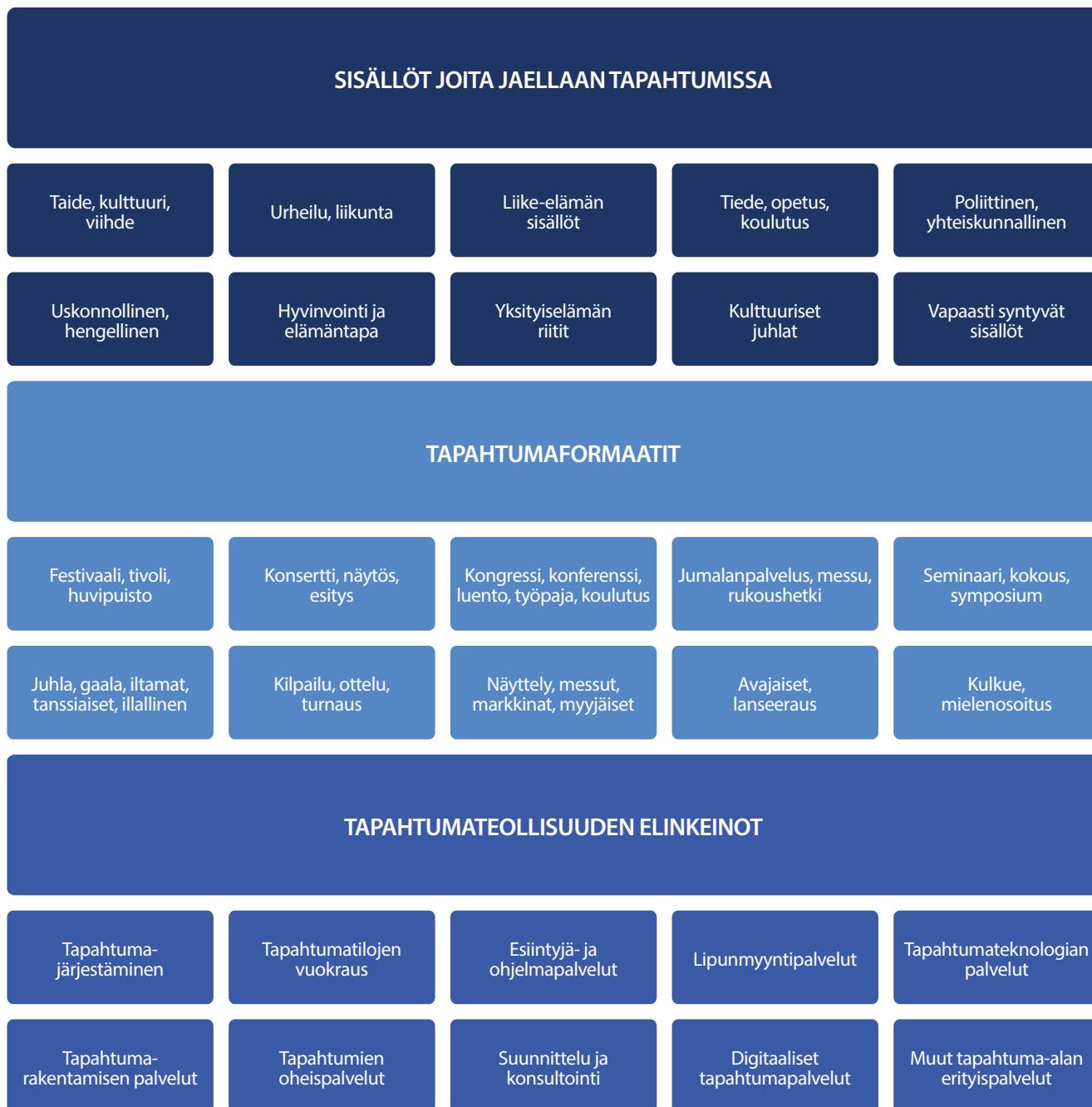

1.1.5 Tapahtuma-alan toimijoiden ja liiketoiminnan tunnistaminen

Vaikka tapahtuma-ala on toiminut Suomessa jo useamman vuosikymmenen, ei toimialaa ole vielä tunnistettu kokonaisuutena. Tapahtuma-alan kokonaisuuden tunnistaminen käynnistyi koronapandemian myötä vuonna 2020, mitä ennen se oli tunnistettu pääasiallisesti yksittäisten sisältöjen tai tapahtumaformaattien kautta. Esimerkkejä tapahtumaformaateista ovat vaikkapa messut, festivaalit tai seminaari ja sisältöjä esimerkiksi urheilu, viihde tai tiede. Alan toimijat eivät myöskään olleet järjestäytyneet koko toimialan laajuudelta, vaan joidenkin sektoreiden osalta – noudattaen samanlaista sisältöjen ja formaattien logiikkaa.

Tapahtuma-alan kokonaisuuden tunnistamisessa on oleellista ymmärtää, että kyseessä on kaikkia tapahtumaformaatteja ja -sisältöjä tuottava ja palveleva elinkeino. Tapahtuma-alan elinkeinotoimintaa yhdistävä asia on ihmisten kokoontuminen ja siihen tarvittavat palvelut. Kuten edellä todettiin, tapahtuman järjestämiseksi tarvitaan yleensä laajasti erilaisia palveluita, resursseja ja osaamisia, kuten suunnittelua ja koordinoitua, tapahtumavälineitä, ohjelma- ja esiintyjäpalveluita, lipunmyyntipalveluita, turvallisuuspalveluita, tekniikkapalveluita, kalusteita ja rakenteita, palveluita, catering-palveluita jne. (ks myös kuva 5 alla). Asiakkaat ja yleisöt eivät kokoontu näiden palveluiden vuoksi, mutta ilman näitä kokoontuminen on hallitsematonta ja epäammattimaista.

Kuva 5 Erittely tapahtumasisällöistä, -formaateista ja -elinkeinoista

1.1.6 Tapahtuma-ala elää volyymista

Toimiakseen tapahtuma-alan kokonaisuus vaatii ympärivuotista, jatkuvaa tapahtumatoimintaa. Yksittäiset tapahtumat synnyttävät ympärilleen laajasti erilaista työtä, mutta työmäärä vaihtelee merkittävästi kuukausittain riippuen siitä, kuinka kaukana tapahtuman toteuttamisen ajankohdasta ollaan. Suurtapahtumat ovat usein hyvin näkyviä esimerkkejä tapahtuma-alan toiminnasta. Niiden aiheuttaman volyymin määrä kuitenkin vaihtelee tuotantojälkeen aikana suuresti. Suurtapahtumien kokonaisorganisaation koko voi olla vuosi ennen tapahtumaa vain yksittäisiä ihmisiä, kun tapahtuman ollessa käynnissä tekijöitä on vähintään satoja, jopa tuhansia. Jatkovampaa tapahtumatoimintaa tuottavat toimijat kuten teatterit, messukeskukset, klubit ja urheilun liigat taas synnyttävät jatkuvaa viikoittaista toimintaa, joka tarjoaa myös tasaisempaa kysyntää alan alihankintaketjulle.

Tapahtuma-alan kokonaisuus siis syntyy monikerroksisesta ja laajasta volyymista, joka mahdollistaa ympärivuotisen yritystoiminnan ylläpitämisen. Teimme kolmelle valikoidulle alan yhtiölle kyselyn heidän vuosittaisesta tapahtumamäärästään ja siitä millaisen liikevaihdon ja henkilöstötarpeen se synnyttää. Tiedot on esitetty taulukossa 1:

Taulukko 1 Esimerkkiyhtiöiden tapahtumamäärät ja volyymit

Liiketoiminta	Liikevaihto	Tapahtumamäärä	Vakituinen henkilöstö	Osa-aikainen henkilöstö / keikkatyöläiset
Tapahtumateknologian yritys	19 Milj. €	1 100	100	150–200
Tapahtumatoimisto (tapahtumajärjestäjä)	7 Milj. €	300	30	ostopalveluna
Lipunmyyntiyritys	4 Milj. €	6 000	40	20

Tapahtuma-alan tarvitsemaa monikerroksista volyymia kuvataan myös myöhemmin kappaleessa 4.3.2 kuvassa 18 jossa esitetään tapahtumien viikoittainen kivijalka sekä erilaiset pistemäiset tapahtumat.

1.2 Tapahtuma-ala lainsäädännössä

Lainsäädäntö tunnistaa osan tapahtumista **yleisötilaisuus** -käsitteeseen perustuen. Yleisötilaisuuksista säädetään mm. kokoontumislaisissa, pelastuslaissa (16§) ja kuluttaja-turvallisuuslaissa (7§). Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta (3§) tunnistaa erilaisten esitysten ja näyttösten järjestämisen. Tapahtuma-alan kannalta keskeinen tapahtuman juridinen määritelmä on kokoontumislain määrittely yleisötilaisuudesta. Kokoontumislain tarkoituksena on turvata perustuslaissa (13§) säädetyn kokoontumisvapauden käyttämistä sekä ohjata yleisten kokousten ja yleisötilaisuuksien järjestämistä tarpeellisilla järjestysluonteisilla säännöksillä.

Kokoontumislaki määrittelee yleisötilaisuuden seuraavasti:

”Yleisötilaisuudella tarkoitetaan tässä laissa yleisölle avoimia huvitilaisuuksia, kilpailuja, näyttöksiä ja muita niihin rinnastettavia tilaisuuksia, joita ei ole pidettävä yleisinä kokouksina. Jos tilaisuuteen osallistuminen edellyttää kutsua tai määrätyn yhteisön jäsenyyttä, sovelletaan siihen tämän lain säännöksiä yleisötilaisuudesta, jollei tilaisuutta osanottajien lukumäärän, tilaisuuden laadun tai muiden erityisten syiden perusteella voida pitää luonteeltaan yksityisenä.

Tätä lakia ei sovelleta julkisyhteisöjen järjestämiin virallisiin tilaisuuksiin eikä uskonnollisten yhdyskuntien tunnusomaiseen toimintaan kuuluviin tilaisuuksiin, jotka järjestetään julkista uskonnonharjoitusta varten yhdyskunnan omissa tai niitä vastaavissa tiloissa.”

Edellä olevan määritelmän osalta huomioitavaa on, että yleisötilaisuuksien piiriin lasketaan siis vain yleisölle avoimet tilaisuudet, samalla kun merkittävä osa tapahtuma-alan toiminnasta palvelee yksityisten tahojen tilaamia ja järjestämiä tapahtumia. Näihin osallistuu myös yleisöä, mutta koska nämä tapahtumat ovat perusluonteeltaan yksityisiä, niihin ei suoraan sovelleta yleisötilaisuuden määritelmää. Tällaisetkin tapahtumat kuitenkin ovat usein satojen, jopa tuhansien ihmisten kokoontumisia. Nämä tapahtuma-alan ulkopuolisen tahon tilauksesta toteutettavat tapahtumat ovat tapahtumatoimistojen ympärivuotista ydintoimintakenttää ja muodostavat myös merkittävän osan tapahtuma-alan alihankintaketjujen työstä.

1.2.1 Tapahtumajärjestäjä vs. ammattimainen tapahtumajärjestäjä

Tapahtumajärjestäjän rooli tapahtumien järjestämisessä on keskeinen ja tapahtumajärjestäjän asema on myös säädetty laissa. Siksi tapahtuma-alaa käsiteltäessä on oleellista tunnistaa tapahtumajärjestäjän erityiseen rooliin liittyvät vastuut ja velvollisuudet, jotka erottavat tapahtumajärjestäjän muista tapahtuma-alan toimijoista.

Tapahtuma-alan kontekstissa ammattimainen tapahtumajärjestäjä on taho, joka tuottaa tapahtumajärjestämispalvelua tai toteuttaa itse tapahtumaa, jonka toteuttamiseen sille on syntynyt ammatillista osaamista. Ammattimaisuus tarkoittaa tapahtuma-alan kontekstissa sellaista tapahtumajärjestäjää, joka maksaa palkkaa tai saa palkkaa tapahtuman toteuttamisesta. Näin esimerkiksi paikallisen yhdistyksen harrastustoimintana järjestämä tapahtuma ei ole ammattimaista toimintaa. Jos taas yhdistys järjestää tapahtumaa, jota varten sillä on ammattimainen organisaatio, jolle maksetaan palkkaa, on kyseessä ammattimainen tapahtumajärjestäjä.

Ammattimainen tapahtumajärjestäjä voi toteuttaa tapahtumia omalla riskillään tai ulkoisen asiakkaan tilaamana. Ammattimainen tapahtumajärjestäjä on myös kiinteä osa tapahtumateollisuuden toimialan toimintaa ja yritysverkostoa.

Koska tapahtumajärjestäminen eli ihmisten koolle kutsuminen on Suomessa kansalaisten perustuslaillinen oikeus (perustuslaki 13§), voi tapahtumajärjestäjä olla kuka tahansa yhteiskunnan toimija (yritys, yhdistys, kunta, valtio) tai yksittäinen kansalainen. Tällainen toimija ei ole tapahtuma-alan toimija, vaan toimialan palveluita ostava asiakas.

1.2.2 Yleisötilaisuuksia ja tapahtumia koskeva lainsäädäntö

Perustuslaissa olevasta kokoontumisen vapaudesta säädetään tarkemmin kokoontumislaisissa, jonka tarkoitus on turvata perustuslaissa säädetyn kokoontumisvapauden käyttämistä sekä ohjata yleisten kokousten ja yleisötilaisuuksien järjestämistä tarpeellisilla järjestysluonteisilla säännöksillä. Tapahtumajärjestämiseen liittyvä toimivaltainen viranomaisena on poliisi, jolle kokoontumislain (14§) mukaan tulee toimittaa ilmoitus yleisötilaisuuden järjestämisestä. Toimivaltaisena viranomaisena poliisi voi sallia tai estää yleisötilaisuuden järjestämisen (15–16§).

Seuraavaan taulukkoon olemme poimineet esimerkkejä tapahtuma-alan toimintaan vaikuttavista keskeisistä laeista. Taulukko ei ole täydellinen kokoelma tapahtuma-alaa säätelevistä laeista vaan enemmänkin ensimmäinen avaus sille ymmärrykselle, kuinka laajan sääntelyn piirissä tapahtuma-alaa on.

Taulukko 2 Muutamia esimerkkejä tapahtumajärjestämistä koskevasta lainsäädännöstä

Laki	Sisältö
Kokoontumislaki	<p>12§ Yleisötilaisuuden saa järjestää täysivaltainen henkilö, yhteisö ja säätiö. Vajaavaltainen saa järjestää yleisötilaisuuden yhdessä täysivaltaisen henkilön kanssa.</p> <p>17§ Yleisen kokouksen ja yleisötilaisuuden järjestäjän on huolehdittava järjestyksen ja turvallisuuden säilymisestä sekä lain noudattamisesta tilaisuudessa. Samat velvollisuudet kuuluvat myös yleisen kokouksen puheenjohtajalle, jos sellainen valitaan.</p>
Pelastuslaki	<p>16 §</p> <p>Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma</p> <p>Yleisötilaisuuksiin ja muihin tapahtumiin, joihin osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi sisältyy merkittävä henkilö- tai paloturvallisuusriski, tilaisuuden järjestäjän on laadittava pelastussuunnitelma.</p> <p>Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmassa on selvitettävä ja arvioitava tilaisuuden vaarat ja riskit. Niiden perusteella määritellään tilaisuuden turvallisuusjärjestelyt sekä tilaisuuden toteuttamisesta vastaavalle henkilöstölle ja tilaisuuteen osallistuvalla yleisöllä annettavat ohjeet onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja onnettomuus- ja vaaratilanteessa toimimiseksi.</p> <p>Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma on toimitettava viimeistään 14 vuorokautta ennen tilaisuuden alkamista tiedoksi hyvinvointialueen pelastusviranomaiselle.</p>
Jätelaki	<p>76§ Jätteen keräys roskaantumisen ehkäisemiseksi</p> <p>Maantien, yksityisen tien, radan tai sataman pitäjän, virkistykseen yleisesti käytettäväksi tarkoitetun alueen haltijan, ulkoilu- tai moottorikelkkareitin pitäjän taikka yleisötilaisuuden järjestäjän on järjestettävä roskaantumisen ehkäisemiseksi alueella riittävä jätteen keräys ja muut jätehuollon palvelut.</p>
Kuluttajaturvallisuuslaki	<p>7§ Palvelun tarjoajan, joka tarjoaa seuraavia palveluita, on laadittava turvallisuusasiakirja, joka sisältää suunnitelman vaarojen tunnistamiseksi ja riskien hallitsemiseksi sekä niistä tiedottamiseksi palvelun tarjoamisessa mukana oleville:</p> <p>14) tapahtuma, joka sisältää merkittävän riskin, josta toteutuessaan voi aiheutua vaaraa jonkun turvallisuudelle palveluun osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi.</p>

Laki	Sisältö
Tartuntatautilaki	<p>58§ Laajaan tartunnanvaaraan liittyvät toimenpiteet</p> <p>Kun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotettavissa, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi päättää toimialueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden, oppilaitosten, päiväkotien, asuntojen ja vastaavien tilojen sulkemisesta sekä yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien kieltämisestä. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavat päätökset silloin, kun ne ovat tarpeen usean kunnan alueella.</p> <p>Jos muu kuin 1 momentissa tarkoitettu tartuntatauti aiheuttaa laajaa tartunnan vaaraa, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin ja aluehallintovirasto voivat alueellaan päättää oppilaitosten ja päiväkotien sulkemisesta, jos se on välttämätöntä taudin leviämisen ehkäisemiseksi.</p> <p>Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettut päätökset tehdään enintään yhden kuukauden ajaksi. Toimenpiteet on heti lopetettava, kun tartunnan vaaraa ei enää ole.</p>

Kokonaisuutena voidaan todeta, että tapahtumajärjestämiseen liittyvää sääntelyä on useassa eri laeissa, joista yllä oleva taulukko antaa osittaisen koosteen. Tapahtumiin liittyvän lainsäädännöllisen kokonaisuuden tunnistaminen on keskeistä, kun halutaan ymmärtää nykyisellään voimassa olevan lainsäädännön vaikutusta tapahtuma-alan toimintaan ja tulevaisuuden kehitykseen. Yleisesti voidaan todeta, että olemassa oleva, yleisötilaisuuksia koskeva lainsäädäntö ei tunnista tapahtuma-alaa elinkeinotoimintana. Lainsäätäjät ei ole huomioinut yleisötilaisuuksiin liittyvää lainsäädäntöä säätäessä sen suhdetta elinkeinon harjoittamisen perusoikeuteen.

1.3 Yhteenveto

Tapahtuma-ala on viime vuosikymmenten aikana syntynyt laaja toimiala ja elinkeino, joka ei ole vielä tullut kokonaisuutena määritetyksi tai tunnistetuksi yhteiskunnassamme. Koronapandemia toi tapahtuma-alan kokonaisuuden näkyväksi. Tapahtuma-ala on elinkeinotoimintana toteutettavaa tapahtumajärjestämistä ja sitä palvelevaa toimintaa. Tapahtuma-ala lisää arvoa ihmisten kohtaamiseen ja tuottaa lopputuotteenaan tapahtumia, joissa hyödynnetään erilaisia sisältöjä ja joita voidaan toteuttaa erilaisissa formaateissa.

Tapahtuma-ala on palveluliiketoimintaa, joka toteutuu monimutkaisissa yritysverkostoissa. Alan toiminnalle on ominaista työvoimaintensiivisyys, tilapäisyys, hajanaisuus ja monialaisuus. Yleisötilaisuuksia sääntelevä lainsäädäntö ei tunnista tapahtuma-alaa elinkeinona, mutta aiheuttaa alan toimintaan usean eri lain kautta kohdistuvaa laajaa sääntelyä.

Tapahtuma-ala tuottaa nykyisellään 1,2 % Suomen BKT:sta ja työllistää lähes 200 000 ihmistä (Etila 2021 ja UTU 2020). Alan kehitys tähän pisteeseen on tapahtunut pitkälti yhteiskunnan virallisilta rakenteilta piilossa. Tunnistamalla ja määrittämällä tapahtuma-ala, on sen kehitystä mahdollista tukea ja vauhdittaa tavoitteellisesti. Toimialan erityispiirteiden huomiointi ja lainsäädännöllisten esteiden poistaminen ovat edellytyksiä alan kasvun ja työllisyyden vahvistamiselle.

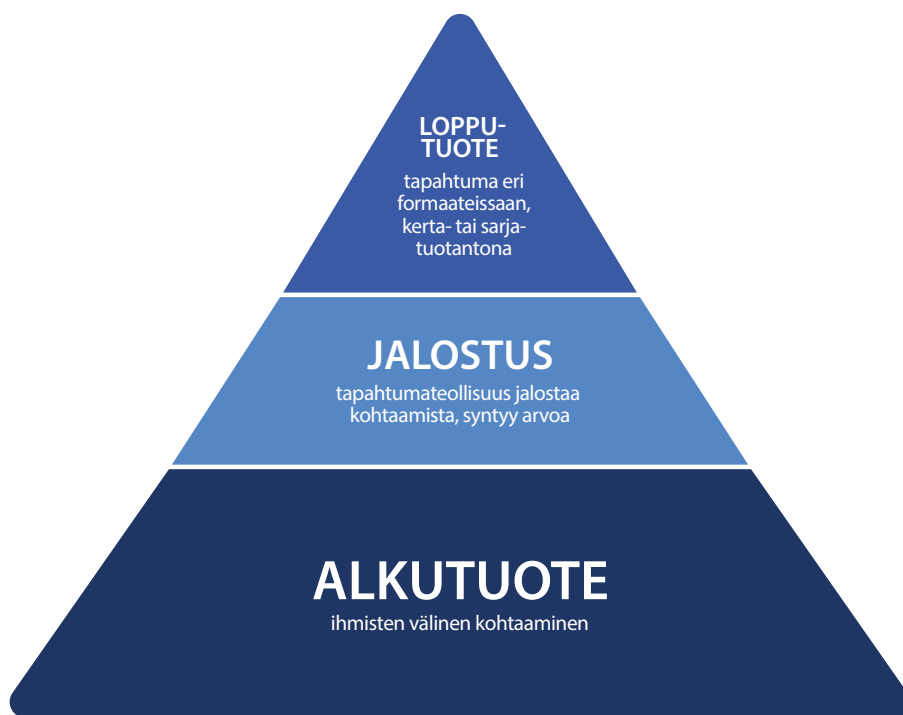
2 Tapahtuma-alan kehitysaskeleet ja tulevaisuuskenaariot

2.1 Kohtaamisen jalostaminen

Tapahtuma-alan kontekstissa alkutuote on ihmisten välinen kohtaaminen. Arvontuotantoa syntyy, kun tapahtuma-ala jalostaa ihmisten välistä kohtaamista elämystuotteeksi, tapahtumaksi. Tapahtuma-alan jalostusprosessissa kohtaamiselle luodaan lisäarvoa siten, että tapahtuman osallistujat tai tilaaja ovat halukkaita maksamaan tapahtumasta. Nykyaikaisissa tapahtumissa osallistujat haluavat osallistumisen lisäksi ostaa erilaisia tuotteita, palveluita tai eksklusiivisia lisäelämyksiä, joko tapahtuman aikana tai niiden ulkopuolella. Näillä lisäpalveluilla tapahtumien arvonluonti ja elinkaari ovat myös kehittyneet merkittävästi. Nykyaikainen tapahtuma-ala on kehittynyt kiihtyvällä vauhdilla ja ihmisten kohtaamisesta saatava taloudellinen arvontuotanto on Suomessa kaksinkertaistunut 2010-luvun aikana. Vastaava kehitys on havaittavissa myös globaalisti.

Huomioitavaa on, että eurojen lisäksi tapahtuma-ala synnyttää aina muutakin, kuin taloudellisilla mittareilla mitattavaa arvontuotantoa. Tapahtumien osallistujille syntyy sekä tapahtuman, että muiden osallistujien yhdessä muovaamia kokemuksia ja elämyksiä, jotka tehokkaimmillaan aiheuttavat ihmisissä transformaatiota, muutosta. Tapahtuman sisällön mukaan muutokset voivat olla yksilöllisiä tai vaikuttaa koko yhteisöön. Valtiolliset tapahtumat sekä kansalliset kulttuuriset juhlat ovat yksi esimerkki siitä, miten tapahtumilla rakennetaan myös kansallisia ja sukupolvisia kokemuksia yhteenkuuluvuudesta.

Kuva 6 Tapahtuma-ala jalostaa ihmisten välistä kohtaamista, lisäten siihen arvoa. Tapahtuma-alan jalostaman ihmisten kohtaamisten lopputuote on tapahtuma, joita voidaan tuottaa kerta- tai sarjatuotantona erilaisissa formaateissa.

2.2 Mistä tapahtuma-ala on syntynyt?

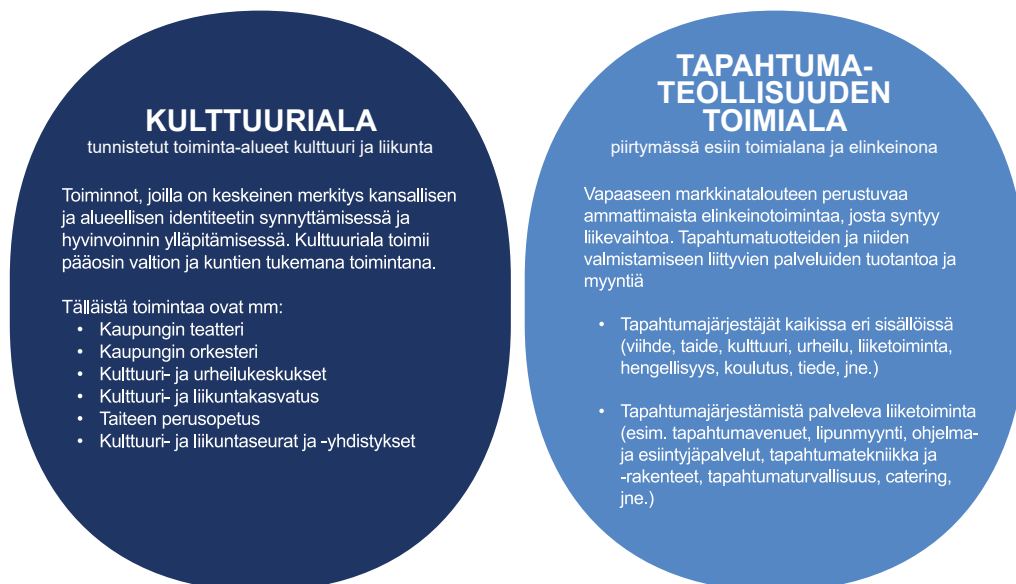
Erilaisia tapahtumia on yhteiskunnassamme järjestetty aina, mutta tapahtuma-alan voidaan katsoa syntyneen kulttuuri- ja urheilutoiminnan jalanjäljissä sekä yhteiskunnallisen muutoksen seurauksena. Länsimainen yhteiskunta on toisen maailmansodan jälkeen kehittynyt jatkuvasti suuntaan, jossa kansalaisten vapaa-ajan määrä on kasvanut. Lisäksi useissa länsimaisissa valtioissa ryhdyttiin keskittymään enemmän kansalaisten kokemaan hyvinvointiin. Tämä aiheutti muun muassa sen, että työpäivien pituuteen sekä työ- ja vapaa-ajan rytmiin alettiin kiinnittämään huomiota. Tämä lisäsi ihmisten vapaa-ajan määrää. Lisääntyneen vapaa-ajan myötä syntynyt kysyntä vapaa-ajan palveluille on aiheuttanut merkittävää kasvua näiden palveluiden tuotannossa viime vuosikymmeninä. Nykypäivänä on lisäksi huomattu, että aktiivinen vapaa-aika on yhteydessä parempaan jaksamiseen ja vähäisempiin poissaoloihin työelämässä. Laadukas ja palauttava vapaa-aika on näin myös yhteiskunnan taloudellista tehokkuutta parantava tekijä, johon kannattaa panostaa.

Kasvaneen vapaa-ajan käyttöön syntyi ensin erilaisia julkisesti ja kolmannen sektorin toimesta tuotettuja palveluita kuten kulttuuri- ja liikuntapalveluita sekä harrastus- ja seuratoimintaa. Laajalla yhdistystoiminnalla onkin siten ollut vahva rooli ammattimaisen tapahtuma-alan kehityksessä Suomessa. Monet edelleen aktiivisesti ja ammattimaisesti toimivat tapahtumat ovat alkujaan aktiivisten yhdistystoimijoiden perustamia, kuten esimerkiksi Lahden Salpausselän pohjoismaisten hiihtolajien kisat, Ruisrock, PoriJazz ja Jyväskylän MM-ralli. Osa tapahtumista toimii edelleenkin yhdistysten toteuttamana, jotka ovat tapahtuman kasvaessa ammattimaistaneet toimintansa vuosikymmenten aikana siten, että niistä löytyy nykyään ympärivuotisesti toimiva tapahtumaorganisaatio.

Kuluneen kolmenkymmenen vuoden aikana myös suomalaisten varallisuus on lisääntynyt merkittävästi. Kulutustottumukset ovat muuttuneet ja lisääntynyt vapaa-aika on luonut mahdollisuuden käyttää varallisuutta omaan itseensä. Ilmastotietoisuuden ja ilmastokriisin edetessä on kehitys entisestään suuntautunut pois materiaalien kuluttamisesta. Nykyään on nähtävissä että kulutus suuntautuu kohti kestävämpiä tuotteita, kuten elämyksiä ja muita hyvinvointipalveluita.

Valtion tukema kulttuuri- ja liikuntatoiminta ovat olleet suomalaisen yhteiskunnan keskeisiä toimintoja, joilla on luotu ja rakennettu kansallisvaltion sivistystä, hyvinvointia ja yhteistä tarinaa. Valtion kulttuuri- ja urheilupolitiikasta syntynyt tapahtumatoiminta on rakentanut pohjaa myös näistä riippumattomalle tapahtuma-alalle. Nykyisellään tapahtuma-ala toimijoidensa kautta osittain sijoittuu kulttuuri- ja liikuntapolitiikan alueille suoraan, tai näiden toteuttamista palvelleen, mutta toimii suurimmilta osin näistä riippumattomana, kuten muutkin elinkeinoelämän toimialat. Tapahtuma-alan syntyyn ja 2000-luvun nopeaan kasvuun on lisäksi vaikuttanut merkittävästi tapahtumatekniikan kehitys ja saatavuus.

Kuva 7 Kulttuurialalla on ollut merkittävä vaikutus tapahtuma-alan syntyyn. Tapahtuma-ala on kuitenkin irtautunut kulttuurialasta ja kasvanut omaksi ammattimaisesti toimivaksi toimialakseen.

KULTTUURIALA

tunnistetut toiminta-alueet kulttuuri ja liikunta

Toiminnot, joilla on keskeinen merkitys kansallisen ja alueellisen identiteetin synnyttämisessä ja hyvinvoinnin ylläpitämisessä. Kulttuuriala toimii pääosin valtion ja kuntien tukemana toimintana.

Tällaista toimintaa ovat mm:

- Kaupungin teatteri
- Kaupungin orkesteri
- Kulttuuri- ja urheilukeskukset
- Kulttuuri- ja liikuntakasvatus
- Taiteen perusopetus
- Kulttuuri- ja liikuntaseurat ja -yhdistykset

TAPAHTUMA-TEOLLISUUDEN TOIMIALA

piirtymässä esiin toimialana ja elinkeinona

Vapaaseen markkinatalouteen perustuvaa ammattimaista elinkeinotoimintaa, josta syntyy liikevaihtoa. Tapahtumatuotteiden ja niiden valmistamiseen liittyvien palveluiden tuotantoa ja myyntiä

- Tapahtumajärjestäjät kaikissa eri sisällöissä (viihde, taide, kulttuuri, urheilu, liiketoiminta, hengellisyys, koulutus, tiede, jne.)
- Tapahtumajärjestämistä palveleva liiketoiminta (esim. tapahtumavenuet, lipunmyynti, ohjelma- ja esiintyjäpalvelut, tapahtumatekniikka ja -rakenteet, tapahtumaturvallisuus, catering, jne.)

2.2.1 Ammattimaisen tapahtuma-alan ensiaskeleet

Kun edellä kuvatut yhteiskunnallisen kehityksen luomat mahdollisuudet tapahtuma-alan synnylle täyttyivät Suomessa, alkoi vaihe, jossa tuli vastata tapahtumatuotantojen tarvitsemiin fyysisiin vaatimuksiin. Jotta ala pystyi toimimaan elinkeinona, se tarvitsi paljon muutakin, kuin vain yhteiskunnan luoman mahdollisuuden tai aukon ihmisten vapaaajassa; se tarvitsi erilaisia teknisiä laitteita sekä osaamista. Seuraavana kehitysaskeleena oli näin hankkia ne fyysiset laitteet sekä niihin liittyvä osaaminen, joita tarvittiin, kun tapahtumatoiminnan sisältöjä esitettiin yleisölle.

Olemme tätä raporttia varten haastatelleet muutamia pitkän linjan tapahtuma-alan toimijoita. Teemahaastatteluihin osallistuivat Juhani Merimaa (Tavastia Klubi ja Ruisrock), Aku Syrjä (Eppu Normaali ja Akun Tehdas Oy), Gain Kainulainen (äänisuunnittelija / tekninen tuottaja, Gain's Production). Haastatteluissa keskusteltiin tapahtuma-alan elinkeinon historiallisesta kehityksestä sekä kehitykseen vaikuttaneista tekijöistä.

Haastatteluissa ilmeni, että tapahtumien äänentoisto- ja valolaitteistoihin liittyvällä kehityksellä ja saatavuudella on ollut merkittävä rooli tapahtuma-alan kehittymisessä. 1970-luvulla alkaneet suomirockin ja nuorisomusiikin ensimmäiset vuodet tehtiin pääosin bändien itsensä omistamilla laitteilla, jotka äänentoistosta kiinnostuneet harrastajat olivat rakentaneet. Vuokrauspalveluja ei juurikaan ollut tarjolla ja äänentoistoon ja valaisiin liittyvä osaaminen syntyi monille oman harrastuneisuuden ja kiinnostuksen kautta.

Ensimmäisiä esitystekniikan toimijoita olivat mm. MS Audiotron, HJN Sound ja Lahti Sounds, jotka aloittivat 1960–1970-luvun taitteessa äänentoistolaitteiden rakentamisen, myynnin ja vuokrauksen. Laitteet siis rakennettiin Suomessa, koska tehdasvalmisteisten laitteiden tuonti ulkomailta oli kallista. 1990-luvulle tultaessa pääosa kotimaisesta laitevalmistuksesta oli loppunut ja ulkomaisten tehdasvalmisteisten laitteiden hinnat laskeneet niin, että niiden käyttöön voitiin siirtyä.

2.2.2 2000-luku: Toimialan palvelujen erikoistuminen

Kun tekniset taidot ja osaaminen saatiin tyydytettyä, alkoi alan tuotannollisen tehokkuuden kehitysvaihe. Enää ei ollut taloudellisesti järkevää, että jokainen toimija tuotti itse tapahtumiinsa tarvittavat erilaiset ratkaisut. Toimialan liiketoiminnallisessa kehityksessä oli oleellista, että alalle syntyi tiettyihin palveluihin erikostuneita toimijoita, jotka myivät omaa osaamistaan ympärivuotisesti alan eri toimijoille. Tästä syntynyt toimialan kehitys on ollut erityisen kiivasta 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. Palvelutarjonta on laajentunut merkittävästi ja erikoistuminen useisiin erityisosaamisalueisiin on ollut nopeaa. Tässä muutamia esimerkkejä tapahtuma-alan erikoistuneista palveluista:

- **Tapahtumien vesipalvelut.** Tapahtuman vesi on erikoistunut erilaisiin tapahtumien juoksevan veden palvelujen tuottamiseen. Yritykseltä löytyy erilaisia yleisövesipisteitä ja tiskauspisteitä, joita se toimittaa palveluineen tapahtumiin. Yritys on perustettu 2008.
- **Tapahtumien sähköistys- ja varavoimapalvelut**
Vuonna 2001 perustettu Festivaalisähkö Oy tuottaa tapahtumien sähköistämisen- ja varavoimapalveluja. Vuonna 2022 Suomen suurin konevuokraamo Ramirent Oy osti Festivaalisähkö Oy:n ja laajensi näin omaa tapahtumapalvelujen tarjontaansa, joka on kasvanut voimakkaasti 2010-luvulla. Vuonna 2016 Ramirent perusti oman Event -yksikön palvelemaan tapahtumajärjestämistä.
- **Teltiltä ja tapahtumakalustevuokrauspalvelut**
Stopteltat Oy on vuonna 2002 perustettu tapahtumateltoja ja tapahtumakalusteita vuokraava yhtiö. Teltojen vuokrauksen myötä syntyi myös tarve teltojen sisätilojen kalustamiselle ja nykyään tapahtumien kalustevuokraus on myös itsessään merkittävää liiketoimintaa.

Erikoistuminen ja palvelujen laadun kehittyminen on ollut koko 2000-luvun jatkunut kehityskulku. Tapahtumien laadun ja asiakasodotusten kehitykseen ovat puolestaan vaikuttaneet monet 2000-luvulla syntyneet tapahtumat, esimerkkeinä tällaisista tapahtumista mm. vuonna 2004 aloittanut Flow Festival ja vuonna 2008 aloittanut Slush. Näiden tapahtumien vaikutus on ollut nähtävissä niiden synnyttäminä trendeinä, mm. molempien tapahtumien tapahtumailmettä on haluttu toisintaa useissa erilaisissa tapahtumissa, Flow:n ja Sluhin kuormalavaistumista ja valaistusratkaisuista tuli hetkessä tapahtumatrendejä. Kehittyvissä tapahtumakonsepteissa yleisöille on ohjelman lisäksi rakennettu uudenlaisia elämyksiä erilaisilla vaihtuvilla tapahtumatiloilla ja tilaan liittyvillä avaruudellisilla (spatiaalinen) kokemuksilla, joilla on myös onnistuttu laajentamaan asiakaskuntaa.

Tapahtuma-alan kehitystä 2000-luvulla on monin tavoin sysännyt eteenpäin myös yritys-tapahtumien yleistyminen Suomessa. Yritystapahtumat ovat julkisuudessa heikosti tunnistettu, mutta merkittävästi tapahtuma-alan kehitykseen vaikuttanut sektori. Kun yritysten erilaisia tuotteita, strategioita ja arvoja on alettu jalkauttamaan tapahtumissa, on syntynyt uudenlaisia tapahtumakonsepteja, teknisiä ratkaisuja asioiden esittämiseksi sekä paljon erilaisia tilallisia ratkaisuja. Yritystapahtumasektorin toimintaa on rakennettu asiakkaiden aikataulujen, budjettiraamien ja vaatimusten ehdoilla, jolloin myös itse tapahtumaliiketoiminnasta on tullut selkeästi projektoitua ja budjetoitua toimintaa. Yritysassiakkailla kehitetyt tapahtumien suunnittelu- ja tuotantopalvelut ovat oman kehityksensä kautta tuottaneet malleja tuotantoprosesseihin, budjetointiin ja projektinhallintaan, joita on otettu käyttöön laajemmin muillakin tapahtumasektoreilla.

2.2.3 2010-luku: toimialan kasvun vuosikymmen

2010-luvulla tapahtumien kysyntä on kasvanut jatkuvasti ja alalla on keskitytty tapahtumien laadun, teknisten toteutusten ja asiakaskokemuksen parantamiseen. Tapahtumien asiakkaat ja yleisöt ovat olleet entistä halukkaampia maksamaan laadukkaista tapahtumaelämyksistä, mikä on nostanut tapahtumien tuotantobudjetteja ja toteutusten laatua entisestään. Myös tapahtumatiloihin ja -alueisiin on kiinnitetty paremmin huomiota tuotantojen tehokkuuden ja asiakaskokemuksen näkökulmasta. Alan kasvua on tukenut myös tapahtumien tarvitsemien oheispalveluiden ja infran, eli majoitus- ja ravintolatarjonnan lisääntyminen erityisesti pääkaupunkiseudulla ja Tampereella. Tapahtuma-alan liikevaihto kaksinkertaistui vuosien 2012–2019 välillä.

Yksittäisenä tapahtuma-alan toimintaa Suomessa kiihdyttäneenä toimena, voidaan pitää Suomi 100 -juhlavuotta, jonka vaikutuksesta vuonna 2017 Suomessa järjestettiin ennätysellinen määrä tapahtumia. Olemassa olleet tapahtumat toteutettiin vuonna 2017 juhlavuoden kunniaksi entistäkin hienompina ja vuoteen syntyi lukuisa määrä Suomea juhlistavia tapahtumia. Suomi 100 -juhlavuotta voidaan pitää yksittäisenä merkittävänä tapahtuma-alan kiihdyttämö vuotena.

2.3 Tapahtuma-alan nykytila Suomessa – löydöksiä työpajasta

Osana tätä selvitystä järjestettiin 20.9.2022 Tampereella työpaja, jossa kokoontui alan yrityksiä, järjestöjä, tapahtumakaupunkeja ja valtion hallinnon edustajia. Työpajassa kerättiin käsityksiä ja näkemyksiä tapahtuma-alan nykytilasta ja tulevaisuudesta seuraavien kysymysten kautta:

- Mikä on tapahtuma-ala, mikä on sen merkitys ja missä mennään nyt?
- Mihin suuntaan ja kuinka nopeasti ala sisäisten ja ulkoisten voimien vaikutuksesta kulkee?
- Mitä Suomi voi tapahtuma-alan avulla saavuttaa tulevaisuudessa ja millaisia keinoja tarvitaan?

Seuraavissa luvuissa luodaan näkymä toimialan nykytilaan ja tulevaisuuteen perustuen työpajassa kerättyyn ja analysoituun aineistoon.

2.3.1 Pandemian ja sodan vaikutukset tapahtuma-alan nykytilaan

Työpajassa käyty keskustelu tapahtuma-alan nykytilasta nosti voimakkaasti esille pandemian jälkeisen ajan ja covid-19 pandemian liikkeelle laittamat kehityskulut. Toinen merkittävä asia, joka vaikuttaa tapahtuma-alan toimintaan akuutisti on Ukrainan sota, josta aiheutuu monenlaisia vaikutuksia sekä koko suomalaiseen yhteiskuntaan ja tapahtuma-alalle.

Tapahtuma-alan nykytilasta puhuttaessa tulee huomioida 2010-luvun voimakas kehitys, jolloin jokainen vuosi toi mukanaan kasvua. Vuodesta 2020 ennakoitiin alalle ennätysellistä vuotta, mutta alkuvuonna iskenyt globaali koronapandemia muutti kaiken. Vuodesta 2020 tuli lopulta alalle ennätysellisten menetysten vuosi ja toimialan pitkään jatkunut kasvu pysähtyi. Pandemian vuoksi alan yritysten liikevaihdosta menetettiin kahtena vuonna peräkkäin keskimäärin 50–70 % ja vakituisia työpaikkoja alalta katosi noin 6 500.

Vuoden 2022 ensimmäinen kvartaali menetettiin pandemiasta johtuneiden kokoontumisrajoitusten vuoksi lähes kokonaan, mutta niiden poistuttua alan elpyminen on maaliskuusta 2022 alkaen ollut erittäin vahvaa. Työpajassa nostettiin laajasti esille nykytilaa käsiteltäessä, että asiakkaiden halu palata tapahtumiin on ollut merkittävää ja tapahtumien kysyntä on koko loppuvuoden 2022 ajan ollut ennätysellisen korkeaa. Loppuvuotta 2022 kuljettaessa toimialan kokonaisliikevaihdon voidaan varovaisesti ennakoida palautuvan jo jopa lähelle vuoden 2019 tasoa, mikä on merkittävää huomioiden vuoden alkupuoliskon menetykset.

Pandemian väistyminen ei kuitenkaan tarkoittanut ongelmien loppumista, vaan Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan vaikutukset toivat heti keväästä 2022 myös tapahtuma-alalle uudenlaiset haasteet. Pakotteiden vuoksi käytöstä poistunut Helsinki-halli aiheuttaa merkittävän ongelman suurten konserttien ja tapahtumien toteutumiseen pääkaupunkiseudulla. Samanaikaisesti avautunut uusi Nokia Arena on siirtänyt tapahtumamarkkinan painopistettä osittain Tampereelle. Painopisteen siirtymisen myötä Tampereella kärsitään ajoittain hotellipulasta, sillä erilaiset suur tapahtumat yhdessä kaupungin muun aktiivisen tapahtumatarjonnan kanssa ovat tuoneet kaupunkiin merkittävän määrän tapahtumavieraita myös Tampereen lähialueen ulkopuolelta. Työpajassa nousi myös esille, että sota Ukrainassa vaikuttaa Suomen kannalta negatiivisesti myös Euroopan kiertueiden reitteihin sekä venäläisten matkailijoiden määrään. Itärajan turistivirtojen tyrehtyttyä itäsuomalaiset kaupungit ovat menettäneet merkittävästi matkailijoita, jotka ovat merkittävä asiakasryhmä tapahtumille.

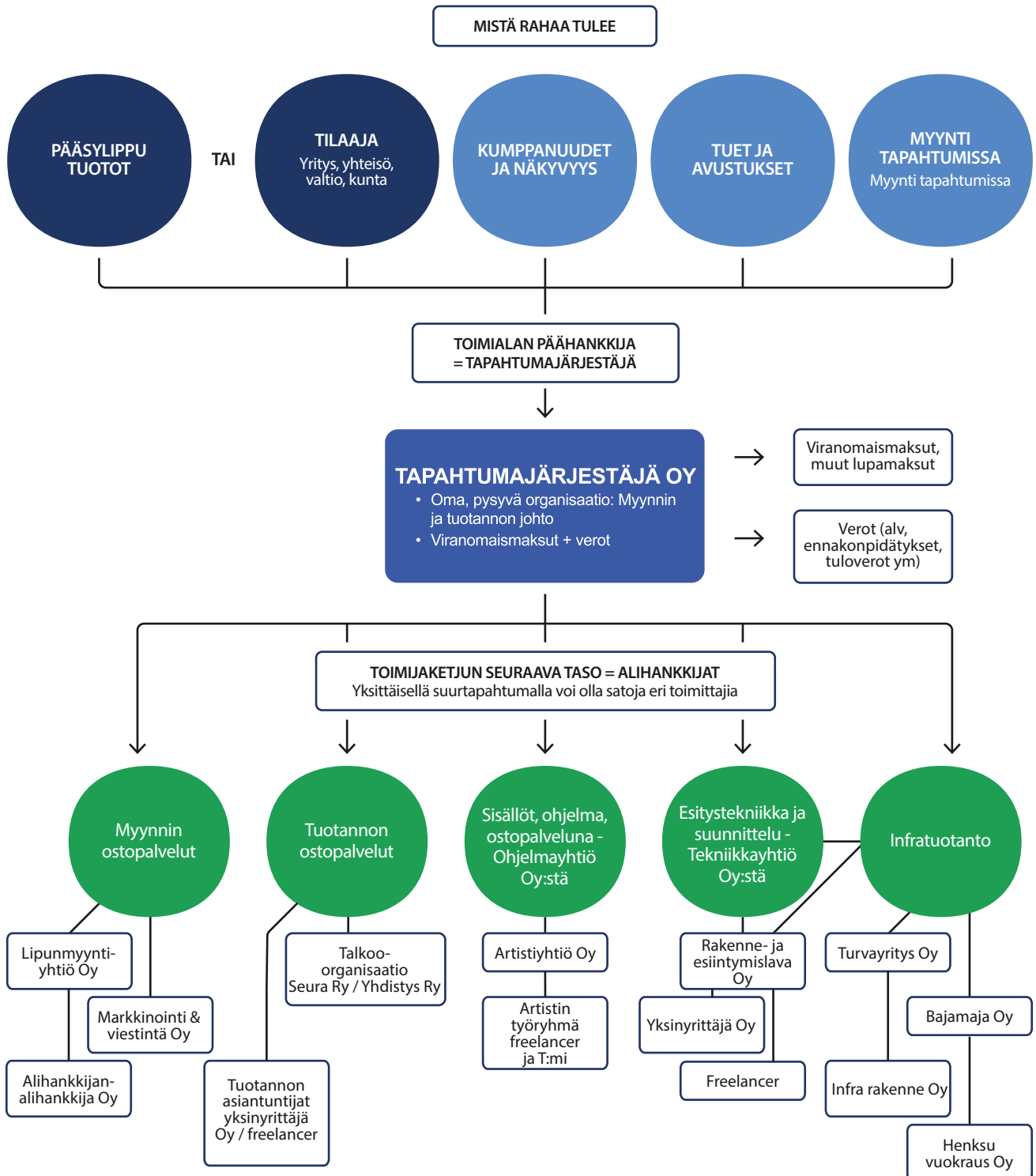
Työpajan kaikkien työskennelleiden työryhmien johtopäätelmissä todettiin, että 2020-luvun alkua leimanneiden kriisien hopeareunuksena voidaan pitää tapahtuma-alan kattavaa järjestäytymistä ja toimialaymmärryksen nopeaa muodostumista. Toimialan laajuuden ja merkitysten ymmärrys on vuoden 2020 jälkeen lisääntynyt merkittävästi, mutta edelleen nähtiin, että tapahtuma-alan merkitystä ja vaikuttavuutta ei vielä tunnusteta riittävässä määrin. Työpajan loppupäätelmistä nouseekin vahvasti esille se, että tapahtumien merkitystä ja vaikuttavuuden yhteismitallista tutkimista pitää voimakkaasti kehittää. Yhtenä selkeänä kommenttina esille nousi mm. se että tapahtumakävijät lasketaan matkailijoiksi ja matkailun juurisyy tapahtumakäynnit jäävät havainnoimatta.

2.3.2 Tapahtuma-alan ekosysteeminen rakenne

Tapahtuma-alan nykyhetkeä käsitelleessä työskentelyosiossa esille nousi tapahtuma-alan ekosysteeminen rakenne ja tarve sen paremmalle ymmärtämiselle. Osassa kommentteja nähtiin, että tapahtumiin liittyy edelleen käsityksiä, että ne vain ilmestyvät jostain kadotukseen osaksi historiaa. Tapahtumien taakse kätkeytyvä laaja tehtäväkenttä ja työ määrä jäävät edelleen helposti havaitsematta.

Alla olevassa kuvassa 8 on havainnollistettu tapahtuma-alan toiminnan ekosysteemistä rakennetta. Tapahtuma-alan 2,35 miljardin euron kokonaisliikevaihto rakentuu projekti-muotoisesta toiminnasta, lukuisten pienten palveluyritysten vaihtelevan verkoston tuottamana. Tapahtuma-alan suurimmat, yksittäiset yhtiöt yltyvät 30–50 miljoonan euron liikevaihtoon. Noin 95 % tapahtuma-alan yhtiöistä on pieniä, alle 10 miljoonan euron liikevaihdolla toimivia yhtiöitä. Ekosysteeminen toimintarakenne luo tapahtuma-alalle joustavuutta, jota sesonkien mukaan vaihtelevassa ja suhdanneherkässä toimintaympäristössä tarvitaan.

Kuva 8 Tapahtuma-alan nykyhetkeä käsitelleessä työpajassa esille nousi toimialan ekosysteemin rakenne ja sen heikko tunnistettavuus. Työpajan yhteenvedoissa todettiin, että usein edelleen havaitaan vain tapahtuma, mutta ei sen taustalla olevaa työtä ja elinkeinoa

2.3.3 Työpajassa esille nousseet nykytilaa keskeisesti määrittävät teemat

Työpajan työskentelyryhmien nykytilaa käsitelleiden yhteenvetojen pohjalta voidaan nostaa esille seuraavia nykytilaa määrittäviä teemoja:

Toimialan tunnistaminen ja tutkimus. Toimialan yhteiskunnallinen tunnistaminen luo pohjaa koko toimialan toiminnan kehitykselle ja laajemmille tavoitteille – vain tunnistettua toimintaa voidaan johtaa tavoitteellisesti tiedolla. Toinen tavoitteellisuuteen liittyvä, yleisesti tunnistettu ongelma oli tapahtumiin liittyvän strategisen otteen puuttuminen. Tapahtuma-alan jatkuvan ja alueiden välillä vertailukelpoisen tutkimuksen luominen toimialan aiheuttamien vaikutusten tunnistamiseksi on oleellisen tärkeää, jotta niin kaupunkien kuin valtion strateginen ote tapahtuma-alan kehittämiseksi parane.

Kaupunkien rooli. Kaupunkien rooli tapahtuma-alan toiminnalle on jo nykyisellään hyvin merkittävä ja sote-uudistuksen sekä työllisyyden hoitoon liittyvien uudistusten myötä se tulee laajenemaan lähitulevaisuudessa entisestään. Kaupungit ovat merkittäviä tapahtumatilojen ja -paikkojen omistajia, jotka näihin liittyvällä päätöksenteolla vaikuttavat tapahtuma-alan toimintaedellytyksiin. Tapahtumatilat ja -paikat ovat tapahtuma-alan tehtaita ja siis samaan tapaan kuin muilla aloilla keskeisiä tuotannon-tekijöitä. Kannattava tapahtumatuotanto perustuu saavutettavaan ja ominaisuuksiltaan toimivaan tapahtumapaikkaan.

Työvoima ja osaajapula. Pandemia-aika vaikutti merkittävästi myös tapahtuma-alan työllistävyyteen ja työllisiin. Liiketoiminnan keskeytyessä yritykset joutuivat irtisanomaan työntekijöitään ja vähentämään toimeksiantojaan pitkäaikaisesti, minkä myötä merkittävä osa tapahtuma-alan vakiintuneesta, osaavasta työvoimasta siirtyi pysyvästi muille aloille. Keväästä 2022 vauhdilla käynnistynyt toiminta toi työvoima- ja osaajapulan esille laajasti. Tapahtumissa mittavasti työvoimaa vaativiin tehtäviin, kuten ravintola- ja turvallisuustoimintaan on ollut jatkuvasti haasteita löytää riittävästi henkilöstöä. Työvoimaa joudutaan rekrytoimaan pitkien välimatkojen päästä ja kouluttamaan jatkuvasti. Esimerkiksi pääkaupunkiseudun suuriin tapahtumiin on tuotettu tekijöitä Pohjois-Suomea myöten.

Määrällisen työvoimapulan lisäksi ongelmana on pula alan tietyistä erityisosaamisista. Tapahtuma-alan tehtäviin ei nykyisellään kouluteta riittävästi tekijöitä. Lisäksi erilaiset koulutus uudistukset ovat muuttaneet tapahtuma-alan kannalta toimivia koulutus-rakenteita heikommin toimiviksi. Pulaa osaamisesta on erityisesti tapahtumatekniikan ja -rakentamisen aloilla sekä kaupallisen tapahtumatuotannon ja projektinhallinnan alalla.

2.3.4 Alan keskeiset tulevaisuusskenaariot

Tapahtuma-alan tulevaisuuden suuntien osalta Tampereen työpajassa esille nousivat nykytilasta johtuvien tiettyjen kehityskulkujen vahvistuminen. Kaupunkien kasvun ja niihin keskittyvän elämys- ja palvelutalouden kasvun myötä kasvaa samalla tarve lisätä kaupunkien ymmärrystä tapahtumallisuudesta. Kaupunkien hallussa on merkittävät mahdollisuudet vaikuttaa tapahtuma-alan tulevaisuuden kehitykseen mm. huomioimalla tapahtuma-alan toiminta ja siitä kaupungille syntyvät mahdollisuudet yhä pidemmällä aikajänteellä ja erilaisissa kaupunkisuunnittelun prosesseissa, kuten alueiden suunnittelussa ja kaavoituksessa. Toisena merkittävänä tulevaisuuden skenaarioihin vaikuttavana teemana nähtiin toimialan koulutus- ja osaamistarpeisiin vastaaminen, samoin kuin toimialan toimivan itsesäätelyn vahvistuminen sekä kasvu- ja kansainvälistymiskyvyn toimiva tukijärjestelmä.

Työpajassa esille nousseiden teemojen lisäksi selvityksen tekijät tunnistavat myös laajempia ja jo pidempiaikaisia muutosvoimia, jotka vaikuttavat tapahtuma-alan tulevaisuuteen.

Alan konsolidoituminen ja tapahtumien medioituminen

Tapahtuma-alan konsolidoituminen on kehityskulku, joka on ollut nähtävillä koko 2000-luvun ajan, jolloin ala on kasvanut voimakkaasti. Konsolidoitumisella, tai liiketoimintojen yhdistymisellä, tarkoitetaan tässä ilmiötä, jossa pienemmät osa-alueet yhdistyvät suuremmiksi kokonaisuuksiksi esimerkiksi yritysostojen kautta. Konsolidoitumista on ollut nähtävissä alan sisällä sekä myös tapahtuma-alan ja muiden alojen, kuten media-alan ja rakennusalan kanssa. Kehityssuunta näyttää myös jatkuvan edelleen molempiin suuntiin.

Konsolidoitumiskehityksen ensimmäinen aalto käynnistyi alan sisällä ja sen eri sektoreilla. Yksi esimerkki on Live Nation Entertainmentin kehitys. Yhtiö on perustettu Yhdysvalloissa 90-luvulla, mistä se on laajentunut useisiin eri maihin ollen nykyään maailman suurin tapahtumajärjestäjä. Suomessa yhtiö aloitti toimintansa vuonna 2000, kun se osti suomalaisen tapahtumajärjestäjän Welldone Oy:n. Vuonna 2008 yhtiön nimi muutettiin Suomessa Live Nation Finlandiksi. Tapahtumajärjestämisen lisäksi Live Nation Entertainment konserni toimii ohjelmatoimistotoiminnan, tapahtumatilojen ja lipunmyynnin osa-alueilla. Tapahtumatekniikan sektorilla vastaavanlaista kehitystä edustaa nykyisen Creative Technology Finland Oy:n kehitys. Alun perin vuonna 1996 perustettu suomalainen tapahtumatekniikkayhtiö Eastway Sound & Lighting ostettiin ensin osaksi pohjoismaista Bright-konsernia, joka ostettiin vuonna 2021 osaksi maailmanlaajuisia Creative Technology Groupia.

Konsolidoitumiskehityksen toinen aalto on laajentanut tapahtuma-alaan kohdistuvan kiinnostuksen myös muille toimialoille. Yksi esimerkki tästä on erilaisten mediakonsernien laajentuminen tapahtuma-alalle ja siitä seurannut tapahtumien medioitumisen vauhdittuminen. Suomessa merkittävin esimerkki tästä kehityksestä nähtiin, kun mediakonserni Sanoma Media Finland osti vuonna 2018 Suomen tuolloin suurimpiin tapahtumajärjestäjiin kuuluvan N.C.D. Production Oy:n ja sen konserniyhtiöiden festivaali-, konsertti- ja risteilyliiketoiminnan, joka liitettiin osaksi Nelonen Mediaa.

Myös suuret, kansainväliset sijoitusyhtiöt ovat viime vuosina hankkineet omistukseensa tapahtuma-alan yhtiötä ja tapahtumakonsepteja. Yhdysvaltalaisen media-, viestintä- ja koulutussijoituksiin keskittyneen Providence Equity Partnersin omistama Superstruct Entertainment omistaa laajan kattauksen eurooppalaisia festivaaleja. Suomessa Superstruct Entertainment on ostanut osuuden Flow Festival Oy:stä vuonna 2018 ja vuonna 2021 Tuska Festivaalia tuottavasta Finnish Metal Events Oy:stä.

Mediayhtiöiden tulo tapahtuma-alalle lisää niiden mahdollisuuksia tarjonnan laajentamiseen, kun perinteisten mediakanavien rinnalle saadaan tapahtumien myötä myös elävää kohtaamista hyödyntävä mediakanava. Samalla mediakonsernien kokonaisvaltaisuus luo myös tapahtuma-alalle mielenkiintoisia markkinoinnin mahdollisuuksia, kun tapahtumien yleisöille voidaan kohdentaa markkinointia, jossa yhdistyvät elävä kohtaaminen ja digitaaliset ratkaisut.

Digitaalisuuden synnyttämät uudet ratkaisut

Tapahtuma-alan digitalisoitumiskehitys on monilta osin jo pitkällä. Korona-aikana ensimmäiset ajatukset tapahtumien digitalisaatiosta, liittyivät siihen, että kohtaaminen siirtyisi digitaaliseksi. Tämä ei kuitenkaan näy tulevaisuuden kehitystä nykytoiminnan kautta tarkasteltaessa, vaan digitalisaatio tapahtuu liveä ja digitaalisuutta yhdistämällä.

Useat tapahtuma-alan sektorit ovat jo pitkälle digitalisoituneet. Tässä muutamia esimerkkejä:

Pääsylippujen myynti on digitalisoitunut täysin ja pääsyliput hankintaan verkossa olevista palveluista ja pääosin pääsyliput toimitetaan digitaalisessa muodossa ihmisten digilaitteisiin. Uusissa tapahtumapaikoissa (esim. Nokia Areena) tapahtumapaikalle sisäänpääsy tapahtuu porteista, joissa digitaaliset lukijat, lukevat pääsyliput yleisöjen digilaitteiden näytöiltä. Näin digitaalisuus korvaa ihmistyövoimaa ja tekee toiminnasta kustannustehokkaampaa. Tämä kehitys tulee jatkumaan myös tulevaisuudessa.

Tapahtumien suunnitteluprosessit tehdään pääasiassa digitaalisissa ympäristöissä, tapahtumasuunnitteluun käytetään nykyään erilaisia 3D ja CAD-ohjelmistoja. Suunnittelun siirtymistä virtuaalisen todellisuuden ympäristöihin on alkanut tapahtumaan. Myös tapahtumien tuotantoprosessit ovat digitalisoituneet ja tuotannon teon ohjelmistot ovat kehittyneet merkittävästi viime vuosina. Kehitys jatkuu aktiivisena tulevaisuuteen. Onnistuneen tapahtuman taustalla on aina onnistunut viestintä ja tiedonjakaminen, nämä teemat ovat keskeisiä määrittäjiä tulevaisuuden tuotanto-ohjelmistojen kehityksessä.

Markkinointiin liittyvä digitaalinen kehitys on erityisen kiinnostava, kun se yhdistetään livetapahtumiin. Kun mediakonsernit tulevat mukaan tapahtumajärjestämisliiketoimintaan, tapahtuma- ja tapahtumakävijädatan käytön jalostukseen sekä kehitykseen tulee uusia laajempia resursseja. Tapahtumien käyttö yhtenä mediakanavana on vasta alussa ja tällä saralla tulemme tulevaisuudessa näkemään merkittäviä harppauksia. Kehityskulku on globaali ja myös suomalaisia toimijoita on mukana kehityskulussa. Markkinoinnissa käytetään yhä enemmän digitaalista tietoa kohdistamaan viestintää tapahtumasta tietyille kohderyhmille. Yhdistelemällä erilaista tietoa ihmisten digitaalisesta käyttäytymisestä esimerkiksi sosiaalisessa mediassa ja hakukoneissa luodaan kävijäprofiileja, joille kohdistetaan tapahtumamarkkinointia. Tämänkaltaiset suosittelijakoneet hyödyntävät laajasti dataa ("Big Data") eri lähteistä ja käyttäjistä. Vaikkakin markkinointi tehostuu, ihmisten yksityisyys ja tietoturva-asioita on huomioitava yhä enemmän.

Kokonaisuutena digitaalisuus ei siis poista livetapahtumia, vaan niiden tulevaisuus on vahva ja vankkumaton. Digitaalinen kehitys nähdään tuotantomallien digitalisoitumisena, sekä livetapahtumiin liittyvän digitaalisten palvelujen ja muiden liityntäpintojen kehittymisenä. Hyvä tapahtumakokemus koostuu jo nykyään monista digitaalisista osista, kuten tapahtumaan liittyvä tiedottaminen sosiaalisen median kanavissa, kanssa osallistujien seuraaminen somessa ja someyhteisöjen kautta jaettava kokemustieto tapahtumista.

Toimialan oma sääntely

Tapahtuma-ala on tunnistanut itsensä kokonaisuutena vasta 2020-luvulla. Tämän tunnistamisen myötä on myös syntynyt keskustelua tapahtuma-alan sääntelystä ja sääntelyn tulevaisuuskehityksestä. 20.9.2022 pidetyssä työpajassa useimmat työskentelyryhmät nostivat esille toimialaan liittyvän sääntelyn ja tarpeen sille, että ala itse sääntelee itseään ulkopuolelta tulevan sääntelyn sijaan.

Yhteistyö eri viranomaisten ja tapahtuma-alan toimijoiden välillä on keskeistä toimialan oman sääntelyn kehityksessä. Keskustelu toimialan omasta sääntelystä on aloitettu, keskustelussa on hyvät kauppatavat, eri tapahtuma sektoreiden eettiset toimintatavat. Malleja toimialan sääntelylle etsitään ja tulevaisuudessa tulemme varmasti näkemään kehitystä sertifiointin ja omavalvontaratkaisujen saralla. Moni muu toimiala on jo rakentanut omat toimialan sisäiset sääntelymekanismit, joilla alan osaamistasoa ja luotettavuutta on lisätty, näistä tapahtuma-ala tulee ottamaan oppia.

Tapahtuma-alan ja talkootyön synnyttämien yhteisöjen nousu

Talkootyö on osa suomalaista kansanperinnettä. Myös tapahtuma-alan historia lepää monin osin talkootoiminnassa. Nykyäänkin tapahtuma-ala tarvitsee talkootyötä, joka synnyttää osallisuuden kokemuksia ja yhteisöllisyyttä, näillä on myös vaikutusta yhteiskunnan koheesioon. Tutkimusta asiasta on vähän, mutta maamme historiaa voidaan pitää näytteenä siitä mitä talkootyöllä voidaan saada aikaan. Myös Euroopan Parlamentti on julkaissut mietinnön vapaaehtoistyön roolista sosiaalisen ja taloudellisen yhteenkuuluvuuden edistämisestä (Mietintö A6-0070/2008).

Korona-aika verotti talkootoimintaa ja useat kaupungit ovat ilmaisseet huolensa talkootyön innostuksen hiipumisesta. Tapahtuma-alan tulee yhteistyössä kaupunkien kanssa keskittyä rakentamaan entistä parempaa talkootoiminnan kulttuuria, jolla synnytetään yhteisöllisyyttä ja merkityksen kokemuksia ihmisille sekä toteutus mahdollisuuksia tapahtumille.

Tapahtumia voidaan pitää tulevaisuuden heinäpeltona, johon kaupunkilaiset kokoontuvat itse valitsemiensa kiinnostuksen kohteiden äärelle toimimaan yhdessä ja rakentamaan tapahtumatoimintaa. Talkootyöllä voidaan osaltaan ratkaista useita tulevaisuuden ongelmia kuten yksinäisyyttä ja segregoitumista. Tapahtumat tarjoavat talkoolaisille paikan yhdessä toimimiselle, mahdollisuuden kokea merkityksellisyyttä ja saada jotain konkreettista aikaan yhdessä.

Jotta talkootyöstä saadaan paras mahdollinen hyöty eri yhteiskunnan toimijoille, tulee sitä tutkia ja siihen liittyvää toimintaa kehittää.

Kaupunkien strateginen ote tapahtumissa paranee

Sote-uudistus tuo mukaan kaupunkien roolin muutoksen, uudessa kunnassa elinvoiman rooli kasvaa. Tapahtumat ovat osa elinvoimaista kaupunkia (asiasta lisää kappaleessa 4.) Tapahtumien ja koko tapahtumallisuuden tunnistaminen ja tunteminen osana kaupungin toimintaa tulee olemaan tulevaisuudessa keskeinen tietopääoma. Tuntemalla tapahtumansa ja niissä olevan potentiaalin, kunnat ja kaupungit pystyvät vaikuttamaan alueensa elinvoimaan, vetovoimaan ja pitovoimaan. Samalla ne voivat tapahtumia käyttäen pyrkiä vaikuttamaan yhteisöissä tapahtuviin negatiivisiin kehityskulkuihin, kuten syrjäytymis- ja eriytymiskehitykseen.

Kaupunkisuunnittelu ja kaavoitus

Kaavoituksen merkitys tapahtumille on vasta havaittu. Tapahtumien huomioiminen osana kaupunkikehitystä ja kaavoitusta nähtiin merkittävänä tulevaisuuden kehityskulkuna. Tapahtumat tarvitsevat aina muuta kaupunki-infraa ja hyvin suunniteltu kaupunkikeskusta pitää sisällään kohtaamisen paikkoja, toimii alustana ihmisten erilaisten kohtaamisen rakentamiselle ja toteuttamiselle.

Toisaalta taas tapahtumat voivat palvella kaupunkikehitystä. Tapahtumat kokoavat ihmisiä yhteen ja erilaisia tapahtumia käyttäen kaupunkikehityksen toimiala voi tutkia, esitellä ja testata erilaisten alueiden toimintaa sekä luoda ihmisille käyttökokemuksia uusista paikoista. Työpajan osallistujat näkivät, että kaupunkikehityksen tulevaisuus tehdään yhdessä kaavoituksen ja tapahtumien kanssa.

Koulutuksen kehitys

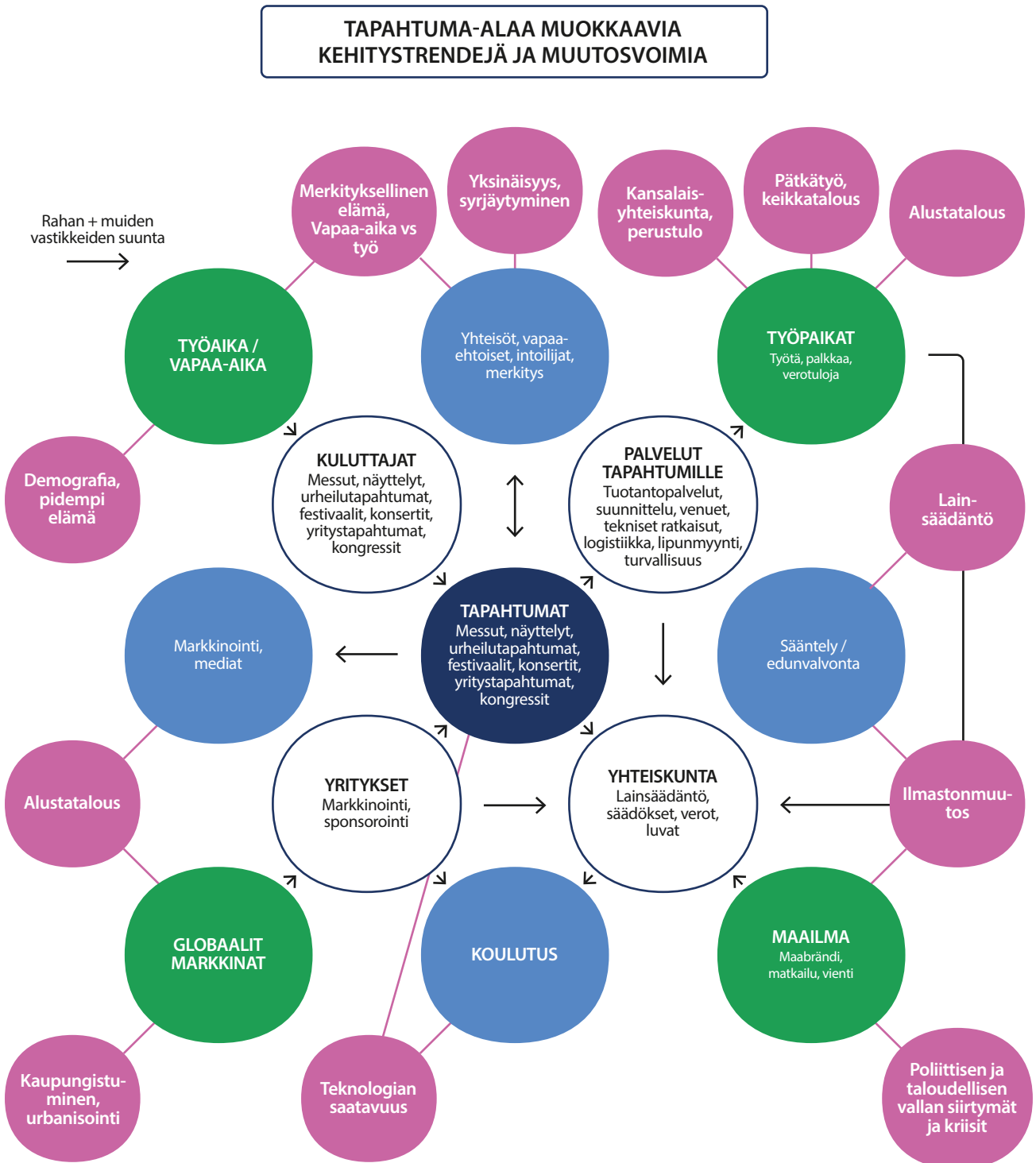
Koronan jälkeisessä maailmassa työvoimapula ja osaajapula on merkittävä ongelma useilla toimialoilla. Tapahtuma-ala ei poikkea tässä muista. Tapahtuma-ala uutena toimialan kärsii kuitenkin myös koulutuksen nykyisistä rakenteista, jotka eivät kaikilta osin tunnista tapahtuma-alan tarpeita. Sama kehitys saattaa koskea myös muita luovia aloja. Koulutuksen kehitystarpeet nousivat laajasti esille 20.9.22 työpajassa.

Suomessa on pitkä perinne erilaisilla kulttuurialojen koulutuksilla, jotka tuottavat ammattilaisia vanhan maailman tarpeisiin. Esimerkkinä voidaan pitää esimerkiksi käsikirjoittamisen tai valosuunnittelun osaamista. Perinteisesti näitä osaamisia koulutetaan teatterin tarpeisiin sekä TV:n ja elokuvan tarpeisiin. Tapahtuma-alalla on myös tarve käsikirjoitus- ja sisällönsuunnitteluosaamiseen sekä valosuunnitteluosaamiseen, mutta koulutusta on kapeasti tarjolla. Teknistä koulutusta tapahtumatekniikkaan löytyy, mutta erityisesti suunnittelukoulutusta on tarjolla vähän, kun huomioidaan tarve. Monet yhtiöt kouluttavat itse osaajansa tällä hetkellä.

Kouluista valmistuvista ammattilaisista kisaavat useat eri toimialat. Käsikirjoittajia ja valosuunnittelijoita tarvitaan nykyään jo varsin monilla aloilla. Valosuunnittelijasta kisaavat muun muassa TV- ja elokuva-ala, tapahtuma-ala, teatteriala, arkkitehtuurivalaistus jne. Käsikirjoittajan osaamista tarvitaan TV-, elokuva- ja teatteritoiminnan lisäksi tapahtumissa, peliteollisuudessa, markkinointiviestinnässä jne.

Rinteen-Marinin hallituskaudella luovien alojen edistämiseksi tehty työ vaikuttaa siihen, että sekä tapahtuma-alan että laajemmin luovien alojen ammattilaisten työ lisääntyy tulevaisuudessa. Jotta näille aloille saadaan uusia ammattilaisia, tulee koulutuksen perinteisiä rakenteita uudistaa. Yksi ratkaisu voisi olla nykyisen jakelu- ja mediakanaviin perustuvan koulutusmallin muuttaminen. Kun opintoja nyt suunnataan suoraan esim. tapahtuman, pelien, teatterin tai elokuvan aloille, voisi tulevaisuudessa monien luovien alojen peruskoulutuksena olla laajat valmiudet antava yhtenäinen pohjakoulutus, josta suuntaudutaan syventäviin opintoihin eri aloille. Monialaisempaa osaamista ja monipuolisempia urapolkuja mahdollistava koulutus voisi houkuttaa opiskelijoiksi nykyistä laajempaa joukkoa ihmisiä.

Kuva 9 Tapahtuma-alaa muokkaavia kehitystrendejä ja muutosvoimia

2.4 Yhteenveto

Tapahtuma-alan nykytilaa ja tulevaisuutta käsitelleessä työskentelyssä nousi esille kuusi pääasiallista teemaa, joiden vaikutus nähdään merkittävänä:

1. Toimialan yhteiskunnallisen tunnistamisen tarve – hallinnollisten sektorien väliin putoaminen hidastaa hallinnollisten esteiden poistamista ja heikentää alan kasvun mahdollisuuksia
2. Tapahtumien erilaisten vaikuttavuuksien tunnistaminen ja tutkiminen – jatkuvaa, vertailukelpoista dataa tapahtuma-alasta ja sen vaikutuksista tarvitaan strategisen otteen rakentamiseen niin paikallisella, alueellisella kuin valtakunnallisella tasolla
3. Toimialan vakava työvoima- ja osaajapula. Alan osaamiset ja koulutustarpeet tulee tunnistaa ja tähän perustuen kehittää tarkoitukseenmukaisia koulutuspolkuja sekä ketteriä työllistymisen mahdollisuuksia.
4. Työsuhteisen työvoiman lisäksi myös talkootyön perinne katkesi pandemia-aikana. Talkootyöllä on merkittävä vaikutus sekä tapahtumien toteutumiseen että yhteisöllisyyden ja osallisuuden mahdollisuuksiin yhteiskunnassa. Talkootyön rooli ja tehtävä taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistämisessä Euroopan parlamentin mietinnön mukaisesti tulee edelleen huomioida.²
5. Kaupunkien rooli tapahtuma-alustoina: puutteet tapahtumainfrassa sekä oheispalveluissa (pääasiassa majoituskapasiteetti) estävät tapahtuma-alan kasvua
6. Toimialan sisäinen vahvistaminen - koko alan kilpailukyvyn parantaminen yhteistyön ja yhtenäisten käytäntöjen sekä sisäisen liiketoimintapotentiaalin hyödyntämisen kautta
7. Asiakasodotusten kasvu ja asiakaskokemuksen monipuolistuminen – asettaa vaatimuksia tapahtumainfran, teknologian ja osaamisen kehittymiselle, samalla luo mahdollisuuksia huippuelämysten kysynnälle ja ansaintamahdollisuuksille

2 Euroopan parlamentti, mietintö A6-0070/2008

Kuva 10 Tapahtuma-alan nykytilaa käsitelleessä työpaja -työskentelyssä tunnistetut keskeiset teemat

3 Tiedonkeruun ja raportoinnin kehittäminen

Tapahtuma-alan kansantaloudellisten vaikutusten tunnistaminen on todettu haasteelliseksi. Tätä selvitystä varten haastattelimme yhdeksää eri virkatahoa eri puolilta valtionhallintoa. Haastatteluun oli valittu seuraavat julkisorganisaatiot: Työ- ja elinkeinoministeriö, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Business Finland, Valtiokonttori ja Valtiovarainministeriö. Haastatteluiden pohjalta voidaan todeta, että ongelmaksi koettiin etenkin tiedonsaannin vaikeus tapahtuma-alan toimialasta. Tämän hahmotettiin liittyvän tapahtuma-alan laajaan ja epätarkkaan yleiseen määrittelyyn, joka heijastuu myös olemassa oleviin tilastoihin ja toimialaluokitukseen.

Selvitystä varten olemme myös tutkineet erilaisia tilastointijärjestelmiä, jotka tuottavat tietoa valtiohallinnon sekä muun yhteiskunnan käyttöön. Esitämme seuraavana keskeiset havainnot erilaisten tilastointijärjestelmien tuottamasta tiedosta.

Taulukko 3 Kooste muutamista tapahtuma-alaa koskevista tilastointijärjestelmistä

Nimi	Sisältö
ISIC luokitus	Yhdistyneiden kansakuntien tasoinen toimialaluokitus
NACE luokitus	Eurooppa tasoinen toimialaluokitus
TOL luokitus	Suomen toimialaluokitus
CPA luokitus	Eurooppa tasoinen tuoteluokitus, josta johdettu myös maakohtaisia variaatioita
CCS	Culture and Creative Sector. Tavoitteena Eurooppa tasoinen yhteismitallistaminen kulttuurin- ja luovien alojen osalta
Kulttuuritilastoinnin uudistus	OKM:n kulttuuritilastoinnin uudistus, valmistuu vuonna 2023.
Visit Finland / Finnish Convention Bureau	Visit Finland / Finnish Convention Bureauun kongressitilastot

3.1 Toimialaluokitusjärjestelmät

ISIC (The International Standard Industrial Classification of All Economic Activities) on YK:n tasoinen toimialaluokitusjärjestelmä. ISIC -luokitus toimii pohjana NACE -luokitukselle ja lisäksi ISIC:llä on ollut vaikutteita myös Pohjois-Amerikan sekä Australian ja Uuden-Seelannin toimialaluokitusjärjestelmiin (NAICS ja ANZSIC) mutta ne eivät ole sidottuja ISIC:n rakenteeseen samalla tavalla kuin NACE. NAICS:n ja ANZSIC:n riippumattomuus ISIC:n rakenteesta on mahdollistanut näiden järjestelmien vapaamman rakentumisen alueiden tarvetta vastaaviksi. Tosin nämä kummatkin on johdettavissa vertailukelpoiseen muotoon ISIC:n kanssa sen kaksinumeroitasolle asti.

NACE on johdettu YK:n ISIC-luokittelusta, minkä vuoksi myös nämä kaksi luokittelujärjestelmää jakavat merkittäviä yhdistäviä tekijöitä. NACE on ISIC:n kanssa identtinen kaksinumeroitasolle asti. NACE uudistuu vuoden 2023 loppuun mennessä. Oleellisia muutoksia on etenkin entisen J-luokan jakautuminen kahtia J- ja K-luokaksi. Tämän vuoksi kaikki J-luokkaa seuraavat luokat siirtyvät kirjaimissaan yhdellä kirjaimella eteenpäin. Esimerkiksi ennen eniten tapahtuma-alaa havainnollistanut R-luokka muuttuu S-luokaksi.

TOL eli tilastokeskuksen toimialaluokitus uudistuu vuoteen 2025 mennessä. Viimeksi TOL on uudistunut vuonna 2008. TOL operoi viisitasoisesti, eli ensin siinä on kirjaintaso S, tämän jälkeen on kaksinumeroitaso 01, kolminumeroitaso 012 ja niin edelleen. TOL on vahvasti sidoksissa NACE:en, sillä TOL on NACE:n kanssa yhteneväinen nelinumeroitasolle asti. Niinpä NACE:ssa tapahtuvat muutokset tulevat näkyviin myös uudistuvassa TOL:ssa.

CPA (classification of products by activity) eli tuoteluokitus on EU-unioonin tasoinen tuote- ja palveluluokittelujärjestelmä. CPA -luokitus seuraa NACE -luokitusta numerotasoilla 1–4, jonka vuoksi NACE:n uudistukset tulevat voimaan myös CPA:ssa. CPA uudistuu vuoteen 2025 mennessä.

Tässä raportissa keskitymme näistä luokituksista Suomen toimialaluokitukseen, mutta näiden järjestelmien hierarkkisyyden ja riippuvaisuuksien hahmottaminen on kuitenkin tärkeää pohdittaessa TOL:n kehitysmahdollisuuksia. ISIC ja NACE luovat raamit, missä muodossa myös TOL:n on oltava. Sitä ei tämän ja monien muiden syiden vuoksi ole mahdollista vapaasti uudelleenrakentaa.

3.1.1 Tapahtuma-alan näkyvyys luokittelujärjestelmissä

Seuraavaksi käymme läpi toimialaluokitusjärjestelmien sisältöjä. Tutkimme, miten tapahtuma-alaa kuvataan ja tehdään näkyväksi 90-luokassa, joka on suurin yksittäinen kaksinumeroluokka, johon tapahtuma-alan yrityksiä on rekisteröity.

ISIC-järjestelmä kuvailee 90-luokkaan luokiteltua toimintaa seuraavasti:

“This class includes the operation of facilities and provision **of services to meet the cultural and entertainment interests of their customers.**”

Karkeasti suomennettuna ISIC:ssä 90-luokkaan kuuluvat fasiliteettien operointi ja palveluiden tarjoaminen kulttuuri- ja viihdeintressien täyttämiseksi asiakkaille. Palvelut täyttävät siis liiketoiminnan kriteerit: on palveluntarjoaja, palvelu sekä asiakas, joka kuluttaa kyseisen palvelun. Liikuttaessa NACE-järjestelmään tämä selitys vaihtuu:

“This section includes a wide range of **activities to meet varied cultural, entertainment and recreational interests of the general public**, including live performances, operation of museum sites, gambling, sports and recreation activities”

NACE ei luokittele enää, että toimintaa järjestettäisiin asiakkaille vaan kohteena on “general public”, jolle ei ole suomen kielessä tyydyttävää vastinetta. Tällä voidaan tarkoittaa yleisöä, mutta myös esimerkiksi julkisella paikalla olevia tahattomia tarkkailijoita.

TOL-järjestelmässä ei ISIC:n ja NACE:n tavoin ole enää määritelty, kenelle toimintaa tehdään:

“Tähän luokkaan kuuluu kulttuuri- ja viihdepalvelujen tuottaminen: esitykset, näyttelyt, tapahtumat sekä näihin liittyvä avustava ja promootiotoiminta. Tähän kuuluu myös kulttuuri- ja viihdelaitosten toiminta. ”

Tämä johtunee suomen kielestä, jossa passiivin käyttö on sallitumpaa kuin englannin kielessä. Asiakkaiden ja yleisöjen puuttuminen luokan suomenkielisestä kuvauksesta kuitenkin voi häivyttää luokan liiketoimintalähtöisyyttä.

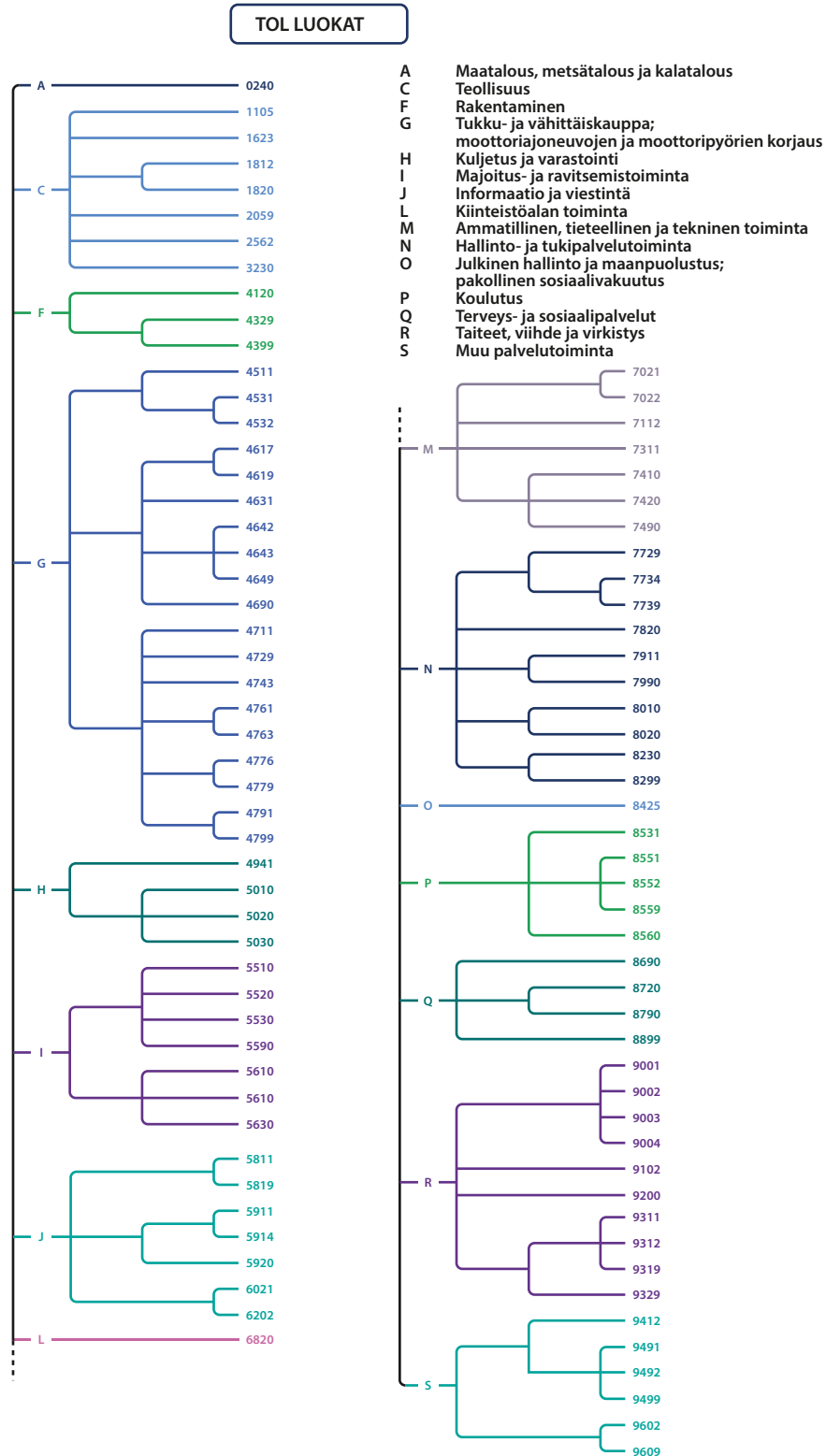
Toinen tärkeä muutos, mikä tapahtuu siirryttäessä ISIC:stä ja NACE:sta TOL:iin, on luokan 90 nimen muutos. ISIC:ssä ja NACE:ssa luokka 90 jakaa saman nimen: 90 Creative, arts and entertainment activities. TOL:issa nimi on kuitenkin suomennettu: 90 Kulttuuri ja -viihdetoiminta. Suora suomennos olisi luovat, taide- ja viihdetoiminnat. Luovan toiminnan poistuminen suomenkielisestä luokittelusta rajaa luokan taiteen ja kulttuurin sisältöjen ympärille ja ohjaa laajempaa luovan liiketoiminnan ajattelua pois tästä ryhmästä.

Luovan teollisuuden ja viihteen kehitys on ollut nopeampaa muualla Euroopassa kuin Suomessa. Kulttuuri- ja taidetoiminnalla taas on suomalaisessa yhteiskunnassa vahva asema ja perinne sekä tunnistetut rakenteet ja rahoitusjärjestelmät. Kansallisen toimialaluokituksen nimiköinnin yhtenäistäminen eurooppalaisen ja globaalin tason kanssa olisi perusteltua myös Suomessa, jotta näiden sektoreiden kehitys pystytään tunnistamaan paremmin ja myös kansainvälisesti vertailukelpoisesti.

3.1.2 Miten tapahtuma-ala hahmottuu nykyisin käytössä olevan TOL-luokituksen pohjalta

Tapahtuma-alan toimijat hajoavat nykyisessä TOL-luokituksessa siten, että alan paikkaa ei voida sieltä systemaattisesti osoittaa. Tätä on havainnollistettu kuvassa 11, johon on tuotu Turun yliopiston vuonna 2020 tekemän toimialatutkimuksen tulokset siitä, missä TOL-luokissa tapahtuma-alalla on toimintaa. Tapahtuma-alan toimijoista noin 74 % lukeutuu nykyiseen R-luokkaan (taiteet, viihde ja virkistys). Tämä tarkoittaa, ettei tapahtuma-alasta ole mahdollista saada kattavaa kuvausta tarkastelemalla vain yhtä pääluokkaa. Esimerkiksi merkittävä osa toimijoista (noin 5 %) lukeutuu messujen ja kongressien järjestämisen luokkaan 8230 (pääluokka N).

Kuva 11 Tapahtuma-alan toimijoiden sijoittuminen TOL-2008 luokitukseen Turun Yliopiston 2020 tekemän toimialaselvityksen mukaan.

On useita tapoja, joilla tapahtuma-alaa voitaisiin tilastollisesti seurata. Tapahtuma-alan seuraaminen TOL:n avulla voisi olla mahdollista esimerkiksi määrittelemällä toimialaan kuuluvat luokat sekä seuraamalla tätä kokonaisuutta. Alla olevassa taulukossa 4 on esimerkki tällaisesta tapahtuma-alan TOL-luokkien yhdistelmästä. Tähän lukeutuisi suuri osa nykyisen R-pääluokan luokkia sekä esimerkiksi messujen ja kongressienjärjestämisen luokka (8230), catering-palveluiden luokka (5621) ja tilavuokraus, joka kuuluu luokkaan Muiden kiinteistöjen vuokraus ja hallinta (68209). Taulukko on TOL-kuvauksen osalta hyvin yksinkertaistava ja esittelee vain ne ominaisuudet, jotka ovat tapahtumateollisuudelle oleelliset. Tarkat luokkakuvaukset löytyvät Tilastokeskuksen sivuilta.

Alla olevan taulukon mukaisella tapahtuma-alan yhdistelmällä saavutetaan 85 % kuvan 11 toimijoista. TOL-luokitukseen perustuvissa tapahtuma-alan koonneissa on kuitenkin useita ongelmia, jotka heikentävät niistä saadun tiedon tilastollista uskottavuutta. Ensinnäkin TOL-luokkien perusteella kerätystä tiedosta on paljon muitakin toimijoita kuin vain tapahtuma-alan toimijoita. Esimerkiksi aiemmin mainitussa Muiden kiinteistöjen vuokraus ja hallinta (68209) -luokassa on muitakin toimijoita kuin niitä, jotka vuokraavat tiloja tapahtumille. Tämä ongelma voitaisiin ratkaista uudistamalla TOL-luokitus siten, että luokat määrittyisivät palvelun sisällön kautta; esimerkiksi luotaisiin luokka "tapahtumatilojen vuokraus ja hallinta". Tämä kuitenkin aiheuttaisi sen, että TOL:in syntyisi paljon uusia alaluokkia, joiden toimijakoot olisivat hyvin pieniä. Tilastokeskuksen kanssa käymiemme keskustelujen perusteella voidaan todeta, ettei tämä ole toimiva ratkaisu.

Toisena vaihtoehtona on luoda alla olevan ehdotuksen kaltainen, suurimittainen TOL-luokkiin perustuva tapahtuma-alan koonti. Lisäksi alaa tulisi seurata esimerkiksi alaa keskeisesti kuvaavien yritysten listauksen avulla ja kerätä näistä molemmista tietoa kootusti ja systemaattisesti. Yrityslistauksen käyttäminen eliminoisi pois tapahtuma-alaan kuulumattomia toimijoita.

Taulukko 4 Ehdotus tapahtuma-alaan kuuluvista TOL-luokista

Luokka	TOL-kuvaus
94999 Muut järjestöt (Muualla luokittelemattomat muut järjestöt)	Kulttuuri-, viihde- tai harrastustoimintaa (muuta kuin urheilua) tarjoavat yhdistykset
94120 Ammattialajärjestöjen toiminta	tieteellistä, akateemista tai kulttuuritoimintaa harjoittavien asiantuntijoiden yhdistysten toiminta
93299 Muualla luokittelematon huvi- ja virkistystoiminta	Tähän luokkaan kuuluu viihteeseen ja virkistykseen liittyvä toiminta, jota ei ole luokiteltu muualla. Tähän kuuluu myös huvi- ja virkistystapahtumien tuottajien ja tapahtumayrittäjien toiminta, paitsi taide- ja urheilutapahtumien järjestäminen
93120 Urheiluseurojen toiminta	Urheilu- ja liikuntaseurojen toiminta ml. ammattilais-, puoliammattilais- ja harrastajaseurat Tähän kuuluu myös: urheilutapahtumien järjestäminen Tähän ei kuulu: urheilutapahtumien järjestäminen (93110)
93190 Muu urheilutoiminta	urheilutapahtumien tuottajien ja promoottorien toiminta riippumatta siitä, onko heillä omat tilat tapahtumien järjestämiseen; urheilutapahtumien edistämiseen liittyvä toiminta
93110 Urheilulaitosten toiminta	ulko- ja sisäurheilupaikkojen toiminta (tilat voivat olla avoimia tai katettuja ja niissä voi olla paikkoja katsojille urheilutapahtumien järjestäminen
90040 Taidelaitosten toiminta	teatteri- ja oopperatalojen, konserttisalien sekä muiden vastaavien esitystilojen toiminta; kulttuurillisesti painottuneiden monitoimitalojen ja -keskusten toiminta
90020 Esittäviä taiteita palveleva toiminta	Tähän kuuluu palkkio- tai sopimusperusteella tapahtuva: teatteriesitysten, konserttien, ooppera- ja tanssiesitysten tuottamista sekä muuta näyttämötoimintaa palveleva toiminta, kun se ei tapahdu esityksen tuottajan toimesta itsenäiset teatteri- ja elokuvaohjaajat ja tuottajat itsenäiset lavastesuunnittelijat ja -rakentajat, puvustajat, maskeeraajat, tarpeistonhoitajat itsenäisesti toimivat järjestäjät valaistus- ja äänisuunnittelu ja toteutus itsenäisenä toimintana ilotulitukset, valo- ja ääni-showt musiikki-, tanssi- ja teatterifestivaalien järjestäminen kulttuuri- ja taidetapahtumien tuottajien ja tapahtumajärjestäjien toiminta kirjallisten teosten, musiikkiteosten ja muun taiteellisen tuotannon originaaleihin liittyvien oikeuksien hallinnointi

Luokka	TOL-kuvaus
90010 Esittävät taiteet	Teatteriesitysten, konserttien, ooppera- ja tanssiesitysten sekä muiden näyttämöllä tapahtuvien esitysten tuotanto ja esittäminen: tanssi- ja muiden esittävien ryhmien sekä sirkusten toiminta itsenäisten esiintyvien taiteilijoiden, kuten näyttelijöiden, tanssijoiden, muusikoiden, taikurien yms. toiminta itsenäisten esiintyvien juontajien, tiskijukkien, karaokevetäjien, luennoijien, puhujien jne. toiminta
82300 Messujen ja kongressien järjestäminen	Messujen, kokouksien, konferenssien yms. tilaisuuksien järjestäminen sekä siihen liittyvä myynninedistäminen ja/tai hallinnointi siitä riippumatta, järjestetäänkö näiden tilaisuuksien hallinnointi- ja tukipalvelut omalla henkilöstöllä tai omissa tiloissa vai ei.
80100 Yksityiset turvallisuuspalvelut	Järjestyksenvalvonta
79900 Varauspalvelut, matkaoppaiden palvelut ym.	lipputoimistojen palvelut
56210 Pitopalvelu	asiakkaan kanssa tehtyyn sopimukseen perustuva, erityistä tilaisuutta varten järjestettävä ateriapalvelu asiakkaan määrittämissä tiloissa (juhlat, yritysten edustustilaisuudet yms.)
74901 Ohjelmatoimistot ja manageripalvelut	itsenäisten näyttelijöiden, esiintyjien, urheilijoiden ja taiteilijoiden tai heidän tuotantonsa edustaminen esiintymistilaisuuksien hankinta ja tuotannon (kirjat, näytelmät, valokuvat, taidetyöt) välittäminen kustantajille, tuottajille jne.
68209 Muiden kiinteistöjen vuokraus ja hallinta	Tapahtumatilat

Toinen ongelma TOL:in perustuvassa koonnissa on, että jokainen yritys määrittelee oman toimialaluokkansa parhaan arvionsa mukaisesti. Tämä vuoksi yrityksen toimialaluokitus ei välttämättä ole totuudenmukainen ja samankaltaiset yritykset voivat kuulua hyvin erilaisiin TOL-luokkiin. Tätä ongelmaa havainnollistaa alla oleva taulukko 5. Olemme listanneet tapahtuma-alan merkittäviä toimijoita heidän tuottamansa palvelun mukaisesti. Esimerkiksi erilaisia tapahtumien rakenteita ja kalusteita tuottavia yrityksiä on Stop Teltat Oy, Pågå Oy, Ramirent Finland Oy ja Tapahtuman vesi. Kaikki tuottavat palveluita ja vuokraavat kalusteita, joita ilman tapahtumien järjestäminen ei olisi mahdollista. Ne ovat myös liikevaihdoltaan merkittäviä toimijoita. Nämä toimijat olisivat siis tärkeää huomioida tarkasteltaessa tapahtuma-alaa kokonaisuudessa. Nämä kaikki kuitenkin kuuluvat eri TOL-luokkiin, vaikka niiden toiminta-areena on sama.

Jotta TOL-luokitukseen perustuvaan tapahtuma-alan seurantaan voisi luottaa, olisi oleellista saada alan yritykset ensin ymmärtämään luokituksen paikkansapitävyyden tärkeys sekä tarvittaessa tarjota heille neuvontaa oikean luokan valitsemiseksi. Ymmärrys TOL-luokituksesta on useille toimijoille epäselvä johtuen syistä, jotka olemme esitelleet edellä.

Taulukko 5 Esimerkkiyhtiöiden palvelukuvaus ja sijoittuminen toimialaluokituksessa

Toimiala	Yritys	Palvelukuvaus	Sijoittuminen toimialaluokituksessa
Tapahtuma- teknologian yhtiöt	Creative Technology Finland Oy	mm. valo- ja audiotekniikka, näyttö- ja videotekniikka tapahtumiin, virtuaali- tapahtumien tekniikka (näiden palveluiden laitteisto ja henkilökunta)	74901 Ohjelmatoimistot ja manageripalvelut
	Akun Tehdas Oy	tekniset palvelut tapahtumiin mm. esiintymislavat, äänentoisto, valot, screenit	90010 Esittävät taiteet
	Rajupaja Oy	mm. äänentoistolaitteet, valaistukset, esiintymislavat, videot	74909 Muu ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta
	Broadway Finland Oy	mm. ääni-, valo-, ja kuvatekniikka, erikoistehosteet, tapahtumarakenteet, laittevuokraus	74909 Muu ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta
	SVV Oy	mm. ääni-, valo-, kuvatekniikka, rakenteet, lavat, trussit, virtuaali- ja hybriditapahtumat	77290 Muiden henkilökohtaisten ja kotitaloustavaroiden vuokraus ja leasing
	Sun Effects Oy	Valosuunnittelu, spektaakkisuunnittelu ja tuotantopalvelut	77390 Muiden koneiden ja laitteiden vuokraus ja leasing

Toimiala	Yritys	Palvelunkuvaus	Sijoittuminen toimialaluokituksessa
Tapahtumarakenteet- ja kalusteet	Stop teltat Oy	Tapahtumateltat ja -kalusteet, esiintymislavat ja katsomot	77390 Muiden koneiden ja laitteiden vuokraus ja leasing
	Pågä Oy	rakenteiden suunnittelu, toteutus, kalusteiden vuokraus (mm. esiintymislavat, katsomot, messu- ja promorakenteet, matotukset)	74909 Muu ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta
	Ramirent Finland Oy	mm. aidat, valaistus, telinerakenteet, nostimet, kontit	77320 Rakennuskoneiden ja -laitteiden vuokraus ja leasing
	Tapahtuman vesi- ja putkipalvelu TVPP Oy	mm. yleisövesipisteet, tiskipisteet, lämminvesivaraajat, lisävarusteet vesikalusteille	74901 Ohjelmatoimistot ja manageripalvelut
Tapahtumatoimistot (B2B -tapahtumajärjestäjät)	Woltti Group Oy	mm. tapahtumatuotanto, virtuaaliset tapahtumat, konseptit ja strategia, markkinointi	74901 Ohjelmatoimistot ja manageripalvelut
	Tapaus Oy	mm. tapahtuman tuotanto, asiakas-, sidosryhmä-, henkilöstö- ja virtuaalitapahtumat, messut ja tilasuunnittelu	73111 Mainostoimistot
	Lataamo Oy	mm. asiakas- ja henkilöstötapahtumat, messut, live-, hybridi- ja virtuaalitapahtumat	70220 Muu liikkeenjohdon konsultointi
Tapahtumajärjestäjät (B2C -tapahtumajärjestäjät)	Fullsteam Agency	konseranttien ja festivaalien järjestäjä sekä ohjelmatoimisto	90020 Esittäviä taiteita palveleva toiminta
	Livenation Finland Oy	festivaalit, perheviihde, klubikeikat	90010 Esittävät taiteet
	Nordic Live Production Oy	mm. festivaalit, klubitapahtumat, konsertit ja yksityistilaisuudet	74901 Ohjelmatoimistot ja manageripalvelut
	Nelonen Media Live	mm. festivaalit, konsertit risteilyt	74901 Ohjelmatoimistot ja manageripalvelut
	AKK Sport Oy	autourheilutapahtumat	18120 Muu painaminen

3.2 Tiedonkäyttjähaastattelut

Tiedonkäyttäjien haastatteluissa korostuivat kokemukset siitä, että nykyinen tieto tapahtuma-alasta on tavalla tai toisella puutteellista. Puutteellisuuden kokemukset jakautuivat kolmeen osa-alueeseen ja laajuuteen:

- Osa koki, että tieto on hajallaan ja esimerkiksi jonkun tapahtuma-alan kehitystä edistävän tahon tulisi koota ja jakaa sitä.
- Osa koki, että tapahtuma-alasta saatava tieto oli vajavaista tai kapeaa ja sitä tulisi täydentää esimerkiksi lisäämällä numeeriseen tietoon myös kerronnallisia koosteita siitä, mitä luvut tarkoittavat ja miten toimiala oikeasti toimii.
- Osa taas koki, että olemassa olevat tietojärjestelmät ovat puutteellisia, eikä niistä siksi ole mahdollista saada totuudenmukaista kuvaa tapahtuma-alan toimialasta. Ongelmaksi koettiin etenkin se, ettei tapahtuma-ala tule nykyisestä TOL-2008 luokituksesta esille.

Tiedonsaannin ongelmiin oli myös pohdittu erilaisia ratkaisuja. Tähän ehdotettiin esimerkiksi, että jokin tapahtuma-alan kehitystä edistävä taho ylläpitäisi listaa alan keskeisistä toimijoista ja niiden olennaisista numeerisista tiedoista. Lisäksi Tilastokeskuksen tiedonhakuportaaliin oli pohdittu parannusjärjestelmiä, kuten aihetunniste-toimintoa, jossa yrityksen olisi mahdollista lisätä aihetunnisteita toimialoista, joilla ne toimivat ja näin sama yritys voisi kuulua useampaan toimialaan. Oleellista olisi myös saada arvioita siitä, kuinka suuri osuus yrityksen liiketoiminnasta on juuri tapahtuma-alan liiketoimintaa.

Muutamit haastateltavat hahmottivat, että kattavaa tietoa tapahtuma-alasta ei ole mahdollista saada, koska tapahtuma-alaa ei ole vielä yhteisesti määritelty. Näin käsillä olevasta ongelmasta muodostui lopulta itseään toistava kehä, joka on esitetty kuvassa 12. Tässä kehässä tapahtuma-alan määritelmä on epätarkka, joka johtaa siihen, ettei se sovellu TOL-luokitukseen. Koska tapahtuma-ala ei sovellu TOL-luokitukseen ei alasta saatava tieto ole tarkkaa tai täsmällistä, vaan siihen liittyen joudutaan tekemään erilaisia kompromisseja ja myöntämään, ettei tieto ole tarkkaa. Ja koska ei saada tuotettua tarkkaa tietoa, määritelmä jää, vastaajien sanoin, hämmäiseksi.

Kuva 12 Tapahtuma-alan tiedonkäyttäjien ongelmien kehä

3.3 Tiedonkäytön haasteet kaupungeissa

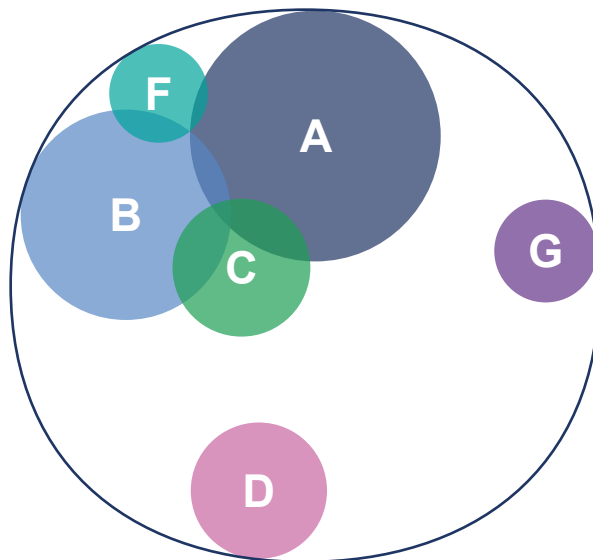
Tapahtuma-alan vaikuttavuuden osoittamista yksittäisissä kaupungeissa vaikeuttaa toimijoiden ymmärtämättömyys käyttökelpoisista mittareista. Kaupunkien välillä on suuria eroavaisuuksia siinä, miten tapahtumia seurataan ja mitataan. Yksi esimerkki tapahtumien vaikuttavuuden seurantaan käytetyistä mittareista kaupungeissa on hotellivierailijoiden määrä. Yksittäisenä mittarina se ei kuitenkaan ole luotettavaa tietoa tuottava mittari, sillä hotelliyöpymisten syyt voivat olla hyvin moninaiset ja toisaalta tapahtumien vaikutukset ovat laajemmat, kuin vain majoituksen tarve. Toisenlainen esimerkki tapahtumien laajasta vaikuttavuuden mittaamisesta on Tampereen kaupunki, joka mittaa tapahtumien työllisyysvaikutuksia, verovaikutuksia ja tapahtumien synnyttämää matkailua. Tämän lisäksi Tampere mittaa myös tapahtumien laadullisia vaikutuksia esimerkiksi asukkaiden viihtyisyyden ja sosiaalisten kokemusten mittareilla. Tampereen käsitys tapahtumien vaikutuksista on näin hyvin laaja.

Mittareiden eroavaisuuksien vuoksi tapahtumien vaikuttavuuden vertailu kaupunkien välillä on myös mahdotonta. Tätä selvitystä varten tehdyissä kaupunkien edustajien haastatteluissa havaitsimme, että kaikista tutkituista kaupungeista löytyy jonkintasoista mittarointia. Ilman yhteismitallisia mittareita ei kuitenkaan voida tehdä vertailua kaupunkien välillä.

Kaupunkahaastatteluissa ilmeni myös joillakin kaupungeilla tietynasteinen kypsymättömyys sitoa tutkittuja alatekijöitä osaksi isompaa kokonaisuutta. Kaupungissa saatetaan esimerkiksi tehdä kuntalaiskyselyitä, joissa selvitettiin pitovoimaan liittyviä asioita, mutta pitovoiman ei nähty yhdistyvän kaupungin tapahtumatarjontaan.

Kuvassa 13 on havainnollistettu ilmiön mittaamisen tapoja. A–F ovat siis mittareita, jotka mittaavat kyseistä ilmiötä, joka on kuvassa hahmoteltu laajempi ympyrä. Esimerkiksi mittarit A ja B mittaavat ilmiötä melko laajasti. Vaikka ne risteävät toisiaan, ne mittaavat huomattavasti myös toisistaan poikkeavia tekijöitä. D, G, ja F mittaavat koko ilmiöstä vain tiettyjä alatekijöitä, niistä ei siis voi sanoa, että ne mittaisivat ilmiötä itsessään. Esimerkiksi, jos tutkimme tapahtumien vaikuttavuutta ilmiönä, hotellien käyttöasteen käyttäminen mittarina mittaa vain koko tapahtuma-alan hyvin pientä alatekijää. C on asian ytimessä, ilmiön keskustassa. Mutta vaikka se mittaa ilmiön keskeisintä ominaisuutta, myös paljon jää sen huomion ulottumattomuuksiin. Kuitenkin jos yhdistäisimme kaikki nämä mittarit, A–F, olisi saatu kuva tapahtuma-alasta jo hyvin tyydyttävä.

Kuva 13 Hahmotelma tapahtuma-alan mittareiden laajuudesta

Edellä mainittujen ongelmien välttämiseksi ja vertailukelpoisen mittaroinnin tuottamiseksi oleelliseksi tehtäväksi nousee mitattavan ilmiön määrittely. Yksittäiset kaupungit eivät voi yksinään päättää, mikä on kaupunkikontekstissa riittävän tarkka määrittely tapahtumien taloudelliselle vaikuttavuudelle, vaan tämä vaatii järjestäytyneisyyttä ja yhteistyötä. Kuitenkin kaupunkien haastatteluissa selvisi, että eri kaupunkien kilpailu keskenään aiheuttaa sen, ettei yhteistyö ja tiedon jakaminen ole kovinkaan helppoa. Etenkään lähellä olevan kaupungin kanssa ei haluttu jakaa tietoa, mutta etäisemmän kaupungin kanssa samaa ongelmaa ei välttämättä ollut. Tämä kuitenkin todennäköisesti aiheuttaa sen, etteivät kaupungit tule oma-aloitteisesti tällaista yhteistyötä tekemään vaan tarvitsevat siihen ohjausta. Kansallinen kaupunkipolitiikka voisi olla ratkaisu yhteistyön luomiseksi kaupunkien välillä.

Kaupungeille tehdyn haastattelututkimuksen tuloksia käsitellään laajemmin kappaleessa 4.3.

3.4 Tapahtuma-alasta muualla kerätty tieto

3.4.1 Finnish Convention Bureau kongressitilastot

Finland Convention Bureau ylläpitää tietokantaa kansainvälisistä järjestökokouksista ja -kongresseista Suomessa. Vuosittaiset tilastot julkaistaan seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Kongressien ja kokousten osanottajamäärien kehitys ja kongressimatkojen taloudelliset vaikutukset on tilastoitu sekä koko maan tasolla että alueittain jo kymmenien vuosien ajan. FCB:n keräämä tieto koskee kuitenkin vain järjestökokouksia ja -kongresseja Suomessa, joten tästä tilastoinnista ei saada tietoa esimerkiksi yritystapahtumien kokonaismäärästä.

3.4.2 Kulttuuripolitiikan tilasto- ja tietoperustan kehittämishanke

Opetus- ja kulttuuriministeriö kehittää kulttuuripolitiikan tieto- ja tilastopohjaa. Tarkoitus on tukea päätöksentekoa ja tiedolla johtamista, edistää kulttuuri- ja taidealan näkyvyyttä sekä tarjota luotettavaa ja mahdollisimman vertailukelpoista tilastotietoa. Palveluun kootaan keskeisiä tunnuslukuja taiteen ja kulttuurin eri aloilta.

Kehitettävä tilastopalvelu/raporttikokonaisuus kuvaa kulttuuripolitiikan hallinnonalan kokonaisuutta erityisesti kansallisiin tarpeisiin tarkoituksenmukaisella luokituksella ja tarkkuudella. Tavoitteena on saattaa ensimmäinen versio tilastopalvelusta käyttöön vuoden 2023 loppuun mennessä. Tarkempi tilastointi säilyy edelleen taiteenaloilla tiedotuskeskuksilla. Myös Tilastokeskuksen Kulttuuritilastoon kootaan tilastotietoa kansainvälisiä luokituksia ja määritelmiä noudattaen.

3.5 Yhteenveto sekä tiedonkäytön ja raportoinnin kehitysideat

Olemme havainnollistaneet edellä useita ongelmia, joita tapahtuma-alan tilastointiin ja tiedonkeruuseen liittyy. Tässä kappaleessa käsittelemme kootusti tapahtuma-alan tiedonkeruun ja tilastoinnin kehittämismahdollisuuksia sekä mahdollisia jatkohankkeita, joilla tapahtuma-alan tilastointia ja siitä syntyvää ymmärrystä voitaisiin parantaa.

Ratkaisumalleja

1. Uudelleen tilastointi -kampanja

Nykyisellään yritykset on niiden perustamis- tai muutosvaiheissa rekisteröity luokkiin, joiden on nähty parhaiten kuvaavan yrityksen toimintaa tai sitä kenttää, jota yritys palvelee. Toisaalta toimialaluokitus on niin valtavan kokoinen luokitus, että tuskin monikaan yrityksen toiminnasta vastaava taho on rekisteröintivaiheessa tiennyt, minne tapahtuma-alan yhtiöiden olisi hyvä rekisteröidä. Yhtenä ratkaisuna rekisteröinnin paikkaansapitävyyden parantamiseksi voisi olla rekisteröintiin liittyvän tiedon jakaminen jonkin tapahtuma-alan kehitystä edistävän tahon toimesta, jolloin uudet perustettavat yhtiöt löytäisivät opastuksen siihen, mihin toimialaluokkaan niiden tulisi rekisteröityä. Tätä varten tulisi Tilastokeskuksen kanssa yhteistyössä rakentaa malli niistä luokista, joihin tapahtuma-alan yritykset sopivat ja joihin ne tulisi rekisteröidä. Toisena vaihtoehtona tämänkaltaisen yhdistelmäluokan määrittelyn jälkeen olisi mahdollista toteuttaa myös olemassa oleville yhtiöille suunnattu uudelleenrekisteröintikampanja, jossa tapahtuma-alan yhtiöitä ohjataan rekisteröimään yhtiöt määritettyihin TOL-luokkiin paremman tilastollisen kuvauksen aikaansaamiseksi. Kolmas vaihtoehto voisi olla, että Tilastokeskus siirtää yhtiöiden rekisteröinnit oikeisiin luokkiin, jotta tilastoinnista saadaan toimivampaa.

2. Tapahtuma-alan yrityslista

Tätä selvitystä varten tehdyssä NACE- ja TOL-luokkien selvityksessä kävi hyvin selvästi ilmi, että nykymuotoinen tilastointitapa ei ole optimaalinen tapahtuma-alan yritysten tunnistamiseen. Luokitus on tällä hetkellä jakautunut sisältöjen (esimerkiksi urheilu ja kulttuuri) sekä formaattien (esimerkiksi messut ja kongressit) mukaan, eikä se näin tunnista tapahtuma-alan rakenteita kattavasti. Tapahtumajärjestämistä palvelevat yritykset ovat samoja yhtiöitä pääosin kaikissa eri sisällöissä – yhtiöt, jotka palvelevat kulttuuritapahtumia, palvelevat myös messuja, viihdettä, uskonnollisia tapahtumia ja urheilua.

Toimialaluokituksen uudistamista ketterämpi tapa voisi olla esimerkiksi jonkun tapahtuma-alan kehitystä edistävän tahon ylläpitämä yrityslista, johon tapahtuma-alan yhtiöt voisivat ilmoittautua ja toimittaa itsestään Y-tunnustiedot. Tällainen listaus voisi tarjota ajantasaista tietoa toimialan yrityksistä ja tuoda esille sellaisiakin yhtiöitä, joita tilastointi ei tällä hetkellä tavoita.

3. **Tapahtuma-alan tunnistaminen NACE- ja TOL-luokituksessa**

Pidemmän ajan tavoitteena voidaan pitää tapahtuma-alan tunnistamista NACE- ja TOL-luokituksissa kokonaisuutena. Vertailu alana voidaan käyttää TV- ja elokuva-alaa, joka löytyy nykyisestä luokituksista kokonaisuutena J-luokasta kohdista 59–59.14. (liitteessä kuva nykyisestä J59 -luokasta)

Tapahtuma-alan vastaava sijoitus voisi olla nykyiseen R-luokkaan eli tulevaan S-luokkaan rakennettava oma kaksinumeroluokka otsikolla Event Industry. Tämä uusi kaksinumeroluokka voisi pitää sisällään seuraavat toimialat:

S 94 Tapahtumateollisuus

- Tapahtumajärjestäminen
- Tapahtumajärjestämisen vuokraus
- Esiintyjä- ja ohjelmapalvelut
- Tapahtumateknologian palvelut, myynti ja vuokraus
- Tapahtumarakentamisen palvelut, myynti ja vuokraus
- Lipunvälityspalvelut
- Tapahtumien oheispalvelut
- Tapahtumien suunnittelu ja konsultointi
- Digitaaliset tapahtumapalvelut
- Muut tapahtuma-alan erityispalvelut

4. **Olemassa olevan tiedon kokoaminen ja täydentäminen**

Tapahtuma-alan tiedonsaantia ja tutkimusta häiritsee se, että kerätty tieto on hyvin sirpalemaista niin sisällöltään kuin sijanheiltaan; tietoa ei ole kerätty laajasti tapahtuma-alan koko kentästä, eikä olemassa olevaa tietoa ole koottu yhteen alustaan, josta sitä saisi mahdollisimman tehokkaasti ja nopeasti. Tietoa olisi hyvä koota ja ylläpitää yhdessä alustassa, jonka hallinnoinnista tulisi olla vastuussa tapahtuma-alan yleistä tietoa kokoava ja alan laajaa kehitystä edistävä taho. Tiedonkäyttäjähaastatteluissa nousi esille myös tarve kerronnalliselle tiedolle, jossa kerrottaisiin mitä numeerisen tiedon taakse kätkeytyy ja kuinka tapahtumala käytännössä toimii. Tiedonkäyttäjät pyysivät muun muassa kerronnallista tietoa ja esimerkkitapauksia siitä, miten alihankintaketjut toimivat ja millaisissa sopimussuhteissa niissä toimitaan.

4 Tapahtuma-alan merkitys suomalaisten kaupunkien elinvoimalle

4.1 Tapahtuma-alan ja tapahtumien vaikuttavuuden tunnistaminen kaupungeissa

4.1.1 Kaupungeille tehty haastattelututkimus

Tämän selvityksen yhtenä tavoitteena on selvittää, millaisilla tavoilla kaupungit tunnistavat ja mittaavat tapahtumien ja tapahtuma-alan vaikutuksia. Selvitystyön alussa määritettiin, että aihetta selvitetään haastattelututkimuksella, johon valitaan kuusi eri kaupunkia. Mukaan valittavien kaupunkien osalta kriteereiksi täsmennettiin, että kaupungin strategian tulee tunnistaa tapahtumat ja kaupungilla tulee olla tunnistettavaa tapahtumatoimintaa tai tapahtumallisuuteen liittyviä muutoskehityskulkuja. Lisäksi haluttiin valita samanlaiset ja erilaiset kaupunkiparit, jotta haastattelulöydöksiä voidaan vertailla samankaltaisuuksien ja eroavaisuuksien kautta. Kuuden kaupungin tarkastelujoukkoon etsittiin kaksi suurta kaupunkia, joissa on yliopisto ja yli 100 000 asukkaan väestö, kaksi keskenään saman kokoluokan maakuntakeskusta sekä kaksi seutukaupunkien kokoluokan kaupunkia. Valintaan vaikutti myös kaupungin oma motivaatio osallistua selvitykseen.

Edellä kuvatuin perustein haastattelututkimukseen mukaan valikoituivat seuraavat kaupunkiparit:

Suuret kaupungit: Tampere ja Lahti

Keskikokoiset maakuntakeskukset: Mikkeli ja Seinäjoki

Seutukaupunki-kokoluokan pienet kaupungit: Karkkila ja Valkeakoski

Kaikille kaupungeille on tehty haastattelu, jossa on kysytty samat kysymykset. Vastausten perusteella on rakennettu yleinen käsitys siitä, kuinka kaupungit tunnistavat tapahtumallisuuteen liittyviä asioita. Lisäksi on pystytty vertailemaan eri kokoluokan kaupunkeja toisiinsa ja tunnistamaan niiden eroja sekä kypsyyskäsiä tapahtumakaupunkina. Alla olevassa taulukossa on esitetty eräitä selvitykseen osallistuneiden kaupunkien oleellisia tunnuslukuja.

Taulukko 6 Selvitykseen osallistuneiden kaupunkien tunnuslukuja

Tunnusluku	Tampere	Lahti	Seinäjoki	Mikkeli	Valkeakoski	Karkkila
väkiluku	244 223	120 093	64736	52121	20701	8717
työttömien osuus työvoimasta, %, 2020	14,7	17,9	10,8	12,5	12,8	12,9
taloudellinen huoltosuhde 2020	132,6	161,8	129	155,6	161,9	152,9
Kuntien välinen muuttovoitto/-tappio, henkilöä, 2021 ³	1816	54	306	-287	-54	52
elinvoimaindikaattori ⁴	58,29	15,38	22,61	-20,72	-17,11	-15,85

Haastatteluihin osallistuivat kaupunkiorganisaatioiden tapahtumatoimintaa tuntevat henkilöt, joiden ammattinimikkeet vaihtelevat kaupungeittain:

- Tampere: tapahtumajohtaja, tapahtumakoordinaattori
- Lahti: tapahtumapäällikkö, elinvoimajohtaja
- Mikkeli: asiakkuuspäällikkö, tapahtumakoordinaattori
- Seinäjoki: elinvoimajohtaja, tapahtumakoordinaattori
- Karkkila: kaupunginjohtaja, kulttuurisihteeri
- Valkeakoski: markkinointipäällikkö, elinkeinojohtaja

Kaupungeille tehdyissä haastatteluissa käsiteltiin kuutta eri kokonaisuutta:

1. Tapahtumien merkitys kaupungille
2. Tapahtumien talousvaikutukset kaupungille
3. Tapahtumien laadulliset vaikutukset kaupungille
4. Tapahtumien vaikutukset kaupungin imagoon ja brändiin
5. Kaupungin tuki tapahtumille
6. Kansallinen kaupunkipolitiikka

³ Tilastokeskus: <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2021&active1=SSS>

⁴ kuntaliitto: <https://www.kuntaliitto.fi/tietotuotteet-ja-palvelut/analyysit-ja-tietoaineistot/elinvoimaindikaattori>

Kaikille kaupungeille esitettiin samat edellä listattuja aihepiirejä käsittelevät kysymykset, joilla pyrittiin hahmottamaan kuinka kaupunki tunnistaa kyseisen aihepiirin ja miten sitä tutkitaan tai mitataan. Kokonaisuutena haastattelut toivat esille sen, että tapahtumiin liittyvät ylätasoiset käsitteet ja väittämät tunnistetaan hyvin, mutta harvalla kaupungilla oli kuitenkin tietoon perustuvaa tarkempaa ymmärrystä kaupungissa toteutuvasta tapahtumatoiminnasta ja sen vaikutuksista. Tampere erottui haastateltujen kaupunkien joukosta kattavimmalla tietopohjallaan. Tampereella tunnettiin varsin seikkaperäisesti alueen keskeiset tapahtumajärjestäjät ja muut toimijat, joiden toiminta tuottaa tapahtumia. Myös tapahtumien vaikutusten ja merkitysten mittauksessa Tampere oli reilusti edellä muita kaupunkeja.

Kaupunkien väliset vertailut löytyvät kappaleesta 4.3.6. Aluksi kuitenkin käymme läpi haastatteluista esille nousseet yleiset havainnot aihepiireittäin.

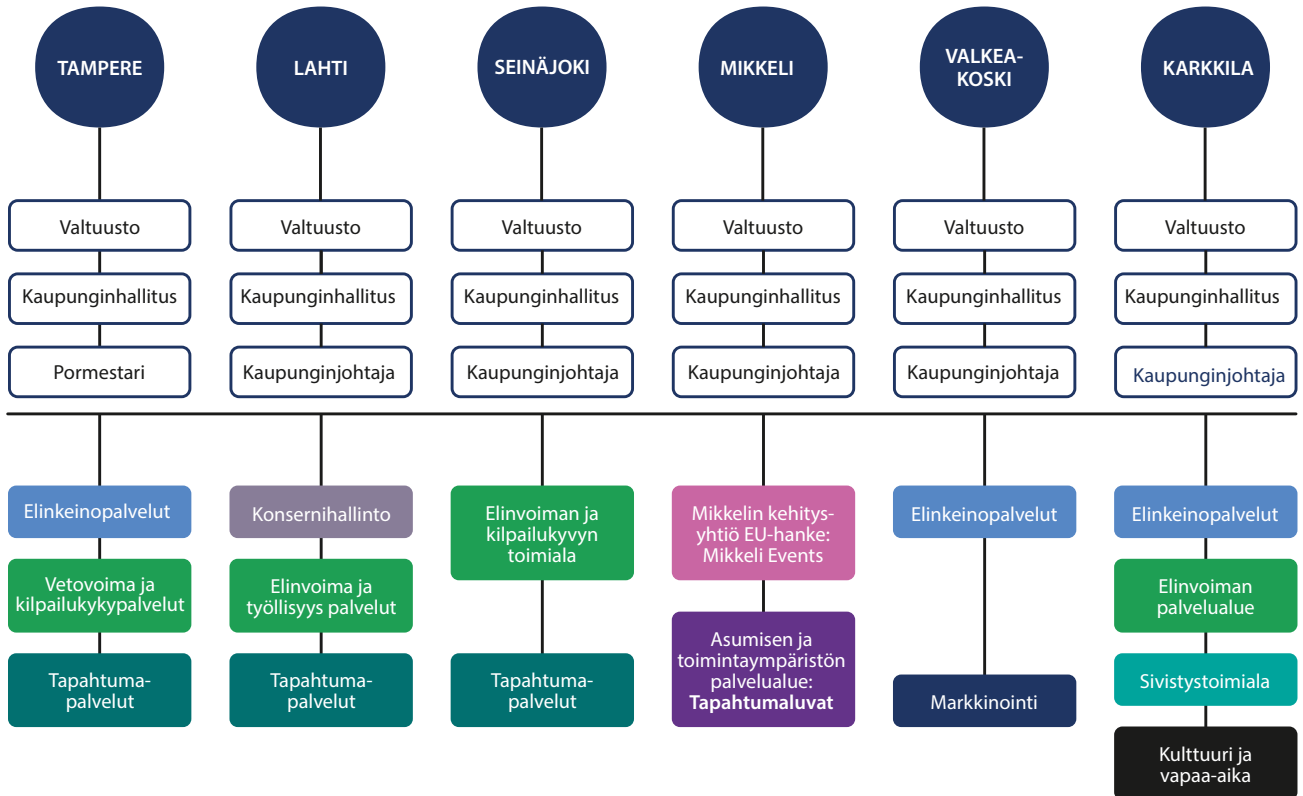
4.1.2 Kaupunkien tapahtumaorganisaatiot ja niiden sijoittuminen kaupunkiorganisaatiossa

Kaupunkien toiminta on rakentunut kunkin kaupungin tarpeiden mukaan. Siksi niissä ei ole täysin yhtäläisiä rakenteita, vaan ne ovat monella tavalla uniikkeja. Tapahtumatoiminta ja tapahtumallisuus ovat melko uusia alueita kaupunkien toiminnassa ja siksikään niille ei ole rakentunut vakiintuneita, kaikille kaupungeille yhtäläisiä kaupunkiorganisaation rakenteita. Seuraavassa kuvassa 14 on havainnollistettu, kuinka haastatteluun osallistuneet kaupungit ovat sijoittaneet tapahtumatoiminnot organisaatioonsa.

Pääosalla haastatelluista kaupungeista tapahtumallisuuteen liittyvät toiminnot on keskitetty elinkeino- tai elinvoimapalveluiden alaisuuteen. Huomionarvoista on, että tapahtumatoimintoja ei haastatteluun osallistuneissa kaupungeissa käsitellä sivistystoimen alaisuudessa kulttuurin ja liikunnan toimintana, vaan osana elinkeinotoimintoja. Mikkelissä tapahtumaorganisaatio ei ole lainkaan osa kaupungin organisaatiota, vaan tapahtumapalvelut toimivat tällä hetkellä hankeperustaisesti Mikkelin kehitysyrityksen alaisuudessa.

Kuva 14 kuvaa haastateltujen kaupunkien yleistä tapahtumiin liittyvää koordinaatiota ja tapahtumaosaamisen keskittymää. Se ei kuvaa tapahtumiin liittyviä useita lupaprosesseja, vaan nämä kulkevat kaupungeissa omia erillisiä prosessejaan pitkin, useissa eri yksiköissä. Oleellinen huomio on myös, että kulttuurin ja liikunnan toiminnot sekä myös näihin liittyville (tapahtumille jaettavat) yleis- ja kohdeavustukset sijoittuvat pääosassa kaupunkeja sivistystoimialan tehtäväksi.

Kuva 14 Tapahtumatoimintojen sijoittuminen haastateltujen kaupunkien organisaatiossa

Kaupunkien tapahtumatoimistot ovat tapahtumien koordinaation keskus ja tapahtuma-osaamisen keskittymä. Tapahtumatoiminta vaikuttaa aina kaupunkiorganisaation useiden eri toimialojen toimintaan. Tapahtumia ja erityisesti suur tapahtumia järjestettäessä tarvitaan yhteistyötä kaupungin eri toimialojen kesken. Osa kaupungeista on rakentanut organisaatioonsa tapahtumatoimiston, jonka tehtävänä on tapahtumiin liittyvä laaja-alainen, toimialarajat ylittävä koordinaatio ja tiedon välittäminen. Esimerkiksi Tampereella ja Lahdessa tapahtumia varten on olemassa suur tapahtumatyöryhmä, joka koostuu kaikkien toimialojen johtajista. Tällaisen toimintamallin avulla saadaan välitettyä tietoa tulevista tapahtumista ja niiden tarpeista sekä vaikutuksista yhtenevästi ja tehokkaasti. Onnistuneimpia lopputuloksia saadaan aikaan, kun kaupungin kaikki keskeiset toimijat saavat hyvissä ajoin tiedon tapahtumista ja niiden vaikutuksista kaupungin toimintaan. Seinäjoen kaupungin tapahtumayksikön tunnuslause kuvaa hyvin tapahtumien vaikutuksia ja niiden koordinaatiotarvetta kaupunkiorganisaation sisällä: *“Ei sellaista tapahtumaa, jonka vuoksi ei katuja suljettaisi.”*

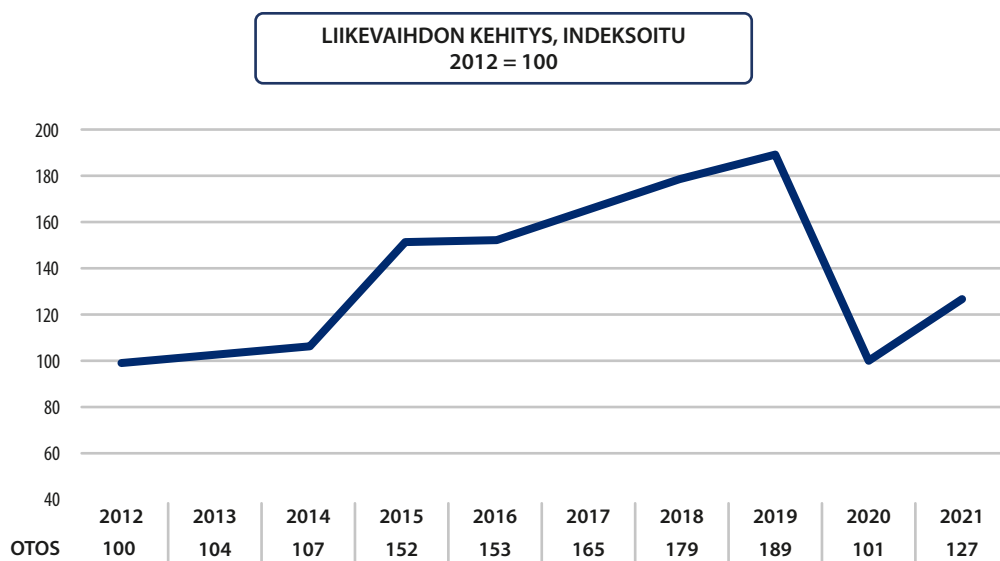
4.2 Tapahtumien kasvun ja merkityksen synnyn taustat

Edellisessä kappaleessa viitataan tapahtuma-alan olevan uusi toiminto kaupunkien toiminnassa. Tässä kappaleessa taustoitamme lyhyesti niitä syitä, jotka ovat tapahtumien kasvun ja merkityksen vahvistumisen taustalla sekä miksi tapahtumat ovat tulleet osaksi kaupunkien strategioita ja toimintaa.

Tarkasteltaessa suomalaisen yhteiskunnan kehitystä viimeisen 50 vuoden ajalta, on tilastollinen tosiasia, että yhteiskuntamme on vaurastunut ja työ muuttunut. 1970-luvulla Suomen bruttokansantuote oli alle 20 000 euroa asukasta kohti, mutta tultaessa 2020-luvulle bruttokansantuote on kasvanut yli 40 000 euroon asukasta kohti. Samaan aikaan työssä on tapahtunut merkittäviä muutoksia, erityisesti raskaan työn määrä on kaikilla aloilla vähentynyt ja yhä useammin erilaiset koneet ja laitteet ovat apunamme arjen raskaissa töissä.

Kehittyvässä yhteiskunnassa ihmisillä on siis enemmän resursseja käytettävissään vapaa-ajalla ja myös enemmän voimavaroja osallistua erilaisiin vapaa-ajan toimiin. Tapahtumatoiminta on kehittynyt 2000-luvun alkuvuosikymmeninä voimakkaasti ja luotettavia tietoja toimialan kasvusta on ollut saatavilla vuodesta 2012 alkaen. Turun Yliopiston kauppakorkeakoulun tekemän selvityksen mukaan tapahtuma-ala lähes kaksinkertaisti liikevaihtonsa vuodesta 2012 vuoteen 2019. Liikevaihdon kehitys on esitetty kuvassa 15.

Kuva 15 Tapahtuma-alan liikevaihdon kehitys vuosina 2012–2021

Tapahtuma-alan kasvun on ennakoitu jatkuvan koronan jälkeen, sillä ilmastokriisi ohjaa ihmisten kulutusta pois materiaalisesta kulutuksesta kohti elämyksiä. Lisäksi Suomessa 2023 tapahtuva SOTE-uudistus sysää kaupunkien toimintaa merkittäväällä voimalla huolehtimaan elinvoimaisuudesta ja hyvinvoinnista. Tämä muutos tuo merkittäviä vaikutuksia myös tapahtumatoimintaan, joka on jo palannut kasvu-uralle heti koronarajoitusten poistuttua.

Myös työllisyyspalveluiden siirtyessä kaupungeille vuoden 2025 aikana, voidaan arvioida tapahtumille tulevan uusia merkityksiä. Tapahtuma-ala on työvoima intensiivinen ala, jossa on tarjolla monen tasoisia ja kestoisia työtehtäviä. Tapahtumiin liittyvä talkoo-toiminta ja väliaikaiset työtehtävät ovat monelle nuorelle ensimmäinen kosketus työelämään jo nyt. Nämä tapahtuma-alan tarjoamat reitit työelämään jo nykyisellään huomattu ja hyvä esimerkki tapahtumien käytöstä työllistämisen kehittämiseen onkin Helsingin kaupungin vuonna 2022 aloittama pilottihanke: ”hyviä töitä tapahtumissa”. Tässä hankkeessa yhdistetään tapahtuma-alan työnantajat ja helsinkiläiset työnhakijat ja sen tavoitteena on rakentaa merkityksellisiä työpolkuja.

Tapahtuma-alalla ja tapahtumilla tulee myös olemaan oma roolinsa yhteiskunnan arvonmuodostuksen muuttuessa. Tulevaisuus skenaarioissa tunnistetaan selkeästi arvonmuodostuksen muutokset, joka tavalla tai toisella tulee lisäämään vapaa-aikaa sekä muuttamaan ihmisten roolia yhteiskunnan jäsenenä. Tapahtumien tarjoama fasilitoitu kohtaaminen tulee näyttämään merkittävää roolia tässä muutoksessa.

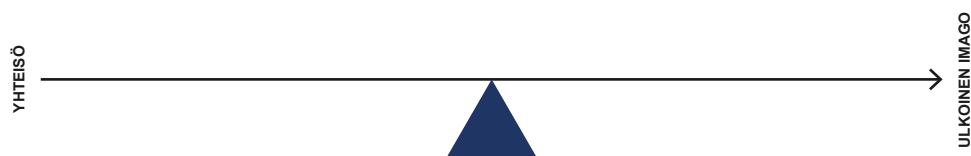
4.3 Kaupunkien haastattelututkimuksen tulokset

4.3.1 Tapahtumien merkitys kaupunkien veto- ja pitovoimalle

Kaikki haastatteluun osallistuneet kaupungit tunnistivat hyvin selkeästi sen, että tapahtumilla on merkitystä niille. Merkityksen nähtiin kohdistuvan erityisesti kaupunkien veto-voimaisuuteen. Kaungit ovat kohtaamisen keskittymiä, tapahtumat luovat käsitystä kaupungista ja tuovat ihmiset kokemaan (matkailu)kaupungin ja näin synnyttävät vetovoimaa. Toisaalta tapahtumien nähtiin olevan asumisviihtyvyyttä lisäävä palvelu kaupunkilaisille eli ne ovat siis merkityksellisiä pitovoimalle. Pienet, kaupunkilaisten itsensä tai erilaisten yhdistysten ja seurojen järjestämät tapahtumat nähtiin erityisen merkityksellisinä yhteisöllisyyden voimistumisen kannalta.

Haastattelujen perusteella voidaan todeta, että tapahtumien merkitys kaupungeissa asettuu akselille, jonka toisessa päässä on yhteisöllisyys (pitovoima) ja toisessa ulkoinen imago (vetovoima). Tämän akselin ääriä välissä olevien erilaisten tapahtumien merkityksen ymmärtäminen on peruselementti tapahtumien vaikuttavuuden strategiseen johtamiseen kaupungeissa.

Kuva 16 Tapahtumien yhteisöllisyyden ja vetovoiman kiikkulauta

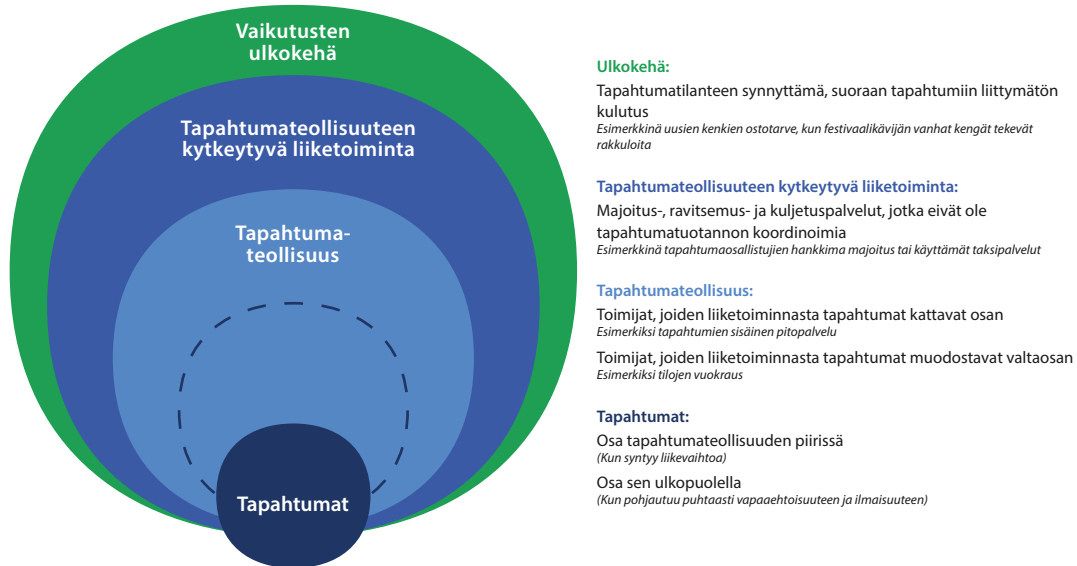

Jokainen kaupunki tarvitsee pieniä yhteisöjen tapahtumia ja yleistä tapahtumallisuutta, joka luo kaupunkiin erilaisia kohtaamispaikkoja ja rakentaa kokemusta yhteenkuuluvuudesta. Toisaalta jokainen kaupunki tarvitsee myös tapahtumia, joilla rakentaa kuvaa itsestään ulospäin ja erottautua muista kaupungeista. Monet vahvimmin kaupunkien imagoa rakentavat suurtapahtumat ovat syntyneet paikallisyhteisön toiminnasta ja kasvaneet vuosien saatossa merkittäviksi tapahtumiksi. Tällaisia ovat esimerkiksi Lahden Salpausselän kisat, Seinäjoen Tangomarkkinat, Tampereen Teatterikesä, Valkeakosken Työväen musiikkitapahtuma, Karkkilan Kino Laika ja Mikkelin Työväen näyttämöpäivät.

4.3.2 Tapahtumien talousvaikutukset ja niiden mittaaminen kaupungeissa

Tehtyjen haastatteluiden pohjalta voidaan todeta, että kaikki haastatteluun osallistuneet kaupungit tunnistavat, että tapahtumilla on talousvaikutuksia. Harva haastatelluista kaupungeista kuitenkaan mittaa tapahtumien jatkuvaa vaikuttavuutta, vaan mittaaminen kohdistuu usein matkailuun. Tapahtumien talousvaikutuksiksi lasketaan tapahtuman sisäänkäyntiin käytetty raha, tapahtumassa käytetty raha sekä tapahtuman ulkopuolella tehdyt, tapahtumaosallistumiseen liittyvät hankinnat kuten ravitsemis- ja majoituspalvelut ja liikenteen palvelut. Lisäksi tapahtumakävijät tekevät tapahtumaosallistumiseen liittyen muita valmisteluja joihin käytetään rahaa: hankitaan varusteita, ostetaan vaatteita, käydään kampaajalla ym. Tapahtumien erilaisia vaikuttavuustutkimuksia vertailemalla voidaan todeta, että yhden euron kulutus tapahtumassa vastaa 3–6 euron kulutusta tapahtuman ulkopuolella tapahtuman tyypistä riippuen.

Kuva 17 Tapahtumien synnyttämä vaikutusten kehä

Haastatteluista käy ilmi, että suurten tapahtumien talousvaikutuksista tiedetään enemmän ja näille vaikutuksille on yleisesti tunnistettuja mittareita, mutta pienempien yhteisöllisten tapahtumien vaikutuksia ei ole juurikaan tutkittu, koska tutkimus nähtiin hankalaksi ja kalliiksi toteuttaa. Esimerkkinä tästä on Valkeakosken kaupunki, joka on tehnyt laajoja panostuksia jalkapallon fasiliteetteihin, jotka tuovat kaupunkiin Veikkausliigan otteluiden lisäksi paljon junioripalloilijoita ja heidän vanhempiaan. Erilaiset junioriturnaukset tuovat kaupunkiin vuosittain kymmeniä tuhansia vanhempia, jotka käyttävät turnauksen aikana myös kaupungin muuta palvelurakennetta. Tällaisten tapahtumien talousvaikutusten mittaamiseen ei kuitenkaan löydy hinnaltaan toteutuskelpoista vaihtoehtoa. Talousvaikutuksia ei myöskään useimmiten mitata tapahtumista, joissa viipymä on kestoaltaan yhden päivän, eikä sisällä majoittumista. Tästä herää kysymys, että kun tätä tapahtumien kävijäryhmää ja sen vaikutuksia ei tunnisteta, osataanko heille myöskään tarjota tai kohdentaa kaupungissa olevia muita palveluita?

Yleisesti tunnistettuja tapahtumiin liittyvien talousvaikutusten mittaustapoja ovat mm. hotelliyöpymisten ja ravintoloiden käyttöasteen seuraaminen. Suurista tapahtumista tehdään lisäksi usein vaikuttavuustutkimus, jossa haastattelu- tai kyselytutkimusten avulla selvitetään osallistujien rahankäyttöä tapahtumassa ja tapahtuman ulkopuolella mm. matkustamiseen, majoittumiseen, ruokailuun ja muihin ostoksiin liittyen.

Haastattelujen perusteella selviää, että tapahtumien talousvaikutusten arviointi ja tutkiminen on pääasiassa pistemäistä ja suur tapahtumiin keskittyvää. Tapahtumien vaikuttavuuden jatkuvaa tutkimusta, joka olisi lisäksi kaupunkien välillä vertailukelpoista ei vielä aktiivisesti tehdä. Tapahtumateollisuus ry, Turun Yliopisto ja suurimmat tapahtuma-kaupungit ovat kuitenkin vuoden 2021 aikana aloittaneet yhteistyön tällaisen jatkuvan vaikuttavuuden tutkimuksen mallin rakentamiseksi ja tapahtumien yhteismitallisen vaikuttavuustiedon luomiseksi.

Jatkuvaa tapahtumatoimintaa tuottavilla toimijoilla kuten teattereilla, urheilun ammattilaisliigojen joukkueilla, messukeskuksilla sekä tapahtumataloilla ja -klubeilla on usein tutkittua tietoa tapahtumatoimintansa talousvaikutuksista ympäröivään yhteiskuntaan. Tällöinkin tutkittu tieto keskittyy yhden toimijan toiminnan tutkimiseen.

Kaupunkien tapahtumatoiminnan kokonaisvaltainen tunnistaminen ja vaikuttavuuden tutkiminen mahdollistaisi kaupungin tapahtumallisuuden tiedolla johtamisen. Tapahtumilla ja matkailulla on selkeä yhteys, siksi tapahtumien ja matkailun vaikuttavuus tutkimusta tulisi yhdistää. Lisäksi tapahtumien ja matkailun syy-seuraussuhteet olisi hyvä tunnistaa ja siten huomioida strategisissa linjauksissa. Kaupunkihaastattelujen perusteella tapahtumallisuutta ei vielä tunneta kaupungeissa kattavasti, eikä sitä siis myöskään johdeta tiedolla.

Kuva 18 piirtää kaavamaisen kuvan kaupungeissa yleisimmin jatkuvasti toimivista tapahtumatoiminnoista. Tapahtumallisuuden kokonaisuuden ymmärtämiseksi ja tiedolla johtamiseksi tarvitaan tutkimusta tämänkaltaisen kokonaisuuden toiminnasta ja sen synnyttämistä vaikutuksista kaupunkien talouteen, työllisyyteen ja hyvinvointiin. Tunnistamalla kaikki tapahtumallisuuden tasot ja niistä syntyvät vaikutukset, voidaan tapahtumallisuuden kokonaisuutta johtaa strategisella otteella.

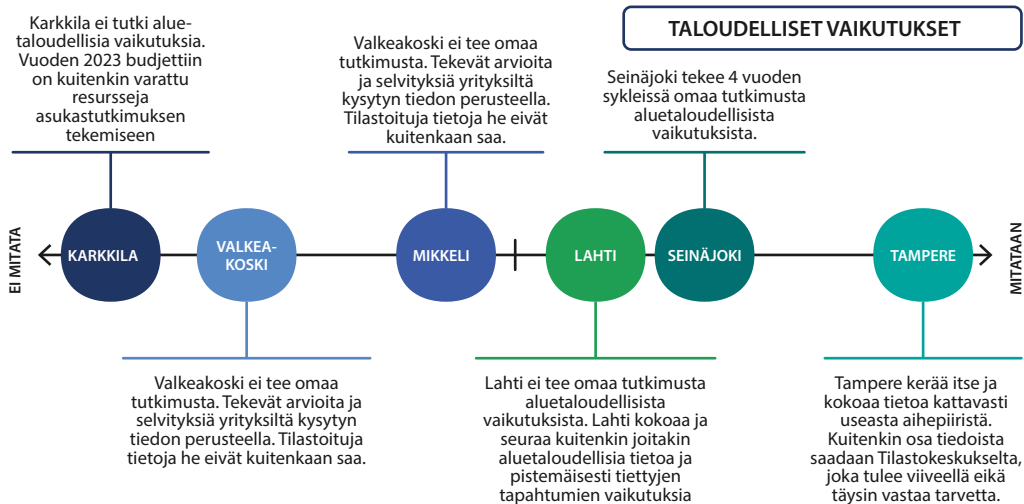
Kuva 18 Yleisimmät kaupungeissa jatkuvasti toimivat tapahtumatoiminnot

PISTEMÄISET PAIKALLISET TAPAHTUMAT	PISTEMÄISET SUURTAPAHTUMAT	PISTEMÄISET MEGATAPAHTUMAT
Yritystapahtumat, esim.pikkujoulu, Yhtiökokous, vuosijuhla Kulttuuriset juhlat, esim.uusivuosi, vappu Vuodenaikataapahtumat, esim. valotapahtumat	Yksittäiset suurkanseit Urheilun kansainvälinen tapahtuma Valtiovierailu tai kansainvälinen kokous Uskonnollinen suurtapahtuma kuten herätysjuhlat tms.	Suuri arvoturnaus tai vastaava esim. jääkiekon MM-kisat Eurovision laulukilpailut
TAPAHTUMIEN KIVIJALKA ELI VIIKOTTAISET TAPAHTUMAT		
Ammattiuurheilun sarjojen ja liigojen viikottaiset ottelut Orkesterien viikottaiset konsertit Repertuaariteatterin viikottaiset näytökset	Tori- ja markkinatoiminta Kaupunkien poliittiset kokoukset Taidenäyttelyt ja galleriat	Messu- ja kongressikeskukset Museot Musiikkiklubit ja konserttitalot

Tapahtumien merkityksen ja vaikuttavuuden nousu on tapahtunut varsin nopeasti vuosituhaten vaiheen jälkeen. Kiinnostavaa on, että vaikka kaupungit ovat merkittäviä tapahtumapaikkojen omistajia ja rakennuttajia, ei niillä ole kovinkaan paljoa tietoa tapahtumapaikoissa syntyvän toiminnan taloudellista kerrannaisvaikutusta. Kaupunkien tapahtumarakentamisen lähtökohta on usein perustoiminnassa, jossa rakennetaan kiinteistöjä liikunnan ja kulttuurin eri toimintamuotojen tarpeisiin. Tapahtuma-alan nopean kehityksen edellyttämänä näitä tiloja käytetään kuitenkin usein kaikenlaisen yleisötapahtumatoiminnan tarpeisiin. Erinomainen esimerkki on kaikkien tuntema Helsingin Olympiastadion, joka toimii nykyään aktiivisesti niin urheilun kuin viihteen alttarina.

Tapahtumien talousvaikutukset ovat monimutkaisia, eikä niitä voida mitata suora- viivaisesti yhtä asiaa tutkimalla. On kuitenkin keskeistä tunnistaa se, että kaupunkien elinvoima syntyy ihmisten aktiivisesta toiminnasta. Korona-aika ja kokoontumisrajoitukset näyttivät kaupungeille sen, kuinka kaupunkikeskustat hiljenivät ja tapahtumallisuuden puuttuessa hyvin laaja joukko palvelualojen yrityksiä menetti liikevaihtoaan ja mahdollisuuden työllistää työntekijöitään, kun ihmisten syyt kodeista lähtemiseen puuttuivat. Aktiivinen tapahtumatoiminta kaupungissa pitää ihmiset liikkeellä ja synnyttää monenlaisia tarpeita palvelujen käyttöön. Tätä monimutkaista talousvaikutusten vyyhtiä tulee selvittää tarkemmin, jotta kaupungit pystyvät johtamaan tätä osa-aluetta strategisesti.

Kuva 19 Tapahtumien taloudellisten vaikutusten mittaaminen ja tunnistaminen haastatelluissa kaupungeissa

4.3.3 Tapahtumien laadulliset vaikutukset kaupungeissa ja niiden mittaaminen

Tapahtumien laadullisten vaikutusten on tässä selvityksessä ja kaupunkien haastatteluissa määritelty olevan sellaisia vaikutuksia, jotka synnyttävät kaupungeissa veto-, pito- ja lumovoimaa. Haastatteluissa kaikki kaupungit tunnistivat nämä laadulliset vaikutukset, joita ovat mm.

- Ihmisten väliset yhteiset kokemukset, jotka liittävät osaksi yhteisöä
- Aito kohtaaminen ihmisten välillä, josta syntyy tuttavuuksia ja kokemuksia siitä, että tunnemme lähiympäristömme ihmisiä
- Tilanteet, joissa ihmiset kokevat voivansa yhdessä vaikuttaa heille tärkeisiin asioihin ja esimerkiksi muuttaa ympäristöään yhteisten toiveiden mukaisiksi

Laadullisten vaikutusten mittaaminen nähtiin monimutkaiseksi ja haastatteluista kävi ilmi selkeästi, ettei laadullisten vaikutusten syntyperää kyetty tunnistamaan yhtä selkeästi kuin talousvaikutusten.

Haastatteluista selvisi, että tapahtumien talousvaikutusten mittaamista tehtiin enemmän suurimmissa kaupungeissa ja mitä pienempi kaupunki on, sitä vähemmän sillä on tutkittua tietoa talousvaikutuksista. Tapahtumien laadullisten vaikutusten tutkimisesta kysyttäessä vain Tampere kertoi tutkivansa laadullisia vaikutuksia. Muilla kaupungeilla laadullisten vaikutusten tutkimusta ei oikeastaan ollut. Tapahtumien laadullisia vaikutuksia ei myöskään tutkittu osana kaupunkien tekemiä muita tutkimuksia, kuten tulo- ja lähtömuuttajakyselyissä tai kaupunkikyselyissä.

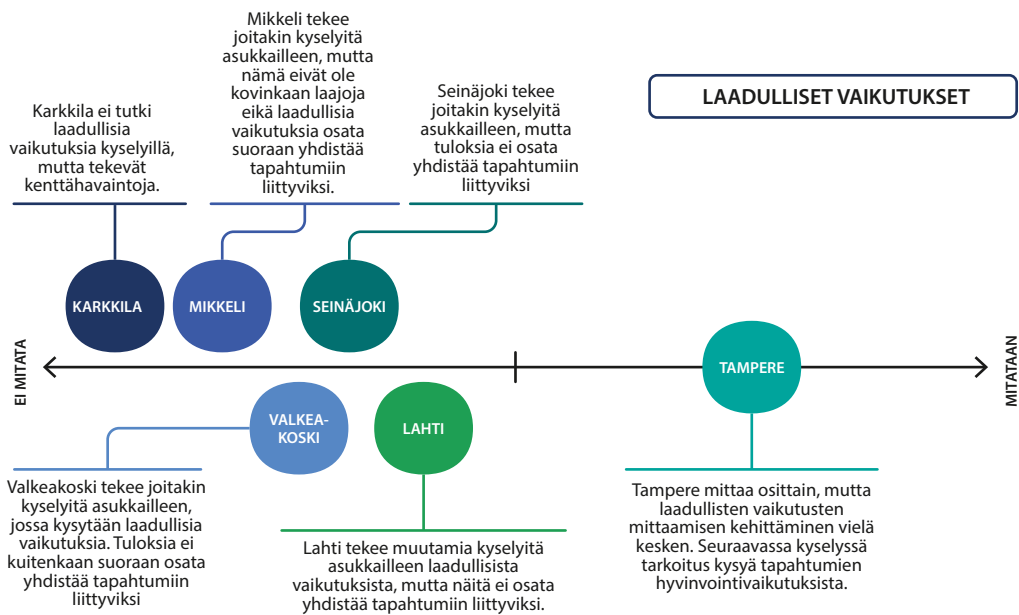
Yhdistelemällä haastatteluista saatua tietoa, voidaan todeta, että tapahtumat synnyttävät kaupungeissa yhteisöllisyyttä ja kokemusta yhteisöön kuulumisesta. Ja taas toisaalta ne synnyttävät kaupungeista mielikuvia. Tietoa tapahtumien laadullisista vaikutuksista voitaisiin siis saada, kun kaupungit kysyvät ihmisiltä kokemuksia yhteisöllisyydestä ja vetovoimatekijöistä.

Erään haastateltavan vastaus kuvastaa hyvin tapahtumien laadullisia vaikutuksia ja sitä mihin kuntien ja kaupunkien tulisi tässä asiassa keskittyä:

”Tapahtumien laadulliset vaikutukset liittyvät pitkälti sosiaaliseen vastuullisuuteen ja yhteisöllisyyteen. Tapahtumien kautta ihmiset saavat elämäänsä uusia asioita, oppimista, tiedon jakamista ja ihmisten kohtaamista. Kaupungin tulee kehittää kohtaamisen alustoja, jotta laadullisia vaikutuksia syntyy ja ne kehittyvät.”

Kysyimme kaupungeilta mitkä laadulliset vaikutukset heitä kiinnostavat. Kaupunkeja kiinnostaa erityisesti tapahtumien panos-tuottosuhte eli mitä tapahtumaan laitettulla eurolla saadaan aikaan. Samalla kaupungeja kiinnostavat myös yhteisöllisyyden lisääntyminen, asumisviihtyvyys ja vireys, sekä kaupungin imago ja sen kehittymiseen liittyvät asiat.

Kuva 20 Tapahtumien laadullisten vaikutusten mittaaminen ja tunnistaminen haastatelluissa kaupungeissa

4.3.4 Tapahtumien vaikutukset kaupungin imagoon ja brändiin

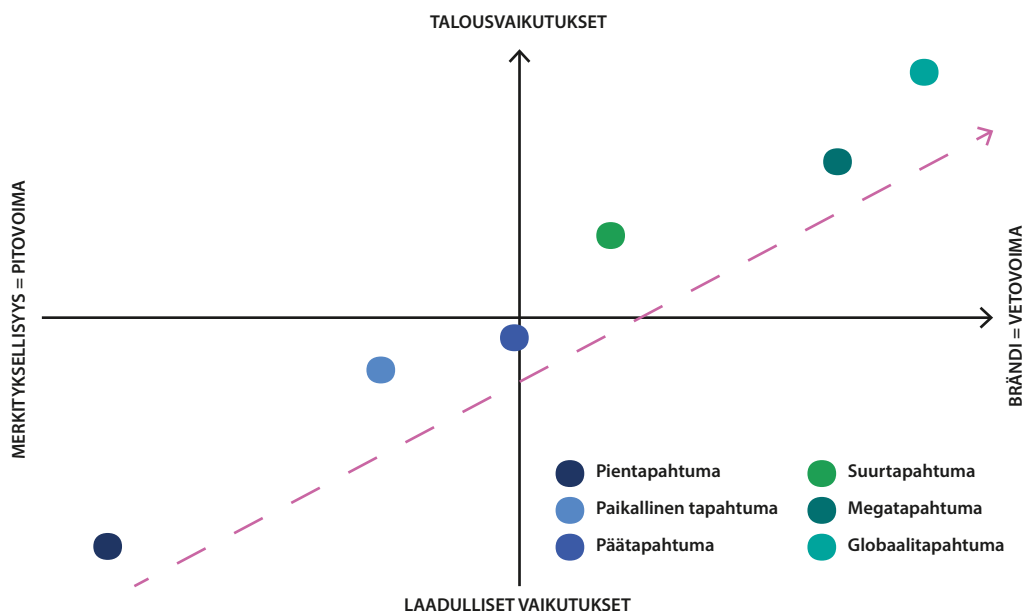
Kaupunkien lakisääteiset peruspalvelut kuten koulut, hyvinvointipalvelut ja yrityspalvelut luovat kaupungin perustan. Nämä palvelut myös löytyvät jokaisesta kaupungista. Siksi esimerkiksi näiden palvelujen laadulla erottautuminen ei itsessään rakenna kuvaa kaupungin omaleimaisuudesta samalla tavalla kuin tapahtumien on mahdollista tehdä. Tapahtumat ovatkin väline, jolla kaupungit hakevat erottautumista, osoittavat omaleimaisuutensa ja kaupunkilaisten yhteisöstä nousevat erityiset piirteet. Kaikki haastatteluun osallistuneet kaupungit tunnistavat sen, että tapahtumat vaikuttavat kaupungin brändiin ja sen kehittymiseen. Esimerkiksi Seinäjoki on nuorena kaupunkina rakentanut omaa profiiliaan juuri tapahtumilla. Seinäjoella oli havaittu, että erilaisia tapahtumia markkinointiviestinnässä nostaa voidaan vaikuttaa Seinäjoen brändimielikuvaan ja imagoon. Siksi kaupunki onkin taitavasti käyttänyt erilaisia tapahtumia mielikuvan luomisessa ja kaupungin profiloinnissa.

Toisaalta esille nousee myös kaupunkien tunnettuus osana Suomea. Maailmalla Suomi on melko kapeasti tunnettu ja kaupungeista tunnistetaan pääasiassa vain Helsinki. Tässä kamppailussa erityisesti Tampere on pyrkinyt rakentamaan omaa tunnettuuttaan maailmalla mm. aktivoitumalla kansainvälisissä junioriurheilun tapahtumissa.

Haastatteluiden perusteella tapahtumat myös nähdään mahdollisuutena esitellä kaupunkia, kokea kaupunki paikan päällä. Tapahtumakävijä pääsee tapahtumakäynnillä tutustumaan ainakin joiltain osin tapahtumakaupunkiin, kaupunkilaisiin ja ympäristöihin. Medialla on myös iso merkitys, kun se tapahtumien kautta luo käsityksiä kaupungeista. Karkkila on päässyt nauttimaan valtavasta kiinnostuksesta ja matkailijoiden tulvasta, kun Helsingin Sanomat korona-aikana nimitti Karkkilan uudeksi Mathildedahliksi. Myös Tampereesta tapahtumien pääkaupunkina on kirjoitettu paljon vuonna 2022. Tapahtumat synnyttävät kokonaisuutena alueelle pöhinää ja kiinnostavuutta, joka synnyttää mielenkiintoa, josta sitten syntyy myös uutisia, jotka profiloivat aluetta.

Tapahtumien hyödyntämisessä kaupungin imagon rakentamiseen on suuria vaihteluja. Toiset kaupungit ovat käyttäneet tapahtumia harkitusti, toiset taas eivät. Haastattelujen vastaukset eivät painotu niinkään kaupungin kokoon, vaan enemmänkin siihen, miten tapahtumien merkitys on tunnistettu. Tapahtumien käytössä kaupungin imagon rakentamiseen on erilaisia tulokulmia, Karkkila on mm. hyödyntänyt koululaisilleen tekemäänsä Kulttuuriloikka-tapahtumaa kaupungin markkinointiin, kun taas toisaalla on valittu selkeästi suuria tapahtumia kaupungin profiloimiseksi.

Kuva 21 Erillaisten tapahtumien vaikutusten nelikenttä

Toisaalta tapahtumien tuoma profiili tai muu julkisuus voi kohdistua kaupunkiin, vaikka kyse olisi vain yhdestä tapahtumasta. Valkeakoskella järjestettävä Työväen Musiikkitapahtuma sisältää merkittävän arvolatauksen ja poliittisen yhteyden, mikä mahdollisesti vaikuttaa myös käsityksiin Valkeakoskesta.

4.3.5 Kaupunkien tuki tapahtumille

Tapahtumien tukeminen ajatellaan usein vain rahalliseksi tueksi, mutta tätä selvitystä varten tehdyistä kaupunkien haastatteluista kävi ilmi että tapahtumatoimintaan liittyvä tuki on laaja-alaisempaa tapahtumien mahdollistamista. Kaikki haastatteluihin osallistuneet kaupungit kertoivat tukevansa paikallisia tapahtumia useilla erilaisilla tavoilla. Nimikoituja tukemisen muotoja olivat rahalliset yhteistyösopimukset, tapahtumapaikka subventiot ja tapahtumatilat, opastus ja ohjaus tapahtuman toteuttamiseen kaupungissa, tapahtumatarvikkeet, kaupungin viestintä ja markkinointikanavat sekä vapaaehtoispankki.

Tapahtumien ja kaupungin yhteys on monella tavalla symbioosissa. Useat kaupungit kertoivat siitä, miten tapahtumia varten myös kaupungin tapahtumainfraa parannetaan. Tapahtumat ovat siis väline myös kaupungin omistamien tapahtumapaikkojen uudistamiseen ja kehitykseen. Esimerkiksi Lahden hiihtostadionin kehitys on voimakkaasti kytkeytynyt alueella järjestettäviin MM-kilpailuihin. Haastatteluissa todettiin oivaltavasti, että suurtapahtumat toimivat kaupungeissa kuten vieraat ihmisten kodeissa – niitä varten siivotaan ja laitetaan paikat kuntoon.

Tapahtumien tukemisella on merkittäviä vaikutuksia tapahtumien kasvulle ja kehitykselle. Pääosa nykyisistä suur tapahtumista on joskus ollut aloittelevia, pieniä tapahtumia. Näille osoitettu tuki ja kannustus, auttaa niitä kasvamaan ja kehittymään. Kaupungit voivat myös tuellansa ohjata tapahtumien kasvua ja kehitystä, sillä yksikään tapahtuma ei synny eikä rakennu tyhjiössä vaan se tarvitsee ympärilleen laaja-alaisen joukon toimijoita, jotka osaltaan myötävaikuttavat tapahtuman etenemiseen. Hyviä esimerkkejä tällaisista tapahtumista ovat mm. Pohjoismaiden suurimmaksi hiphop-festivaaliksi kasvanut Blockfest Tampereella tai Salpausselän Kisat Lahdessa. Molemmat ovat lähteneet liikkeelle pienestä ja innokkaasta järjestäjien ryhmästä, mutta lopulta tapahtuma on kasvanut stadionkokoluokan massatapahtumaksi, joka tunnetaan valtakunnallisesti ja kansainvälisestikin.

Kysyimme haastatteluissa myös, kuinka poliittinen päätöksenteko tunnistaa tapahtumatoiminnan ja sen vaikutukset. Vastausten mukaan se tunnistetaan ja erityisesti suurimmissa kaupungeissa se tunnistettiin nykyään hyvin. Vastauksissa todettiin melko yhtenevästi, että tietoisuus asiasta on lisääntynyt merkittävästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tapahtumien tutkimisen ja vaikutusten mittaamisen edelläkävijä Tampere on perustanut suur tapahtumatyöryhmän jo vuonna 2007. Lahdessa suur tapahtumatyöryhmä on aloittanut vuonna 2011. Tampere on kuitenkin ainoa haastatelluista kaupungeista, joilla selkeä strateginen ote tapahtumatoimintaan nousee selkeästi esille. Maakuntakeskuksissa ja pienemmissä kaupungeissa erillistä tapahtumatyöryhmää ei ole, mutta osaan kaupungeista sellaista ollaan perustamassa.

4.3.6 Kaupunkien välinen vertailu

Kaupunkien haastattelututkimuksen suunnitteluvaiheessa kaupungit valittiin mukaan vertailtavina pareina, jotta voisimme vertailla kaupunkien erilaisia näkemyksiä tapahtumatoimintaan ja sen vaikutuksiin kaupunkien elinvoimalle. Haastattelujen toteuttamisen jälkeen totesimme kaupunkien olevan yllättävänkin yksimielisiä näkemyksissään haastattelun eri teemoihin. Käymme seuraavassa läpi haastattelun keskeisiä kysymyksiä ja nostamme esille yhteneväisyydet ja mahdolliset eroavaisuudet.

Näettekö tapahtumilla olevan merkitystä kaupungillenne?

Yleisesti kaikki vastasivat kysymykseen myöntävästi, mikään haastatelluista kaupungeista ei kyseenalaistanut tapahtumien merkitystä. Erityisesti Valkeakoski, Karkkila ja Seinäjoki nimikoivat tapahtumien toimivan nimenomaan matkailua aktivoivana tekijänä eli matkailijoiden syynä saapua kaupunkiin.

Millaiset tapahtumat ovat merkityksellisiä?

Kaupungit vastasivat yhteneväisesti, että kaikenlaiset tapahtumat ovat merkityksellisiä, mutta niiden merkitykset ovat erilaisia. Yleisesti nähtiin että pienillä yhteisöllisillä tapahtumilla on merkitystä kaupunkilaisille ja ne synnyttävät yhteisöllisyyttä ja aktivoivat

kaupunkilaisia. Suurilla tapahtumilla taas on vaikutusta imagoon, aluetalouteen ja kaupungin tunnettuuteen. Tampere kertoi, että heillä tapahtumat on jaoteltu kuuteen eri kokoluokkaan ja kymmeneen eri tyyppiin luokkaan. Näiden pohjalta tapahtumilla voidaan nähdä olevan erilaisia tavoitteita ja merkityksiä.

Onko tapahtumilla aluetaloudellisia vaikutuksia?

Myös tässä kysymyksessä kaupungit olivat yksimielisiä ja kaikki haastatteluun osallistuneet vastasivat myöntävästi tähän kysymykseen.

Millaisia taloudellisia vaikutuksia on tunnistettu?

Keskeisiksi mitattaviksi talousvaikutuksiksi nimikoitiin majoitusvuorokaudet, majoitusliikkeiden käyttöaste, ravintoloiden käyttöaste. Muista poiketen Tampere ilmoitti tunnistavansa koko vaikutusten ketjun ja tutkivansa sitä aktiivisesti. Tutkimusta tehdään tilastoista sekä niistä saatavan tiedon lisäksi mm. kyselyillä alueen yrityksille, seuroille sekä muille järjestäjille. Seinäjoki nosti tässä kohdassa esille sen, että tapahtumien elinkeinoelämää aktivoivia vaikutuksia ei ole kaupungissa kunnolla tunnistettu, sillä tapahtumakävijät saapuvat kaupunkiin, mutta yritysten aukioloajat eivät usein huomioi tästä syntynyttä hetkellistä asiakasvirtaa.

Tiedättekö miten paljon kaupunkiseudullanne on tapahtumalan työpaikkoja?

Tässäkin kysymyksessä vastaukset olivat varsin yhteneväisiä, pääosa kaupungeista ilmoitti, ettei heillä ole tietoa kaupunkiseutunsa tapahtuma-alan työpaikkojen määrästä. Poikkeuksena tässä olivat Tampere ja Karkkila, joilta molemmilta löytyi tieto työpaikkojen määrästä. Tampereen seudulla tapahtuma-alan ja siihen kytkeytyvien alojen työpaikkoja on yhteensä noin 5500 ja Karkkilan seudulla tapahtuma-alan työpaikkoja on noin 20–25.

Mittaako kaupunginne laadullisia vaikutuksia?

Kuten jo edellä todettu, tapahtumien laadullisten vaikutusten mittaaminen nähtiin yleisesti ottaen hankalana tehtävänä. Ainoastaan Tampere ilmoitti osittain tutkivansa tapahtumien laadullisia vaikutuksia ja kehittävänsä tätä laadullisten vaikutusten mittausta. Muuten muut kaupungit vastasivat, ettei laadullisia vaikutuksia tutkita.

Miten poliittinen päätöksenteko tunnistaa tapahtumien vaikuttavuuden?

Tässäkin kysymyksessä kaikki kaupungit vastasivat, että poliittinen päätöksenteko tunnistaa tapahtumien vaikuttavuuden. Erityisesti tunnistetaan taloudellinen vaikuttavuus. Selkeästi kuitenkin nähtiin, että vaikuttavuudesta tarvittaisiin enemmän numeerista tietoa poliittisen päätöksenteon käyttöön. Useat kaupungit myös totesivat, että kokonaisuudessaan tarvitaan yksityiskohtaisempaa tietoa, sillä nykyisellään tieto on ylätasoista. Lisäksi todettiin, että tarvitaan tietoa, jolla ymmärretään paremmin tapahtumien olevan syy matkailulle, eikä matkailun liitännäiselinkeino.

Miten tapahtumat vaikuttavat kaupunkibrändiin ja sen kehittymiseen?

Kaikki kaupungit näkivät, että tapahtumat ovat se asia mistä kaupungit tunnetaan. Eri kaupungeilla oli kuitenkin erilaisia lähetystapoja siihen miten tapahtumilla vaikutetaan kaupunkibrändiin. Valkeakoski näki, että tapahtuma on yksi tapa saada ihmiset kaupunkiin, kokemaan ja näkemään se. Mikkelissä nähtiin, että ihmisten kokemukset tapahtumista luovat heille laajemminkin mielikuvan kaupungista. Onnistunut tapahtumakäynti leimaa koko kaupunkia positiivisesti. Tampereella nähtiin, että suuri kaupunki profiloituu useiden erilaisten tapahtumien kautta ja erilaiset kaupungin ankkuritapahtumat rakentavat yhdessä kaupungin profiilia.

Miten kaupunki tukee tapahtumien järjestämistä?

Myös tapahtumien tukemisessa kaupungeilla on hyvin yhtenevät näkemykset. Haastatteluun osallistuneet kaupungit ilmaisivat tukevansa tapahtumia mm. seuraavilla tavoilla: rahallinen tuki, opastus ja neuvonta, alennukset tapahtumatilojen hinnoista tai kokonaan ilmainen tapahtumatila, kehittämällä tapahtumapaikkoja erityisesti tämä koskee urheilun tapahtumapaikkoja sekä tarjoamalla näkyvyyttä kaupungin viestintä- ja markkinointikanavissa. Isoilla kaupungeilla eli Tampereella ja Lahdella on myös tarjolla tapahtumille vapaaehtoispankki, ilmaisia mainospaikkoja, yhden luukun periaatteella toimiva tapahtumatoimisto jne.

Halutaanko kaupunkiin lisää tapahtumia?

Kaikkiin kaupunkeihin halutaan myös lisää tapahtumia. Useat kaupungit kuten Lahti ja Seinäjoki kuitenkin mainitsivat, että kesäkuukaudet ovat jo hyvin täynnä, eikä uusia tapahtumia enää kesäkauteen juurikaan mahdu. Mikkeliiin toivottiin kaupungin infraan sopivia keskikokoisia tapahtumia ympärivuotisesti. Tampere totesi, että suurttapahtumien osalta alkaa tulla käydä ahtaaksi ja hotellikapasiteettiin vaadittaisiin lisää huoneita. Yleisesti kaikki kaupungit toivoivat lisää tapahtumia syys-, talvi- ja kevätkauteen.

4.4 Tapahtumat kaupunkien strategioissa

Tähän selvitykseen valittujen kaupunkien kaupunkistrategioista löytyy maininnat tai kirjauksia tapahtumista ja/tai tapahtumallisuudesta. Kävimme läpi näitä kirjauksia ja koostimme huomioita siitä, miten tapahtumia ja/tai tapahtumallisuutta on eri kaupunkien strategioissa sanallistettu.

Haastatteluun osallistuneista kaupungeista seutukaupungit osasivat suppeammin kertoa tapahtumien merkittävydestä kaupungille kuin maakuntakeskukset ja suuret kaupungit. Seutukaupungit nimesivät tapahtumien merkityksen liittyvän vetovoimaan, asukasviihtyisyyteen ja matkailun merkitykseen, kun taas haastattelujen isommat kaupungit osasivat erotella tarkemmin eri kokoluokkaisten ja tyyppisten tapahtumien

merkityksen eroja. Tässä ei ole sinänsä mitään ihmeellistä, sillä pienemmissä kaupungeissa ei ole mahdollista järjestää suuria tapahtumia, jonka vuoksi kokoluokkien eroavaisuudet eivät ole heille oleellisia. Lisäksi edellä havaittu vaikuttavuustutkimuksen keskittyminen vain suuriin tapahtumiin perustelee sitä, miksi pienemmistä tapahtumista on vähemmän tietoa tapahtumista.

Haastateltujen seutukaupunkien kohdalla ilmeni, ettei taloudellisia tai laadullisia vaikutuksia juurikaan mitata tai seurata. Molemmat kaupungit ilmaisivat, että tutkimuksen teko on kallista eikä tähän ole kaupungin budjetissa varoja. On huomioitavaa, että verrattaessa maakuntakeskuksia (Seinäjoki ja Mikkeli) yliopistokaupunkeihin (Tampere ja Lahti), näistä kaikista ainoastaan Tampere mittaa tapahtumien taloudellisia vaikutuksia systemaattisesti, toistuvasti ja laajasti. Tampereen muita kaupunkeja edellä oleva mittaamisen taso on esitetty kuvissa 19 ja 20. Haastatelluista kaupungeista Tampereella, Lahdessa ja Seinäjoella tapahtumia käytetään myös aktiivisesti kaupunkibrändin rakentamisessa.

Haastatteluun osallistuneissa suuremmissa kaupungeissa tapahtumien edistämisen ja tukemisen keinot ovat laajemmat, kuin haastatteluun osallistuneissa pienissä tai keskikokoisissa kaupungeissa. Tämä osittain johtuu erilaisten resurssien mahdollisuuksista, joita suuremmilla kaupungeilla on pienempiä enemmän. Toisaalta osa tukemisen keinoista näyttäisivät johtuvan tapahtumien paremmasta ymmärryksestä. Tämä ymmärrys syntyy tapahtumien tutkimisesta, joka vaatii resursseja, joita pienillä kaupungeilla ei samassa mittakaavassa ole.

Tapahtumat tulevat myös eritasoisesti esille kaupunkien strategioissa. Pienissä kaupungeissa, Karkkilassa ja Valkeakoskella, tapahtumat tulevat esille lähinnä kulttuurin avulla. Tapahtumien laajempi hahmotus puuttuu strategioista:

”Toimivat ja monipuoliset vapaa-aikapalvelut ovat lähellä. Valkeakoskella on vahva kulttuuritarjonta mm. kaupunginteatteri, kesäteatteri sekä ympäri vuoden monipuolisia muita tapahtumia.”

- Valkeakosken kaupunkistrategia

”Tavoite 2: Karkkila on osaamisen, innovaatioiden, työn ja kulttuurin kotikaupunki...
Mittarit: Kulttuuritarjonnan kehitys ja kulttuuritapahtumien kävijämäärien kehitys ”

- Karkkilan kaupunkistrategia

Keskikokoisissa kaupungeissa, Seinäjoella ja Mikkelissä, tapahtumat tulevat esille ilmiönä, joita tulee kehittää tulevaisuudessa:

”Seinäjoki tunnetaan isoista kesätapahtumistaan. Ostos- ja kulttuurimatkailun kehittyminen ovat potentiaalisia kasvun alueita. Maailmanperintökohteena kehittyvä Aalto-keskus, Ruuhikoskigolf sekä Kalajärven matkailukeskus ovat Seinäjoen matkailullista vetovoimaa vahvistavat kohteet”

”Kaupunkikeskustassa kehitetään tapahtuma-alustoja ja lisätään aktiviteetteja kaiken ikäisille... Tapahtumien ja asukkaiden aktiivisuuden edistäminen on osa kaupunkisuunnittelua.”

- Seinäjoen kaupunkistrategia

”Tuetaan tapahtumakaupunki Mikkelin kehittämistä.”

- Mikkelin kaupunkistrategia

Suurissa kaupungeissa tapahtumilla oli suurempi painoarvo strategioissa. On kuitenkin huomioitavaa, miten paljon edellä Tampere on tapahtumien suhteen myös kaupunkistrategiassaan. On mielenkiintoista, että Tampereen kaupunkistrategiassa tapahtumia käsiteltiin nimenomaan otsikon ”yhteisöllisyys” alla, eikä esimerkiksi ”elinvoiman” alla. Vaikka tapahtumat ovat tavoiteltava asia ja ne esimerkiksi luovat kaupunkibrändiä, pääasiallinen tavoiteltava asia on vuorovaikutus ja yhteisöllisyyden kokemukset kaupungissa, joiden saavuttamisen välineenä tapahtumat toimivat.

”Olemme luovien ihmisten koti. Tampere tunnetaan kansainvälisen tason tapahtumien ja kulttuurin keskittymänä. Houkuttelemme elämysten äärelle ympäri vuoden.”

”Tampere näyttää suuntaa tulevaisuuden yhteisöllisyyteen. Tampereen moninaiset yhteisöt ja yritykset ruokkivat hyvinvointia, luovuutta ja innovatiivisuutta. Yhdessä teemme parempaa huomista.”

- Tampereen kaupunkistrategia

Yhteisöllisyyden kokemukset jälleen tuottavat muita positiivisia tuloksia ja tämä on Tampereella havaittu. Saavutettu yhteisöllisyyden ilmapiiri tuottaa välillisesti kaupunkiin sosiaalisen pääoman lisäksi myös inhimillisiä ja taloudellista pääomaa.

”Luomme yrittäjille ja yrityksille parhaat puitteet onnistua. Tuemme yritysten syntyä, kasvua ja kansainvälistymistä tuomalla eri toimijat yhteen.”

”Panostamme kansainvälisten osaajien houkutteluun. Varmistamme, että Tampereella on pitovoimaa osaajille ja heidän perheilleen.”

- Tampereen kaupunkistrategia

Tampereen kaupunkistrategiassa tapahtumat on sidottu laajemmin Tampereen muihin tavoitteisiin. Tapahtumat olivat osa Tampereen kaupungin tavoitteita ja niiden seuraamiseen oli luotu monipuolisia mittareita, joiden avulla tapahtumien kehitystä seurataan. Kaupunkina Tampereen tehtävänä on luoda mahdollisuudet ja toimivat puitteet nimenomaan yhteisöllisyyden toteutumiseksi.

”Toimimme luotettavana kumppanina ja yhteisen tekemisen mahdollistavana alustana. Osallistumme itse erilaisten yhteisöjen toimintaan. Lisäämme vuorovaikutusta ja sen uusia muotoja.”

- Tampereen kaupunkistrategia

Myös esimerkiksi tässä selvityksessä Tampereen vertailuparina olleen Lahden kaupungin-strategiassa oli mainittu useita samoja tavoitteita, mitä Tampereen kaupungin-strategiassa. Kuitenkin huomattava ero näissä oli, että Lahti ei ollut yhdistänyt näitä asioita toisiinsa liittyviksi eheiksi kokonaisuuksiksi. Tämä ilmeni myös Lahden kaupunkihaastattelussa. Myös Lahti tavoittelee tapahtumakaupunkina kehittymistä, kansainvälistymistä ja osaavan työvoiman saamista kaupunkiinsa mutta se ei strategiassaan konkreettisesti tuo esille, että nämä asiat saavutettaisiin juuri yhteisöllisyyden tai tapahtumien avulla.

”Vahvistamme asemaamme pääkaupunkiseudun lähialueena ja kehitymme kansainvälisenä urheilu-, matkailu- ja tapahtumakaupunkina”

- Lahden kaupunkistrategia

Lahden strategia jää tapahtumien osalta pintapuolisemmaksi Tampereen strategiaan verrattuna. Osittain tähän saattaa vaikuttaa Tampereen vahva tutkimusdatan kerääminen kaupungistaan ja tapahtumista, joka mahdollistaa heille tarkemman syy-seuraus-ketjujen analysoinnin. Tiedon keräys ja sen soveltaminen käytäntöön näyttäisi luovan Tampereelle etulyöntiaseman muihin kaupunkeihin verrattuna, joka mahdollistaa sen strategian käytännön toteutuksen.

4.5 Kaupunkien kyvykkyudet tapahtumajärjestämiseen

Kaupungin tai alueen houkuttelevuus tapahtumapaikkana koostuu useita eri osatekijöistä, kuten sijainnista, kohteen saavutettavuudesta, kohdemarkkinan koosta, tapahtumapaikkojen saatavuudesta ja soveltuvuudesta, infrastruktuurista, eri tapahtumajärjestämiseen liittyvien palveluiden saatavuudesta, majoitus- ja ravintolapalveluiden saatavuudesta yms. Toisin sanoen, eri kyvykkyysien ja tarjonnan kypsyyssasteesta ja tapahtumajärjestämisen sujuvuudesta.

Analysoitaessa ja suunniteltaessa kaupungin tai alueen kyvykkyyttä ja houkuttelevuutta tapahtumapaikkana tulisi siten huomioida useita erilaisia, usein toisistaan riippuvaisia, laadullisia ominaisuuksia ja määrällisiä tekijöitä. Ei riitä, että kokonaisuus koostuu vain muutamasta vahvuudesta. Esimerkiksi, vaikka tapahtuma itsessään olisi houkutteleva, alueen majoituskapasiteetti voi osoittautua rajoittavaksi tekijäksi tapahtumajärjestäjien tai -kävijöiden houkuttelemisessa. Seuraavia osatekijöitä tulisi huomioida (ks. kuva 22 alla):

Kuva 22 Kaupungin/alueen kyvykkyys ja houkuttelevuus tapahtumapaikkana

Sijainti ja saavutettavuus: Sijainnilla ja tapahtumapaikan saavutettavuudella on iso merkitys tapahtumajärjestämisen sujuvuuden ja osallistujien houkuttelevuuden osalta. Hankaloittaako sijainti tapahtumien järjestämistä? Voiko asialle tehdä jotain, mitä?

Tapahtumapaikkojen määrä, soveltuvuus ja monikäyttöisyys: Onko alueella riittävästi tapahtumien järjestämiseen soveltuvia paikkoja? Onko tapahtumapaikoissa riittävä kapasiteetti? Ovatko tapahtumapaikat itsessään houkuttelevia ja riittävän laadukkaita? Ovatko tapahtumapaikat riittävän monikäyttöisiä ja joustavia eri tyyppisten tapahtumien järjestämiseksi?

Tapahtumien järjestämistä ja käyntiä tukeva infrastruktuuri: Onko alueella riittävä tapahtumajärjestämisen mahdollistava infrastruktuuri kuten riittävästi sähköä, vesi ja viemärinti, jätehuollon palveluja, riittävät tilat ja väylät kuljetuksille?

Tapahtumien järjestämistä mahdollistava palveluverkosto: Onko alueella riittävä tapahtumajärjestämistä tukeva ja palveleva toimijaverkosto, kuten tapahtumaosaajia, majoitus- ja ravintolapalveluita, tapahtumahenkilöstöä jne.? Miten kaukaa osaajia pitää mobilisoida? Miten alueelle voi houkuttaa osaajia pysyvämmiin?

Tapahtumia rahoittavat sponsorit ja rahoituskanavat: Onko alueella riittävästi tapahtumasponsoroinnista kiinnostuneita organisaatioita ja yrityksiä? Voiko alue tarjota muita rahoitusmuotoja?

Markkina-alue: Onko lähialueella tapahtuman markkinapotentiaali, eli tapahtumasta kiinnostuneita kävijöitä? Kuinka kaukaa tapahtumakävijöitä voi tai pitää houkuttaa?

Kaupungin/alueen yleinen houkuttelevuus: Onko alueella muita tapahtumakävijöitä houkuttelevia kohteita, kuten nähtävyyksiä tai palveluja? Onko alue yleisesti houkutteleva?

Kaupunkiyhteisön yhteisöllisyys ja monimuotoisuus: Onko kaupungin tai alueen yhteisö riittävän monimuotoinen eri tyyppisten tapahtumien järjestämiseksi ja houkuttelemiseksi? Löytyykö alueella riittävästi vapaaehtoistyövoimaa? Onko eri tahojen, yhdistysten ja yritysten yhteistyökyky riittävällä tasolla isojen tapahtumien järjestämiseksi?

Myönteinen tapahtumakulttuuri ja ristiriitojen hallinta: Miten paikallinen yhteisö suhtautuu tapahtumiin, esimerkiksi kaupunkialueella tai taajamissa järjestettävään tapahtumiin? Miten mahdollisia ristiriitoja kyetään ratkaisemaan? Miten kommunikointikanavat toimivat?

Tapahtumien järjestämistä tukevat julkiset palvelut ja viranomaisprosessit: Miten sujuvia ja kattavia eri julkishallinnon palvelut ja prosessit ovat? Miten viranomaisprosessit ja -yhteistyö sujuvat, kuten lupaprosessit? Onko alueella riittävästi viranomaisresursseja, jotka tarvitaan tapahtuman kokoaman yleisömäärän takia? Jos viranomaisresursseja ei ole riittävästi, onko ratkaisumalleja, joilla puuttuvat viranomaisresurssit voidaan hankkia, ilman lisäkuluja tapahtumanjärjestäjälle?

Tapahtumien asema kaupungin/alueen strategiassa: Onko tapahtumilla asema kaupungin tai alueen strategiassa? Onko tapahtumia huomioitu budjeteissa ja onko muita resursseja huomioitu? Miten poliittinen päätöksenteko huomioi ja ymmärtää tapahtumien tärkeyttä?

4.6 Kansallinen kaupunkipolitiikka ja tapahtumat

4.6.1 Tapahtumatoiminnan rooli kansallisessa kaupunkipolitiikassa

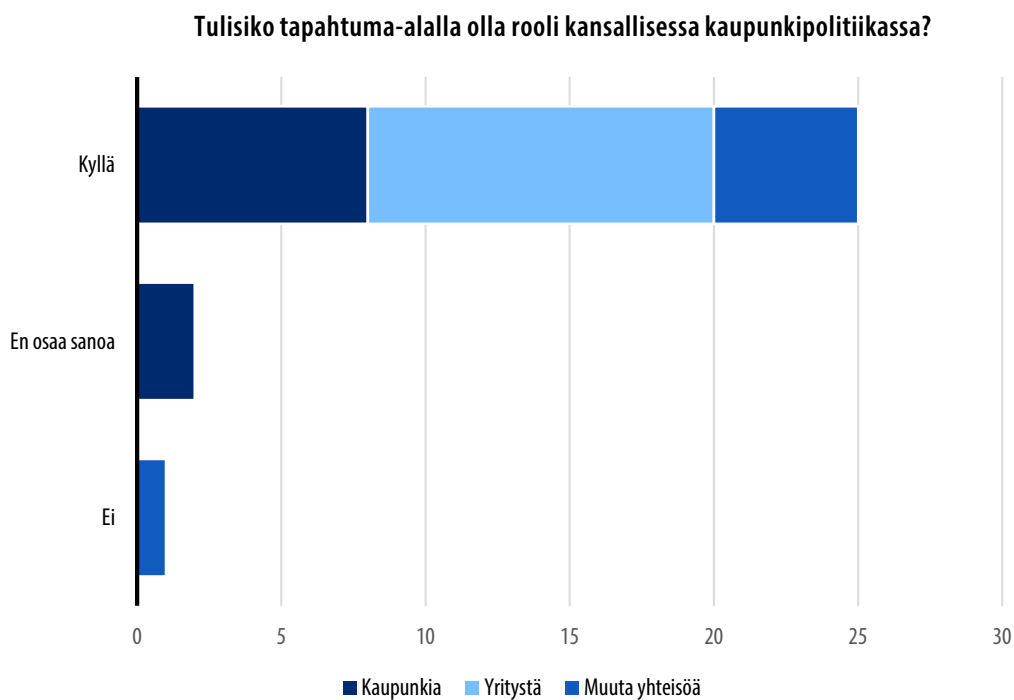
Haastatteluissa käytiin läpi kansallista kaupunkipolitiikkaa ja sitä, onko tapahtumilla roolia kansallisessa kaupunkipolitiikassa tai tulisiko olla. Nykyisellään tapahtumatoiminnalla ei nähty olevan roolia kansallisessa kaupunkipolitiikassa, mutta useat kaupungit totesivat, että tapahtumilla tulisi olla rooli siinä. Tapahtumien laajojen vaikutusten kautta tapahtumat nähtiin luonnollisena osana kaupunkipolitiikan tehtäväkenttää. Tärkeimmäksi asiaksi johon kaupunkipolitiikalla tulisi vaikuttaa nähtiin tapahtumien tiedolla johtamisessa ja sen kehittämisessä. Tiedolla johtamisen pohjaksi tarvitaan tapahtumien vaikuttavuuden tutkimusta, joka olisi yhtenevää ja kaupunkien välillä vertailukelpoista. Ilman yhtenevää ja vertailtavaa tietopohjaa kaupunkien väliltä, kaupunkien tapahtumallisuus ei kehity, eikä siitä saatavat elinvoima- ja hyvinvointivaikutukset tule näkyviksi ja hyödynnettäviksi.

Kuten edellä on kuvattu, vaikuttavuuden tutkimus on keskeinen osa sitä tiedolla johtamisen kokonaisuutta, joka liittyy tapahtumiin, niihin kohdistettaviin tukiin, kaupunkikehitykseen ja infrapanostuksiin, joita kaupungeissa tehdään. Tapahtumien vaikuttavuudesta ei kuitenkaan tiedetä tarpeeksi ja vaikuttavuuden tutkimus kohdistuu pääasiassa pistemäisiin suurtapahtumiin, eikä tapahtumien kaupunkeihin synnyttämän jatkuvan aktiivisuuden vaikutuksia tunneta. Tämä olisi selkeä aihekokonaisuus, johon kansallisen kaupunkipolitiikan toivottiin ottavan kiinni ja johtavan asiaa eteenpäin yksittäisiä kaupunkeja laajemmalla otteella. Lisäksi on keskeistä, että tapahtumien ja matkailun väliset syy-seuraussuhteet tunnustetaan ja tutkitaan. Tapahtumat ovat nykyään merkittävä syy myös kansainvälisille matkailijoille saapua Suomeen.

Haastattelujen lisäksi teimme myös lyhyen verkkokyselyn Tapahtumateollisuus ry:n ja kaupunkien yhteistyöryhmälle, jossa on edustettuna noin kaksikymmentä suomalaista tapahtumakaupunkia, lisäksi kysely osoitettiin Tapahtumateollisuus ry:n hallitukselle, joka edustaa kaikkia keskeisiä tapahtuma-alan sektoreita. Kyselyyn vastasi 28 henkilöä, jotka edustivat joko kaupunkia, yritystä tai muuta yhteisöä. Kaupunkien edustajia oli otoksessa kymmenen vastaajaa, yritystä edusti 12 vastaajaa ja muuta yhteisöä edusti kuusi vastaajaa. Kyselyssä keskityttiin kaupungeissa oleviin tapahtumien kasvuun esteisiin sekä kansalliseen kaupunkipolitiikkaan.

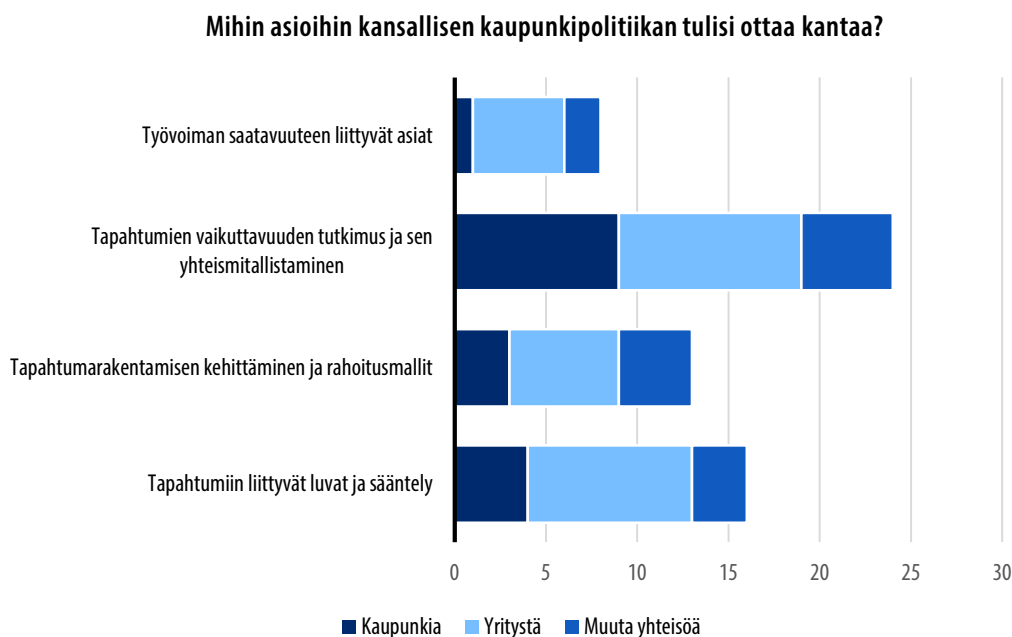
Kyselystä saimme seuraavia vastauksia:

Kuva 23 Pylväskaavio kysymykseen ”tulisiko tapahtuma-alalla olla rooli kansallisessa kaupunkipolitiikassa?”

Suurin osa vastaajista (25) koki, että tapahtuma-alalla tulisi olla rooli kansallisessa kaupunkipolitiikassa. Vastaukset jakautuivat vastaajan edustaman organisaation mukaan niin, että kaikki yrityksiä edustaneet vastaajat kannattivat kysymystä, kaksi (2) kaupunkien edustajaa ei osannut sanoa ja yksi (1) muuta yhteisöä edustava koki, ettei tapahtuma-alalla tulisi olla roolia kansallisessa kaupunkipolitiikassa.

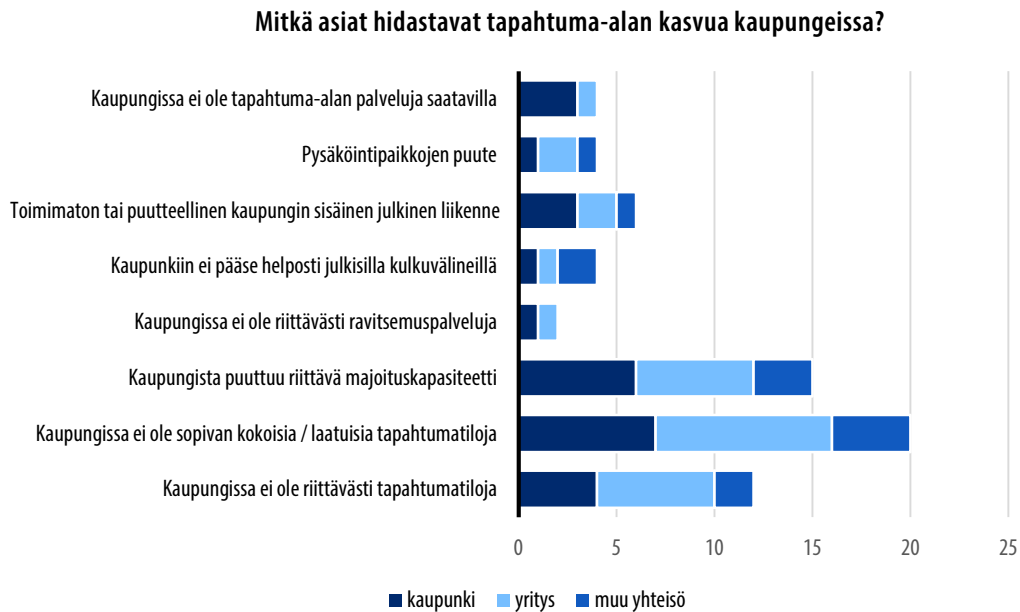
Kuva 24 Pylväskaavio kysymykseen: ”mihin asioihin kansallisen kaupunkipolitiikan tulisi ottaa kantaa”

Kysyimme, mihin asioihin kansallisella kaupunkipolitiikan tulisi ottaa kantaa (kuva 24). Kysymys oli monivalintakysymys, jossa vastaajia neuvottiin valitsemaan kolme tärkeintä vastausvaihtoehtoa. Voimakkaimmin vastaajat kokivat, että kansallisen kaupunkipolitiikan tulisi ottaa kantaa tapahtumien vaikuttavuuden tutkimukseen sekä sen yhteismitallistamiseen (24 valintaa). Tapahtumiin liittyvät luvat ja sääntely sai 16 valintaa, tapahtumarakentamisen kehittäminen ja rahoitusmallit sai 13 valintaa ja työvoiman saatavuuteen liittyvät asiat sai kahdeksan (8) valintaa.

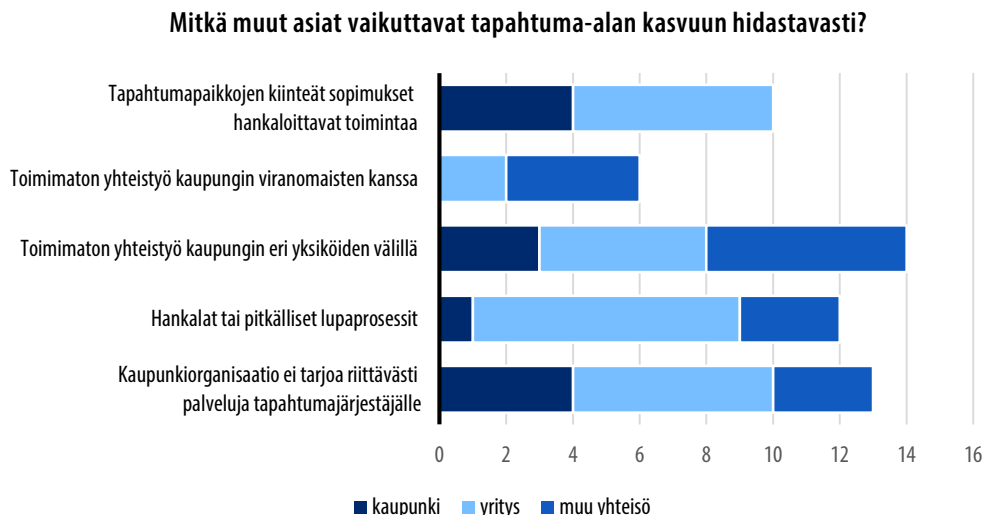
Kysyimme vastaajilta, mitkä asiat he näkevät hidastavan tapahtuma-alan kasvua kaupungeissa (kuva 25). Kysymys oli monivalintakysymys, jossa vastaajia neuvottiin valitsemaan kolme tärkeintä vastausvaihtoehtoa. Vastaukset jakoutuivat alla olevan kuvion mukaisesti. Vastauksissa korostui etenkin se, ettei tapahtumiin tarvittavat fyysiset mahdollisuudet toteudu kaupungeissa. Suurimmaksi ongelmaksi nähtiin se, ettei kaupungeissa ole sopivan kokoisia tai laatusia tapahtumatiloja (20 valintaa). Myös se, ettei kaupungissa ole riittävästi majoituskapasiteettia (15 valintaa) tai tapahtumatiloja (12 valintaa) saivat paljon vastauksia.

Kuva 25 Pylväskaavio kysymykseen ”mitkä asiat hidastavat tapahtuma-alan kasvua kaupungeissa”

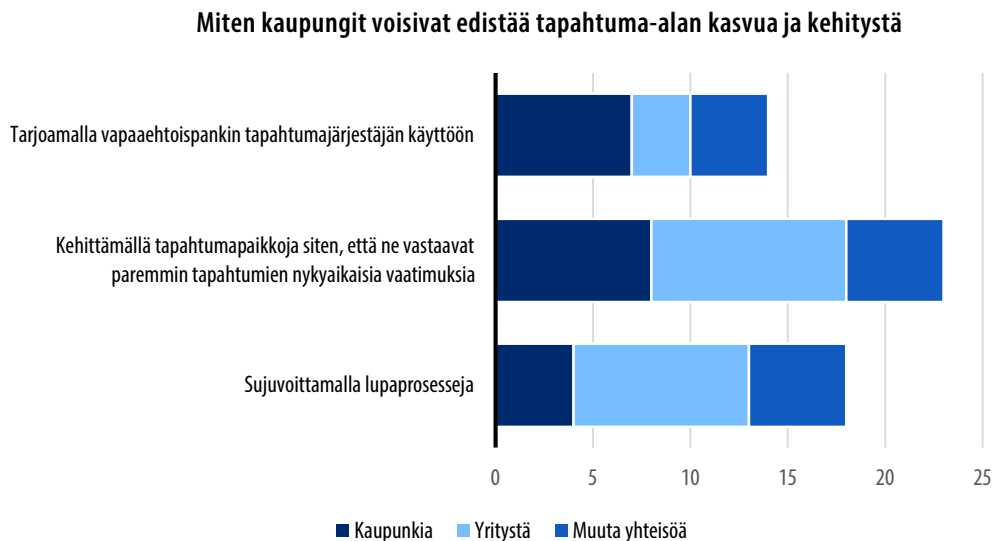
Kysyimme vastaajilta, mitä muita kasvua hidastavia asioita he tunnistavat (kuva 26). Kysymys oli monivalintakysymys, jossa vastaajia neuvottiin valitsemaan kolme tärkeintä vastausvaihtoehtoa. Muiksi kasvua hidastavaksi tekijöiksi nähtiin etenkin toimimaton yhteistyö kaupungin eri yksiköiden välillä (14 valintaa), se ettei kaupunkiorganisaatio tarjoa riittävästi palveluja tapahtumajärjestäjälle (13 valintaa) sekä hankalat ja pitkät lupaprosessit (12 valintaa).

Kuva 26 Pylväskaavio kysymykseen ”mitkä muut asiat vaikuttavat tapahtuma-alan kasvuun hidastavasti”

Lisäksi kysyimme vastaajilta, miten kaupungit voisivat edistää tapahtuma-alan kasvua ja kehitystä (kuva 27). Kysymys oli monivalintakysymys, jossa vastaajat saivat valita kaikki ne vaihtoehdot, jotka kokivat tärkeiksi. Eniten vastauksia sai ”kehittämällä tapahtumapaikkoja siten, että ne vastaavat paremmin tapahtumien nykyaikaisia vaatimuksia” (23 valintaa). ”Sujuvoittamalla lupaprosesseja” sai 18 valintaa ja vapaaehtoispankin tarjoaminen tapahtumajärjestäjän käyttöön sai 14 valintaa.

Kuva 27 Pylväskaavio kysymykseen ”miten kaupungit voisivat edistää tapahtuma-alan kasvua ja kehitystä”

Kyselyyn oli mahdollista vastata useimpiin kohtiin myös avoimesti. Avointen kysymysten vastaukset on esitetty liitetaulukossa 1.

4.7 Yhteenveto

Kaupunkipoliikan kokonaisuuden selvittämiseksi tehtyjen kaupunkihaastatteluiden ja verkkokyselyn tulokset noudattelevat monilta osin jo aiemmin tässä selvityksessä esille nousseita havaintoja. Erityisesti tuo yhteneväisyys tulee ilmi vertailtaessa tässä luvussa esiteltyjen kaupunkihaastatteluiden tuottamaa tietoa aiemmin tässä selvityksessä (luku 2) esiteltyyn kaupunkien, tapahtuma-alan yritysten ja hallinnon edustajien yhteisestä työpajasta tuotettuihin havaintoihin tapahtuma-alasta ja kaupunkien kehitystarpeista.

Nostamme tässä yhteenvedossa esille erityisesti kaupunkipoliitikan näkökulmasta keskeisiä havaintoja, joiden ohjaaminen kansallisella tasolla voi olla hyödyllistä niin kaupunkien kuin tapahtuma-alan suotuisan kehityksen varmistamiseksi:

Tapahtumien vaikuttavuuden tutkimuksen kehittäminen ja kaupunkien tapahtumallisuuden johtaminen tiedolla

Kaupunkien tietopohja alueellaan tapahtuvista tapahtumista, tapahtumallisuudesta ja tapahtuma-alasta on haastattelututkimuksen tulosten perusteella melko vähäistä, jolloin tiedolla johtaminen ei toteudu. Kaupungeissa tapahtuvan jatkuvan tapahtumatoiminnan synnyttämiä suoria elinvoimavaikutuksia, kuten liikevaihdon ja työpaikkojen määrää ei kaupungeissa juurikaan tutkittu. Myöskään tapahtumien vaikutuksia matkailuun ei juurikaan tutkittu eikä tunnistettu.

Tapahtumien aluetaloudellisia vaikutuksia tunnistetaan kaupungeissa paremmin, mutta niidenkään mittaamiseen ei ole vakiintuneita ja yhteismitallisia menetelmiä. Myös tutkimuksiin käytettävät taloudelliset resurssit vaihtelevat merkittävästi kaupungeittain. Tapahtumien aiheuttamien aluetalousvaikutusten yhteismitallinen mittaaminen olisi keskeistä, jotta tapahtumista syntyvät positiiviset elinvoimavaikutukset ymmärrettäisiin ja osattaisiin hyödyntää täysimittaisesti niin kaupungeittain kuin kansallisesti tarkasteltuna.

Tapahtumien laadullisten vaikutusten mittaaminen koetaan kaupungeissa kaikista monimutkaisimpana asiana. Toisaalta juuri laadullisten vaikutusten ymmärtäminen ja mittaaminen olisi hyvinvoinnin ja pitovoiman näkökulmasta keskeistä tunnistaa ja mitata. Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen korostuu kaupungeissa ja kunnissa entisestään ja tapahtumien tuottamalla yhteisöllisyyden, osallisuuden ja turvallisuuden kokemuksilla voi olla tässä merkittävä rooli.

Työllisyys ja ammattilaisuuden kehitys

Tapahtuma-ala on työvoimaintensiivinen toimiala, joka tarjoaa laaja-alaisesti työtehtäviä yksinkertaisimmista talkootehtävistä vaativiin ja monimutkaisiin tekniikan, projektinhallinnan ja johtamisen asiantuntijatehtäviin. Pandemian jälkeisessä ajassa tapahtuma-ala kärsii sekä työvoima- että osaajapulasta. Lisäksi talkotoimintaan osallistuvien ihmisten määrä on vähentynyt radikaalisti. Tapahtuma-alalla on merkittävä potentiaali monipuolisena työllistäjänä ja nuorten polkuna työelämään. Tästä esimerkkinä Helsingin kaupungin Hyviä Töitä Tapahtumissa -hanke.

Suomalaisten kaupunkien elävyys ja kiinnostavuus on keskeistä myös Suomen kansainväliselle kilpailukyvyllä. Kaupungit ovat innovaatioiden ja osaamisen keskittymiä, joihin tarvitaan tulevina vuosina myös paljon uutta työvoimaa Suomen ulkopuolelta. Niin kotimaisilla tapahtumilla kuin Suomeen saatavilla kansainvälisillä suur tapahtumilla on keskeinen tehtävä uusien kaupunkilaisten ja kansalaisten sekä tietenkin merkittävien matkailijavirtojen houkuttelussa.

Tapahtuma-alan koulutuksen kehitystä ja ketteriä työllistymispolkuja on vauhditettava vastaamaan nopeasti kehittyvän nykyaikaisen tapahtuma-alan tarpeita. Tällä tavoin pidetään huolta siitä, että Suomen kilpailukyky myös kansainvälisessä tapahtumamarkkinassa säilyy ja vahvistuu.

Kehittyvä tapahtumallisuus vaatii yhteistyötä kaupunkisuunnittelussa ja kaavoituksessa

Kaavoituksen merkitys tapahtumien toimintaedellytyksille on kokonaisuus, jonka ymmärrys on vasta alussa. Tapahtumat tarvitsevat toteutuessaan aina myös muuta kaupunkinfraa. Kaupunkilaisten tarpeisiin suunniteltu kaupunki pitää sisällään kohtaamisen paikkoja ja toimii sujuvasti alustana ihmisten erilaisten kohtaamisten rakentamiselle ja toteuttamiselle. Tapahtumien parempi huomioiminen osana kaupunkikehitystä ja kaavoitusta nousi esille kaupunkien haastatteluissa merkittävänä tekijänä, joka vaatii huomiota ja resursseja ja on oleellinen asia kaupunkien tapahtumallisuuden tulevaisuuden kehitysmahdollisuuksien varmistamisessa.

Toisaalta taas tapahtumat voivat myös palvella kaupunkikehitystä. Tapahtumat laittavat liikkeelle ihmisvirtoja ja kokoavat yhteen suuriakin ihmismassoja. Tapahtumia voidaan kaupunkikehityksessä käyttää myös, kun halutaan tutkia, esitellä ja testata erilaisten alueiden toimintaa tai luoda ihmisille käyttäjäkokemuksia uusista paikoista.

Kansallinen kaupunkipolitiikka voi huomioida esimerkiksi MAL -sopimuksissa myös ihmisten kohtaamiseen liittyviä kaupunkikehityksen tarpeita sekä tapahtumallisuuden mahdollistamista ja kehitystä.

Tapahtumien kasvu kasvavissa kaupungeissa tarvitsee toimivaa tukea ja yhteistyöstä viranomaissektorin kanssa

Tapahtumien ja tapahtuma-alan kasvu vaatii myös alueellisesti riittäviä viranomaisresursseja ja sujuvaa yhteistyötä. Erityisesti suur tapahtumien toteutus sitoo aina merkittävästi myös poliisin, pelastusviranomaisen ja ensihoidon resursseja. Tapahtuma-alan ja tapahtumamäärien kasvaessa myös viranomaissektorille on muodostunut monipuolista tapahtumiin liittyvää osaamista, erityisesti suurimpiin kaupunkeihin. Tämä osaaminen tulee myös tunnistaa ja kaupunkien sekä tapahtuma-alan kasvun jatkuessa tulee huomioida myös viranomaisresurssien merkitys näille kehityksille.

Kaupunkien toiminnan ja päätöksenteon sujuvuus on keskeistä tapahtuma-alan kehittymiselle

Elämyksellisyyttä tarjoavissa kaupungeissa tapahtumamäärien ja tapahtumien mukanaan tuomien laajojenkin ihmisvirtojen vaikutukset kaupunkitilan toimintaan ovat vääjäämättömät. Tapahtumien toteutuminen kaupungeissa sujuvasti vaatii tapahtuma-alan ja kaupunkien välistä saumatonta yhteistyötä. Kaupunkien omat tapahtumaorganisaatiot ovat tässä keskeisessä roolissa koordinoidessaan kaupungin eri yksiköiden välistä yhteistyötä. Toimimaton yhteistyö voi kääntyä tapahtumien ja siten myös kaupungin kasvun ja kehityksen esteeksi. Kaupunkien tulisi tunnistaa tämä ja pyrkiä vahvistamaan ammattimaisen yhteistyön ja vuoropuhelun toteutumista tarvittavin keinoin.

Kaupunkien elinvoimaan oleellisesti vaikuttava monikerroksellinen tapahtumallisuus sisältää kaikenkokoiset tapahtumat ympärivuotisesti. Nämä kaikki myös vaativat toimivaa yhteistyötä kaupunkiorganisaation kanssa. Vahvistaakseen tapahtumien synnyttämiä elivoima- ja hyvinvointivaikutuksia kaupunkien kannattaa panostaa omaan, asiantuntevaan ja ympärivuotiseen tapahtumaorganisaatioon.

Kilpailu suur tapahtumista on kansainvälistä – kilpailukykyä rakennetaan saumattomassa yhteistyössä kaupunkien ja tapahtuma-alan kesken

Mittavia talous- ja työllisyysvaikutuksia sekä kansainvälistä näkyvyyttä tuottavia suur tapahtumia halutaan ja haetaan useiden suomalaisten kaupunkien toimesta. Kilpailu suur tapahtumista on kansainvälistä ja tässä kilpailussa on keskeistä, että myös suomalainen tapahtuma-ala on osaava, kehittyvä ja kilpailukykyinen. Myös kaupunkien tapahtumainfran tulee pysyä mukana kansainvälisen vaatimustason mukaisessa kehityksessä.

Kansainvälisessä kilpailussa tapahtumajärjestämisen sujuvuudella on merkitystä niin laadullisesti kuin taloudellisesti onnistuneen lopputuloksen syntymisessä. Tapahtuma-alan ja kaupunkien saumattoman yhteistyön vahvistaminen on tärkeää myös tämän vuoksi.

Tapahtumien merkitys tulisi kirkastaa myös osana Suomen maakuvatyötä. Yksittäiset kaupungit rakentavat jo omaa kuvastoaan aktiivisesti ja monipuolisesti tapahtumakuvaston avulla. Suomella on siis hyvä mahdollisuus käyttää tapahtumia tavoitteellisesti myös maakuvatasolla.

Lähteet

- Congrex Switzerland. (2020). Disruption in the business events industry: Rising to the challenges of Covid-19. White Paper
- Events Industry Council. (2018). Global Economic Significance of Business Events, White Paper
- Getz, (2008). Event tourism: Definition, evolution, and research. *Tourism Management*, 29, 403–428
- Karppinen, A., Luonila, M. (2014). Tapahtuma- ja festivaaliklusterin laskennallinen aluevaikutusmalli. *Turun yliopiston kauppakorkeakoulu, Porin yksikkö*, Nro A46/2014, ISBN 978-952-249-345-3
- Meriteollisuuden tietopaketti (2018). Haettu: <https://www.fyk.fi/client/ffo/userfiles/meriteollisuustietopaketti-final-2212018.pdf>. Viitattu 31.12.2022
- Négrier, E., Bonet Agusti, L., Guérin, M. (2017). Music Festivals, a Changing World. *Michel de Maule*, pp.321, <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-01439617>
- OECD. (2017). Global Sports Events and Local Development. *Local Economic and Employment Development (LEED)*
- OECD. (2018). Global Events and Local Development. *OECD Publications*
- Pine, J. & Gilmore, J. (1998). Welcome to the experience economy. *Harvard Business Review*, July-August
- Robson, L. (2008). Event management body of knowledge (EMBOK): The future of event industry research. *Event Management*, 12, 19–25
- Silvanto, S. (2016). Eurooppalaisia festivaalistrategioita ja -avustusohjelmia, Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämässätiö Cuporen työpapereita 3
- Stegelman, L. (2018). Host city impact – Holistic event evaluation concept. *Concept by Nielsen Sports*
- Suomen Olympiakomitea. (2018). Kansainväliset urheilutapahtumat Suomessa -selvitys

Van Amelsvoort, L. G., Spigt, M. G., Swaen, G. M., & Kant, I. (2006). Leisure time physical activity and sickness absenteeism; a prospective study. *Occupational Medicine*, 56(3), 210–212.

United Nations Statistic Division. International standard industrial classification of all economic activities (ISIC). Rev.4. New York: United Nations Publication; 2008. Haettu: https://unstats.un.org/unsd/publication/seriesm/seriesm_4rev4e.pdf

Kuntaliitto. Elinvoimaindikaattori. Haettu: <https://www.kuntaliitto.fi/tietotuotteet-ja-palvelut/analyysit-ja-tietoaineistot/elinvoimaindikaattori>. Viitattu 1.12.2022

Karkkilan kaupunkistrategia 2022-2025. Haettu: <https://www.karkkila.fi/Liitetiedostot/Suunnitelmat%20ja%20ohjelmat/Rautainen%20kotikaupunki%202022-2025%20valmis.pdf>. Viitattu 5.12.2022

Mikkelin kaupunkistrategia 2022-2025. Haettu: [https://mikkeli.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Kaupunginvaltuusto/Kokous_13122021/Mikkelin_kaupunkistrategia_20222025\(46066\)](https://mikkeli.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Kaupunginvaltuusto/Kokous_13122021/Mikkelin_kaupunkistrategia_20222025(46066)). Viitattu 5.12.2022

Seinäjoen kaupunkistrategia 2022-2029. Haettu: https://www.seinajoki.fi/wp-content/uploads/2022/06/Seina%E2%95%A0ejoki_strategia2022_saavutettava_WEB_low.pdf. Viitattu 5.12.2022

Lahden kaupungin strategia 2030. Haettu: <https://www.lahti.fi/tiedostot/lahden-kaupungin-strategia-lahti-tehty-kestavaksi-2030/>. Viitattu 5.12.2022

Tampereen strategia 2030. Haettu: https://www.tampere.fi/sites/default/files/2022-05/FINAL_Tampereen%20strategia%202030_saavutettava_0.pdf. Viitattu 5.12.2022

Tilastokeskus. Kuntien Avainluvut. Haettu: <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2021&active1=SSS>. Viitattu 1.12.2022

Tilastokeskus. Toimialaluokitus 2008. Haettu: <https://www.stat.fi/fi/luokitukset/toimiala/>. Viitattu 1.12.2022

Valkeakosken kaupunkistrategia 2030. Haettu: <https://www.valkeakoski.fi/uploads/2022/08/6ba0d127-kaupunkistrategia-2030.pdf>. Viitattu 5.12.2022

Mietintö vapaaehtoistyön roolista taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistämässä (2007/2149(INI)). A6-0070/2008. Istuntoasiakirja. Euroopan parlamentti. Haettu: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-6-2008-0070_FI.html . Viitattu 16.12.2022

Etila (2021) Tapahtuma-alan rooli Suomen taloudessa. Haettu: <https://www.etla.fi/julkaisut/tapahtuma-alan-rooli-suomen-taloudessa/> . Viitattu 16.12.2022

Turun Yliopiston Kauppakorkeakoulu (2020): Tapahtumateollisuuden toimialatutkimus 2020, osa 2. Haettu: https://www.tapahtumateollisuus.fi/wp-content/uploads/2020/09/Tapahtumateollisuuden-toimialaraportti-2020_osa-2_high.pdf . Viitattu 16.12.2022

Liitteet

Liitekuva 1 Elokvateollisuuden toimialaluokat

59	Motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing services
59.1	Motion picture, video and television programme services
59.11	Motion picture, video and television programme production services
59.11.1	Production services of motion picture, video and television programmes
59.11.11	Motion picture production services
59.11.12	Promotional or advertisement motion picture and video production services
59.11.13	Other television programme production services
59.11.2	Motion picture, video and television programme products
59.11.21	Motion picture, video and television programme originals
59.11.22	Cinematographic film
59.11.23	Films and other video content on disk, tape or other physical media
59.11.24	Films and other video downloads
59.11.25	Streamed video content
59.11.3	Sale of advertising space or time in motion picture, video and television products
59.11.30	Sale of advertising space or time in motion picture, video and television products
59.12	Motion picture, video and television programme post-production services
59.12.1	Motion picture, video and television programme post-production services
59.12.11	Audio-visual editing services
59.12.12	Transfers and duplication of masters services
59.12.13	Colour correction and digital restoration services
59.12.14	Visual effects services
59.12.15	Animation services
59.12.16	Captioning, titling and subtitling services
59.12.17	Sound editing and design services
59.12.19	Other motion picture, video and television programme post-production services
59.13	Motion picture and video distribution services
59.13.1	Motion picture and video distribution services
59.13.11	Licensing services for film rights and their revenues
59.13.12	Other motion picture, video and television programme distribution services
59.14	Motion picture projection services
59.14.1	Motion picture projection services
59.14.10	Motion picture projection services

Liitetaulukko 1 Tapahtumien rooli kaupunkipolitiikassa -kyselyn avoimet vastaukset

Kysymys	Vastaukset
<p>Mitkä ovat ne keskeiset seikat, jotka hidastavat tai estävät tapahtuma-alan kasvua ja kehitystä kaupungeissa? Muu syy, mikä?</p>	<p>Vapaaehtoisten saatavuus</p> <p>Tapahtumatilaan/alueelle ei ole tarpeeksi hyvät yhteydet (sekä julkinen yhteys että esim. tieverkosto)</p> <p>Aina ei ymmärretä tapahtuma-alan merkittävyyttä myös hyvinvointia ja elinvoimaa lisäävänä alana ja siihen liittyvät investoinnit mm ovat välillä kovan perustelun takana. Tarvitaan paljon faktaa ja lobbausta jotta edistetään alaa.</p> <p>Työvoiman saatavuus tietyillä tapahtuma-alan sektoreilla haittaa tapahtumien tapahtumista. Koulutusta pitäisi lisätä ravitnola-alalle, turvallisuusosalalle sekä teknisiin työtehtäviin.</p> <p>Toimiva yhteistyö verkostojen välillä</p> <p>Tapahtumatuotannot ovat tervetulleita kaupunkiin. Kaupunki auttaa mielellään omalta osaltaan. Mutta liekö sitten ongelmana vaikutusalueen koko, kun suuria tapahtumia ei kaupunkiin oikein tule tarjolle. Varmasti myös kaupungin omassa viestinnässä ja markkinoinnissa tapahtumatilojen suhteen on puutteita.</p> <p>Ammattitaitoisten tapahtumatuottajien puute. Etenkin urheilutapahtumien osalta seurojen puutteelliset henkilöresurssit ja niihin liittyvät riskit esteenä tapahtumien kasvulle.</p> <p>Tampereella ei ole tapahtumatoimintaa rajoittavia tekijöitä. Enemmänkin haasteena on kaiken monipuolien tapathumatoiminnan tiiviimpi synkronointi ja päällekkäisyyksien välttäminen. Yhteistyö tapahtumaekosysteemin kesken on kuitenkin hyvä ja rakentava.</p> <p>Kaupungin organisaatiolla ei ole riittävästi ymmärrystä tapahtumateollisuuden merkittävydestä kaupungin talouteen. Puuttuu suunnitelmallisuus kaupungin eri kehityshankkeissa. Ei ymmärretä riittävästi tapahtumajärjestämisestä riittävästi, mitä se tarkoittaa esim kaupunkitilassa.</p>

Kysymys

Mitkä muut asiat vaikuttavat tapahtumalan kasvua hidastavasti? Tapahtumapaikkoihin liittyvät ongelmat:

Vastaukset

ravintolapalvelut on pakko ostaa tapahtumatilassa toimivalta yritykseltä

Suurille yleisötapahtumille soveltuvia ulkoalueita (joissa on huomioitu tapahtumien infratarve) on kaupunkien keskustojen välittömässä läheisyydessä liian vähän. Lisäksi megaluokan tapahtumiin (70.000 - 100.000 henkeä) koko Suomessa on olemattoman vähän tapahtumajärjestäjien näkökulmasta käyttökelpoisia tapahtumapaikkoja.

- sähköliitännän riittämättömyys ja muut vastaavat puutteet, kuten viemärointi (lähinnä ulkotapahtumissa)
- riittämätön tila huolto- ja paisunta-alueelle (turvallisuuskysymys) sekä parkkialueille
- huonot tai riittämättömät hätäpelastusreitit
- liian suuret kustannukset
- tapahtumapaikkoja ei ole tarpeeksi monen kokoisia

Puuttuu valmiit isot tilat mm kokousten ja istuvien illallisten sekä erilaisten messutapahtumien järjestämiseen. Jo n 1000 hlö kokous tuottaa ongemia.

tapahtumanjärjestäjällä pitäisi olla mahdollisuus tapahtumapaikan osalta valita esim. lipunmyyntikumppani ja -järjestelmät itse tai tuoda muita tapahtumaan liittyviä elementtejä vuokraamalleen "alustalle".

Kaupungin tai valtion omistama tai rahoittama taho, on saattanut solmia tapahtumajärjestäjän kannalta epäedullisen yksinmyyntisopimuksen esim. lipunvälittäjän tai ravintoloitsijan tai tekniikan toimijan kanssa. Toimivat ovat monopoliasemassa tapahtumatilassa, mikä ei kanna taloudellista riskiä tapahtumasta ja tapahtumajärjestäjä joutuu maksamaan jopa tuplahintoja omiin sopimuksiinsa nähden samasta palvelusta

Tapahtumapaikkoja ei ehkä ole riittävästi tai niissä on puutteellinen tekniikka, esim. sähköä ei ole riittävästi saatavilla.

Tapahtumapaikkojen ravitsemuspalvelut saattavat olla monelle tapahtumajärjestäjälle ja siten osallistujalle ylihintaisia.

Tapahtumapaikkojen vähyys (etenkin kaupunkitilassa), jos joku paikka ei enää sovellu tarkoitukseen, kaupungilla ei ole mietittynä ns väistötilamahdollisuutta. Olemassa olevien tapahtumapaikkojen ja uusien rakentamisen aikataulutus.

Kysymys	Vastaukset
<p>Mitkä muut asiat vaikuttavat tapahtuma-alan kasvua hidastavasti? Muu syy, mikä:</p>	<p>Etenkin urheilutapahtumien osalta seurojen puutteelliset henkilöresurssit ja niihin liittyvät riskit esteenä tapahtumien kasvulle. Tapahtumiin liittyvä taloudellinen riski usein myös seuratoimijoille mahdoton ottaa, koska realisoituessaan se voi tarkoittaa koko seuratoiminnan tuhoa.</p>
<p>Miten kaupungit voisivat edistää tapahtuma-alan kasvua ja kehitystä? Muilla tavoin, miten:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tapahtumapaikan järkevä hinnoittelu: joustavuus tapahtuman luonteesta ja ajankohdasta riippuen - Mahdollisuudet esimerkiksi infrastruktuurin kustantamisessa: varsinkin pysyvien rakenteiden suhteen, jos on kyse monivuotisesta tapahtumasta - Viranomaisten tuki äänen ja lähiasukkaiden yhteensovittamisessa; moni suuri tapahtuma toivoo mahdollisuutta soittaa musiikkia klo 22 jälkeen - Kaupungin tuki markkinoinnissa ja matkailupalveluissa <p>Investoimalla tapahtumainfraan, ottamalla tapahtumallisuuden osaksi kaupungin viestintää, ottamalla tapahtumayritykset osaksi elinkeinopoliittista keskustelua muiden toimialojen kanssa.</p> <p>Vahvistaa ymmärrystä siitä että tapahtuma-ala on kannattavaa liiketoimintaa - tiedolla johtaminen - vaikuttavuuden tutkimukset tärkeitä työkaluja tässä - tapahtumat tuovat hyvinvointia monella tasolla ja kun tämä ymmärretään kaupungeissa laajasti - saadaan mahdollisesti investointejakin alalla helpommin</p> <p>Erilaiset tapahtuma-avustusmallit; riihikuiva raha, veloituksettomia tiloja tai alueita käyttöön tai vaikka kaupungin työntekijöiden työpanosta jossain määrin</p> <p>Lisäämällä alan koulutuspaikkoja, tarjoamalla niin sisä- kuin ulkovenuita vapaasti, niin että tapahtumajärjestäjä voi itse valita kumpaninsa.</p> <p>Kaikki prosessin kehitykseen vaikuttava toiminta näkyy toimijoiden työpöydällä.</p> <p>Kaikki edellämainittuja keinoja tarvitaan. Tapahtumien luvituskysymykset tulee nähdä palveluna, eli kontrollilähtöisenä viranomaistoimintana. Tapahtumapaikkojen kehittäminen (viihtyisyys, kapasiteetti, turvallisuus, digitaalisuus, saavutettavuus) on kaiken ytimessä. Vireä kansalaisyhteiskunta luo mahdollisuuksia ja yhteisöllisyyttä.</p>

Kysymys**Vastaukset**

Kysymys kaupunkien edustajille: Mitä toiveita kaupungeilla on tapahtuma-alan toimijoille?

Alkusuunnittelu tulisi viedä riittävän pitkälle ennen tapaamisia, jotta palaverissa ei tarvitse lähteä ihan nolasta liikkeelle, tai toimia ikään kuin tuotannon suunnittelijana. Hyvä lähtökohta on selkeä budjetti, realistinen tuloarvio, tapahtuman vaikutukset liikenteeseen ja muihin seikkoihin, aikataulusuunnittelu siten, että kaupunkiympäristössä voidaan toimia.

Yhteydenotot lupien, yhteistyösopimusten yms. kanssa kaupungin suuntaan tarpeeksi hyvissä ajoin.

Avointa vuoropuhelua ja aktiivisuutta myös kaupungin suuntaan

Vastuullista tapaa toimia alalla- ottaa huomioon nykypäivän vastuullisuuden ja kestäväen kehityksen periaatteet mm, jotta ala yhä enemmän ja enemmän näyttäytyisi ammattimaisena

Ottakaa rohkeasti yhteyttä ja tarjotkaa ideoita ja tuotantoja. Kaupungit ottavat mielellään vastaan ja auttavat järjestelyissä. Kuitenkin taloudellisen tuen asioissa on oltava ajoissa liikkeellä, jotta uusi tuotanto saadaan seuraavan vuoden budjettiin mukaan. Jo keväällä rakennetaan pohjaa seuraavan vuoden taloussuunnitelmalle

Toiveena olisi, että tapahtuma-alan toimijoilla olisi esittää aina omalle tapahtumalleen julkista tukea hakiessa arviot tapahtuman talousaluevaikutuksista, sekä suorista vaikutuksista matkailulukuihin. Tässä on monella toimijalla vielä petrattavaa.

Olkaa yhteydessä ennen kuin tapahtuma on jo tulossa. Jälkikäteen koordinointi on paljon hankalampaa.

Tapahtumateollisuus järjestäytyneenä edunvalvontatoimijana asioista on hyvä. KEnttä on muutoin kovin pirstaloitunut ja on erilaisia intressejä. Isoimmat strategiset yhteistyötarpeet on hyvä koota keskitetysti. Kiitos työstänne!

Omaa aktiivisuutta ja yhteydenpitohalua kaupuunkiin päin.

Tiiviimpää ja avoimempaa yhteistyötä, osallistuminen kaupungin tapahtumaverkostoihin esimerkkinä

Mihin asioihin kansallisen kaupunkipolitiikan tulisi ottaa kantaa? Jokin muu, mikä:

Kaupunkipoliitikkona näkisin, että on mielekkäämmän kaupungin laajasti ottaen edistää ja kehittää kulttuuria ja liikuntaa, eikä ainoastaan tapahtumallisuuden osalta.

Koulutus

Kaikkien yleislinjausten tulee olla järkeviä. Ei voida mennä sen mukaan joka eniten toimintaa ankeuttaa. Siksi moisen työn tekeminen voikin olla hankalaa erilaisten hallinnon puolelta tulevien asenteiden takia. . .

Verkkajulkaisu
ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-327-930-8

Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi
Julkaisumyynti: vnjulkaisumyynti.fi